

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARS OG VOSS'S LATIN OG REALSKOLE

AARSBERETNING

1896—1897

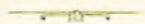
AARS OG VOSS'S LATIN OG REALSKOLE

AARSBERETNING

FOR

1896—1897

HERMED: KATALOG OVER AARS OG VOSS'S SKOLES
DISCIPEL-BIBLIOTEK

KRISTIANIA

GRØNDAHL & SØNS BOGTRYKKERI

1897

Indhold.

Skoleefterretninger:

I.	Lærerpersonalet	3
II.	Disciplene	7
III.	Fag- og timestfordelingen.	9
IV.	Undervisningen	14
V.	Afgangsexamina:	
	A. Examen artium 1897	49
	B. Middelskoleexamen 1897	60
VI.	Om skolepenge og fripladse	67
VII.	Blandede meddelelser	68

Tillæg: Aars og Voss's skoles discipel-bibliotek.

SKOLEEFTERRETNINGER

FOR

1896—97.

I. Lærerpersonalet.

Af de i aarsberetningen for 1895—1896 s. 35—37 opførte faste lærere døde cand. mag. H. A. Var efter et kortvarigt sygeleie den 29de juli 1896, kun 29 aar gammel. Da vi skiltes fra ham paa skolefest-dagen den 9de, gjorde han indtryk af at være frisk og rask, saa budskabet om hans død kom aldeles uventet. Og det var et smerteligt budskab. Skolen tabte i ham en særdeles dygtig lærer, som var glad i sin gjerning og røgted den med levende interesse og i en god aand. —

Universitetsstipendiat Birkeland, som for sine studiers skyld ophørte at læse ved skolen ved begyndelsen af december 1895, har senere definitivt frasagt sig sin post her

Af de i det foregaaende skoleaar »midlertidig ansatte« lærere og lærerinder gik følgende over i fast post:

Cand. real. Magnus Olaf Altsen, f. $\frac{1}{9}$ 1870, real ex. art. 1887 meget godt (24: 13), ex. philos. 1888 laudabilis, matematisk-naturvidenskabelig lærerexamen juni 1894 meget godt (gr. I 2,2, gr. III 2,5).

Cand. real. Johan Marius Hartmann, f. $\frac{7}{11}$ 1868, real ex. art. 1886 meget godt (22: 12), ex. philos. 1887 haud ill. (8: 3), matematisk-naturvidenskabelig lærerexamen juni 1895 meget godt (gr. III 2,5, gr. IV a 2,5). Var i 1889—1893 lærer ved Oslo latin- og realskole.

Cand. mag. Baltzer Anton Midsem, f. $\frac{31}{9}$ 1867, klassisk ex. art. 1887 laudabilis (23: 12), ex. philos. 1888 laudabilis, sproglig-historisk lærerexamen juni 1895 laudabilis (gr. I 2,3, gr. II 2,2).

Fru Rosa Blehr, f. ^{30/4} 1858; »guvernante-examen« ved Nissens skole; i 10 aar lærerinde ved Kristiania folkeskoler.

Det faste lærerpersonale bestod altsaa ved skoleaarets slutning af følgende:

Bestyrerne:

1. Aars, J., cand. mag., f. 1837, } skolens bestyrere siden
2. Voss, P., cand. mag., f. 1837, } dens oprettelse i 1863.
3. Hofgaard, S. W., cand. mag., f. 1843, lærer ved skolen fra 1864, bestyrer fra 1880.

Inspektør:

4. Johannesen, Ole, cand. philos., f. 1846, lærer ved skolen fra januar 1875, inspektør fra 1881.

De øvrige lærere:

5. Wang, Halfdan, kaptein, f. 1839, fra august 1865.
6. Schjøth, H., cand. mag., overlærer, f. 1844, fra august 1867.
7. Thorsen, E., seminarist, f. 1845, fra august 1873.
8. Spjeldnæs, N., seminarist, f. 1841, fra august 1878.
9. Clausen, Peter, turnlærer, f. 1836, fra august 1883.
10. Heyerdahl, Eivind, cand. mag., f. 1861, fra august 1886.
11. Arnesen, Haakon, prest, f. 1863, fra august 1888.
12. Buch, N., cand. mag., f. 1860, } fra august
13. Holck, K. K., cand. mag., f. 1863, } 1890.
14. Waage, L., cand. mag., f. 1868, fra august 1891.
15. Aars, Kr. Birch-Reichenwald, dr. }
philos., f. 1868, }
16. Alexander, A., cand. real., f. 1870, }
17. Andresen, M., cand. real., f. 1869, } fra august
18. Engstrøm, V., stud. real., f. 1865, } 1892.
19. Knap, C., cand. mag., f. 1867, }
20. Skatvedt, O. J., seminarist, f. 1869, }
21. Svensen, S. A., cand. theol., f. 1863, }
22. Bretteville Jensen, S., cand. theol., } fra august
f. 1869, } 1893.
23. Gleditsch, Th. J., cand. mag., f. 1868, }

24. Haffner, E., cand. real., f. 1869,	}	fra august
25. Weisse, F., cand. mag., f. 1866,		1893.
26. Halvorsen, Carl, premierloitnant, f. 1866,	}	fra august
27. Alfsen, M., cand. real., f. 1870,		1894.
28. Brandrud, A., cand. theol., f. 1868,	}	fra august
29. Paulsen, E., cand. mag., f. 1863,		1895.
30. Ræder, A., dr. philos., f. 1855,		
31. Staver, H., seminarist, f. 1871,	}	fra august
32. Hartman, Johan, cand. mag., f. 1868,		1896.
33. Midsem, A., cand. mag., f. 1867,		

Lærerinder:

34. Frøken Agnes Holstad, f. 1842, fra august 1875.
 35. » Sigrid Aars, f. 1870, fra april 1892.
 36. Fru Rosa Blehr, f. 1858, fra august 1895.

Desuden følgende **midlertidig ansatte:**

Lærere:

N. Arctander, overlærer.	}	Se aarsberetningen for 1895—96, s. 37.
H. Eitrem, cand. mag. ¹⁾ .		
B. O. Weider, cand. theol. ²⁾ .		
O. J. Heum, seminarist.		
J. Jacobsen, cand. mag. ¹⁾ .		
J. Chr. Petersen, cand. theol.		
Trond Rogstad, cand. theol.		
H. C. Hansen, dr. philos. (i 1ste halvaar; norsk i 2 R. G. a., matematik i 1 L. G. og 1 R. G. ³⁾).		
S. Eitrem, cand. mag. (i 2det halvaar; latin i 5 M. a.) ¹⁾ .		
Frøken Sofie Horn, (fra oktober 1896, da 3dje smaaklasse blev delt i to parallelklasser).		

¹⁾ Vedbliver ved skolen ogsaa i 1897—98.

²⁾ Blev i mars maaned udnævnt til kateket i Langesund, men tiltraadte ikke denne post før efter skoleaarets slutning.

³⁾ I samme tid havde Hofgaard latin i 5 M. a., Alexander naturfag i 1 R. G. b, og Andresen naturfag i 5 M. a; sml. nedenfor s. 10—11.

Desuden har sløidtlærer Karl Pedersen assisteret ved sløid-
undervisningen i de talrigste klasser (se s. 11 og 13) og cand.
mag. Overwien siden oktober havt en ugentlig extratime i en-
gelsk med endel elever af 6 M. (se nedenfor s. 10).

Vikariater. Ogsaa i dette skoleaar har cand. theol. Kr.
Aars havt tjenstledighed i videnskabeligt øiemed. I mars d. 2.
fik han den filosofiske doktorgrad. Cand. mag. Gleditsch har
i hele skoleaaret opholdt sig i udlandet for sine studier. Disse
læreres timer har været fordelt mellem andre af de faste eller
midlertidige lærere.

For cand. mag. Buch, som i en stor del af skoleaaret har
opholdt sig i udlandet, har cand. theol. A. Russ vikarieret fra
1ste september til 30te april.

I den første del af skoleaaret var løjtnant Carl Halvorsen
ved militærtjeneste hindret fra at være paa skolen, og hans un-
dervisning blev i den tid besørget af løjtnant Lund. For andet
halvaar maatte hr. Halvorsen af lignende grund frasige sig sine
timer i 1ste, 3dje, 4de og 5te middelklasse; disse blev da be-
sørget af løjtnant Helge Halvorsen og fra 1ste mai af løjtnant
Fabritius som vikarer.

Fra 24de mars til 1ste mai var overlærer Schjøth fravæ-
rende paa en udenlandsreise; i hans sted vikarierede cand. mag.
Lundgren.

Vikariater i sygdomstilfælde har været besørget af cand.
mag. J. Hertzberg, løjtnant S. O. Smith, cand. mag. S. Eitrem,
løjtnant N. Damm, de theologiske kandidater E. Grim, Conrad
Nielsen og A. Russ.

Skolens **kasserer** og bestyrelsens **sekretær** er siden 1873
E. Thorsen (s. 4 nr. 7), skolens **læge** siden 1893 A. Magelssen,
og dens **vagtmester** siden 1868 H. Andresen.

Ved skoleaarets slutning fratraadte kaptein Wang af helbredshensyn, løjtnant C. Halvorsen paa grund af embedsforretninger, og cand. real. Alexander for at gaa over til en anden stilling. Af de hidtil midlertidig ansatte er (foruden de ovenfor s 5 nævnte) følgende gaat over til fast post: cand. mag. H. Eitrem, cand. mag. S. Eitrem, frøken Sofie Horn.

Ny ansatte er: løjtnant Sverre, cand. real. P. E. V. Nyquist, og (i midlertidig post) cand. real. O. L. Schweder.

II. Disciplene.

A. Disciplenes antal i september og april maaned.

		September 1896.	April 1897.
Smaaskolen:	kl. 1 (a. b.)	44	46
	» 2 (a. b.)	44	43
	» 3 (a. b.) ¹⁾	33	34
Middelskolen:	kl. 1 (a. b.)	36	37
	» 2 (a. b.)	46	47
	» 3 (a. b.)	60	61
	» 4 (a. b. c.)	63	63
	» 5 (a. b.)	61	60
	» 6 (a. b. c.)	68	70
Latingymnasiet:	kl. 1	17	16
	» 2 ²⁾	11	10
	» 3	13	13
Realgymnasiet:	kl. 1 (a. b.)	49	52
	» 2 (a. b.) ²⁾	39	32
	» 3 (a. b.)	46	48
		630	632

¹⁾ Delingen først iverksat fra oktober.

²⁾ 2 L. G. og 2 R. G. b har havt undervisning sammen i norsk og historie.

B. Disciplenes **gjennemsnittsalder** i de forskjellige klasser ved begyndelsen af skoleaaret:

Smaaskolen:	kl. 1	(normalalder 6 aar)	$6\frac{7}{12}$
	» 2	(— 7 »)	$7\frac{7}{12}$
	» 3	(— 8 »)	$8\frac{8}{12}$
Middelskolen:	kl. 1	(— 9 »)	$9\frac{6}{12}$
	» 2	(— 10 »)	$10\frac{7}{12}$
	» 3	(— 11 »)	$11\frac{7}{12}$
	» 4	(— 12 »)	$12\frac{10}{12}$
	» 5	(— 13 »)	$13\frac{10}{12}$
	» 6	(— 14 »)	$14\frac{9}{12}$
Latingymnasiet:	kl. 1	(— 15 »)	$15\frac{7}{12}$
	» 2	(— 16 »)	17
	» 3	(— 17 »)	$17\frac{6}{12}$
Realgymnasiet:	kl. 1	(— 15 »)	$16\frac{1}{12}$
	» 2	(— 16 »)	$16\frac{2}{12}$
	» 3	(— 17 »)	$17\frac{10}{12}$

I 6 M. a og b var der 9, i latingymnasiet 2 og i realgymnasiet 18 kvindelige elever.

C. Disciplenes fordeling efter **hjemstavn**:

Fra Kristiania	552
» andre byer	34
» landdistrikterne . .	43

Tilsammen 630.

III. Fag- og timefordelingen.

Omstaaende tabeller viser, hvorledes fagene i de forskjellige klasser har været fordelt mellem lærerne. De ved lærernes navne tilføiede tal betegner fagets ugentlige timetal i klassen; herved er dog at merke, at skole »timerne« er kortere end virkelige timer: fra 1889—90 er den længste daglige skoletid $5\frac{1}{3}$ time; 1ste læsetime udgjør 50 minutter og de øvrige hver $\frac{3}{4}$ time, og i det hele anvendes $\frac{3}{4}$ time til friminuter mellem timerne.

Hvor nogen lærer i aarets løb har været afløst af en anden, opføres den hvem vedkommende fag og klasse var tillagt ved skoleaarets slutning; om forandringer i aarets løb er givet besked ovenfor s. 5—6.

A. Latin- og (d. e. gymnasierne og

	Religion.	Norsk.	Tysk.	Latin eller engelsk.	Græsk eller tegning ¹⁾ .	Fransk.
3 R. G. a.	Jensen 2	Hofgaard 4		Knap 5	Haffner 1 Spjeldnæs 1	Weisse 2
3 R. G. b.	Arnesen 2	Hofgaard 4		Waage 5	Haffner 1 Spjeldnæs 1	Knap 2
3 L. G.	Arnesen 2	Hofgaard 4		Knap 9	Weisse 8	Waage 2
2 R. G. a.	Jensen 1	Hofgaard 4	J. Aars 1	Knap 6	Alexander 1 Spjeldnæs 1	Knap 2
2 R. G. b.	Arnesen 1	Midsem 4	Midsem 1	Holck 6	Alexander 1 Spjeldnæs 1	Holck 2
2 L. G.	Arnesen 1					
1 R. G. a.	Jensen 1	Jensen 3	Midsem 1	Weisse 5	Spjeldnæs 2	Jacobsen 4
1 R. G. b.	Rogstad 1	Rogstad 3	Midsem 1	H. Eitrem 5	Spjeldnæs 2	H. Eitrem 4
1 L. G.	Jensen 1	Jensen 3	Midsem 1	H. Eitrem 10	Weisse 7	Waage 4
6 M. a.	Jensen 2	Jensen 3	Heyerdahl 4	Arctander 7	Spjeldnæs 1	Jacobsen 4
6 M. b.	Jensen 2	Jensen 3	Voss 5	Waage 5	Spjeldnæs 1	Waage 4
6 M. c.	Jensen 2	Midsem 3	Midsem 5 ²⁾	Waage 5 ³⁾	Spjeldnæs 1	Waage 4
5 M. a.	Jensen 2	Jensen 3	Voss 4 ³⁾	S. Eitrem 1, 7. H. Eitrem E. 5	Spjeldnæs 1	
5 M. b.	Svensen 2	Heyerdahl 3	Heyerdahl 5	Jacobsen 5	Spjeldnæs 1	
4 M. a.	Arnesen 2	Heyerdahl 4	Heyerdahl 5	H. Eitrem L. 7 Jacobsen E. 5	Spjeldnæs 2	
4 M. b.	Svensen 2	Jacobsen 4	Midsem 5	Knap 5	Spjeldnæs 2	
4 M. c.	Jensen 2	Brandrud 4	Voss 5	Jacobsen 5	Spjeldnæs 2	

¹⁾ Næmlig i latinalgymnasiet græsk, ellers tegning.

²⁾ Desuden 2 t. med de elever som ikke læser fransk.

³⁾ Desuden 1 extratime for de elever som ikke læser fransk.

realafdelingen.

4de—6te middelklasse).

Historie.	Geografi.	Naturfag.	Matematik og regning.	Gymnastik.	Sang.	Sløid.	
Ræder 3	Haffner 1	Andresen 5 Engstrøm 1	Johannesen 6	C. Halvorsen 3	Buch 1		
Schjøth 3	Haffner 1	Andresen 5 Engstrøm 1	Alexander 6				
Ræder 3			Alexander 3				
Schjøth 3	Haffner 1	Andresen 5	Johannesen 6	C. Halvorsen 3	Buch 1		
Ræder 3	Haffner 1	Andresen 5	Johannesen 6				
			Alfsen 3				
Ræder 3	Haffner 2	Andresen 5	Johannesen 5	C. Halvorsen 3			
Rogstad 3	Haffner 2	Andresen 5	Alexander 5				
Ræder 3			Alexander 2				
Brandrud 3	Hartmann 2	Engstrøm 2	Alexander 6	C. Halvorsen 3			
Brandrud 3	Alfsen 2	Haffner 2	Haffner ⁴⁾ 6				
Petersen 3	Alexander 2	Engstrøm 2	Alexander 6 ⁵⁾				
Petersen 3	Petersen 2	Engstrøm 3	Alfsen 6	H. Halvorsen 3	Buch 1	Paulsen ⁶⁾ 2	
Petersen 3	Hartmann 2	Hartmann 3	Haffner 6				Paulsen ⁶⁾ 2
Petersen 2	Petersen 2	Engstrøm 2	Engstrøm 6	H. Halvorsen 3	Buch 1	Staver 2	
Midsem 2	Hartmann 2	Engstrøm 2	Alfsen 6				Staver 2
Jacobsen 2	Petersen 2	Engstrøm 2	Haffner 6				Staver 2

4) Desuden Alfsen 6 t. med de kvindelige elever.

5) Desuden 1 time med de elever som ikke læser fransk.

6) Og som assistent Petersen.

B. Fælles-

(d. e. 1ste—3dje middel-

	Religion.	Norsk.	Tysk.	Historie.	Geografi.	Natur- historie.
3 M. a.	Petersen 3	Heyerdahl 5	Heyerdahl 6	Heum 3	Petersen 2	Alfsen 2
3 M. b.	Svensen 3	Svensen 5	Midsem 6	Petersen 3	Petersen 2	Engstrøm 2
2 M. a.	Heum 3	Hartmann 5	Hartmann 6	Heum 2	Heum 2	Engstrøm 2
2 M. b.	Weider 3	Svensen 5	Svensen 6	Heum 2	Heum 2	Engstrøm 2
1 M. a.	Spjeldnæs 3	Svensen 9		Heum 3	Spjeldnæs 2	Engstrøm 1
1 M. b.	Weider 3	Hartmann 9		Skatvedt 3	Heum 2	Engstrøm 1
3 S. a.	Frk. Horn 3	Frk. Horn 9		Frk. Horn 4	Frk. Horn 3	
3 S. b.	Frk. Aars 3	Frk. Aars 9		Frk. Aars 4	Frk. Aars 3	
2 S. a.	Frk. Holstad 3	Frk. Holstad 10			Frk. Holstad 3	
2 S. b.	Skatvedt 3	Skatvedt 10			Skatvedt 3	
1 S. a.	Fru Blehr 3	Fru Blehr 9				
1 S. b.	Staver 3	Staver 9				

afdelingen.

klasse og smaaskolen).

Regning.	Skrivning.	Tegning.	Gymnastik.	Sang.	Sløid.
Weider 5	Wang 2	Spjeldnæs 2	H. Halvorsen 3	Skatvedt 1	Staver ¹⁾ 2
Weider 5	Wang 2	Spjeldnæs 2		Skatvedt 1	Staver ¹⁾ 2
Andresen 3	Wang 2	Spjeldnæs 2	Clausen 3	Skatvedt 1	Paulsen 2
Weider 3	Wang 2	Spjeldnæs 2			Paulsen 2
Heum 4	Wang 4		H. Halvorsen 3	Buch 1	Skatvedt 3
Weider 4	Wang 4				Skatvedt 3
Frk. Horn 4	Frk. Horn 3				
Weider 4	Weider 3				
Frk. Holstad 5	Frk. Holstad 3				
Skatvedt 5	Skatvedt 3				
Fru Blehr 6	Fru Blehr 3				
Staver 6	Staver 6				

1) Og som assistent Pedersen.

IV. Undervisningen.

Skoleaaret begyndte efter ferierne den 25de august (for 1ste smaaklasse 1ste september) og sluttede med aarsfesten efter examen den 3dje juli (smaaskolen og 1ste og 2den middelklasse den 30te juni). Her meddeles en oversigt over hvad der er gjenne-
gaat i de forskjellige fag.

I. Smaaskolen.¹⁾

Man har fulgt følgende i 1894—95 udarbejdede **undervisningsplan for smaaskolen:**

Religion.

1ste smaaklasse. 3 timer.

Undervisningen knyttes til de forestillinger barnet bringer med sig fra hjemmet om Gud som vor faderlige ven og beskytter, alle tings skaber og opholder, der kun vil det gode og ikke taaler nogen synd.

Af bibelhistorien fortælles paa en barnlig maade de vigtigste begivenheder af det gamle og det nye testamente. Man gaar frem efter tidsfølgen, men uden at lægge an paa historisk sammenhæng; hver enkelt fortælling meddeles for det værd den har i sig selv.

Af det gamle testamente fortælles omtrent i samme udstrækning som i Vogts lille bibelhistorie fra skabelsen til Mose fødsel. Af det nye testamente Maria bebudelse og Jesu fødsel, de vise fra østen, Jesus som barn i templet, Jesu daab, Jesu undergjøerninger, Jesus lærer sine disciple at bede, velsigner de smaa børn, Jesu indtog i Jerusalem, hovedtrækkene i Jesu lidelseshistorie, opstandelse og aabenbarelsen for disciplene, Jesu himmelfart. Disse

¹⁾ Det ugentlige timetal er for smaaskolens 2 første klasser 24, for 3dje klasse 26; men med de forkortede skoletimer (se side 9) er i 1ste smaaklasse, som har $\frac{1}{2}$ time fri midt paa dagen, de 4 skoletimer med fradrag af friminuterne lig $2\frac{3}{4}$, i 2den og 3dje klasse lig 3 virkelige timer; 3je klasse har 2 dage 5 skoletimer lig $3\frac{3}{4}$ time. Midt i hver time anvendes en liden stund til gymnastiske øvelser eller sang. (Fra næste skoleaar bliver timetallet 24 i alle tre klasser).

nytestamentlige fortællinger slutter sig for størstedelen til de store høitider jul og paaske.

Til fortællingen knytter sig samtale, som dog ikke har til hensigt at være forberedende katekisme-undervisning. Børnene fortæller igjen.

Der læres og synges nogle salmevers og andre religiøse smaasange. Salmeverserne kan vælges blandt følgende hos Landstad: nr. 8 — 130 — 138^{1-2, 10} — 330² — 351¹ — 580.

2den smaaklasse. 3 timer.

Fortælling, samtale og gjenfortælling som i 1ste kl.

Af det gamle testamente: Mose fødsel og kaldelse, udgangen af Ægypten, vandringsen i orkenen, Josva, dommerne, Ruth, Eli og Samuel, Saul, Davids historie, Salomo og rigets deling.

De nytestamentlige fortællinger i sammenhæng til og med pinse-evangeliet, dog fremdeles med forbigaaelse af følgende: Jesu fristelse, og Jesus begynder sin gjerning, Jesus vælger sine apostler, hans samtaler med Nikodemus og den samaritanske kvinde, samt Jesu fiender. Af lignelserne medtages: Den barmhjertige samaritan, den rige bonde, den ubarmhjertige medtjener, den fortabte søn, den rige mand og Lazarus.

Salmer til udvalg. 18¹ — 23¹ — 26¹ — 47 — 91 — 131^{1,3} — 150 — 332⁶ — 351 — 436¹⁻⁵ — 605² — 611.

3dje smaaklasse. 3 timer.

Bibelhistorie: Det gamle testamente efter Vogts lille bibelhistorie. Børnene faar nu lekser hjemme, men altid først efter gjennemgaaelse paa skolen. Ved karttegning paa vægtavlen indføres børnene i det nødvendigste af den bibelske geografi, ligesom der nu stilles større fordringer til den historiske sammenhæng. Før de store høitider fortælles atter, efter evangelierne, om de begivenheder som de knytter sig til, og synges tilsvarende salmevers.

Katekisme: Undervisningen er udelukkende mundtlig, og kun katekisme-teksterne, ikke Luthers forklaring, medtages. Særlig vegt lægges paa gjennemgaaelsen af budene, og undervisningen maa anlægges saaledes, at den faar betydning for barnets eget daglige liv. Troens artikler gjennemgaaes efter det historiske indhold uden dogmatisk begrebsudvikling. Bønnen.

Salmer til udvalg: 19¹⁻² — 22 — 65 — 64 — 126
 — 136 — 175 — 333¹⁻³ — 344 — 245¹ — 414 — 451¹⁻⁴.
 Salmeversene kan nu gives som lekse efter gennemgaaelse paa skolen.

Norsk.

Iste smaaklasse. 11 timer.

Ved samtale med børnene om kjendte gjenstande, ved forevisning af billeder, ved lette og anslaaende fortællinger og eventyr søger man at klargjøre deres begreber og udvide deres forestillingskreds. Børnene holdes til at fortælle igjen og udtrykke sine tanker i et ordentligt sprog.

Ved læseundervisningen anvendes lyd- og skrive-læsemetoden, og planen i Holst og Rogstads ABC følges. Børnene anskaffer først bogen naar lydene og en del lydforbindelser er indøvet. Hertil vil vel medgaa de første to—tre maaneder.¹⁾ Der kræves ren og lydrigtig udtale, hvorfor man fra først af saa meget som muligt kun indøver de lydforbindelser hvor lydene og deres betegnelse falder sammen, og selv hvor dette ikke er tilfældet, udtales ordene lydrigtig uden hensyn til bogstaveringen. Saalænge børnene ikke har bog, anvendes særskilte tegn for de lyd som i skrift udtrykkes ved to bogstaver, nemlig *y* for sidste lyd i sang, *h* for første lyd i kjær, *s* for første lyd i skib. Ved overgangen til bog for klares disse lyds betegnelse i skrift og paa tryk.

Til læsestykkerne²⁾ knytter sig samtale, og indholdet gengives af børnene. Nogle lette vers læres udenad, helst med melodi til.

Skriftlige øvelser. Naar børnene har lært de enkelte lydbetegnelser og faat nogen øvelse i at forbinde dem, begynder de (lidt efter at ABC'en er taget i brug) med afskrift af lette sætninger. Disse maa først gennemgaaes og opskrives paa vægtavlen med stavelsedeling. Naar børnene har faat nogen øvelse, kan den gennemgaaede og opskrevne sætning dikteres (herunder maa vægtavlen vendes). Børnene skriver fra først af paa tavle, senere i bog

¹⁾ I 1896 begyndte man med ABC'en i den første del af november.

²⁾ Mod slutningen af mars 1897 begyndte man med Holsts »Lette læsestykker for barn«.

(med pen). I den senere del af skoleaaret kan der ogsaa bruges afskrift direkte efter bog, dog kun paa skolen, ikke hjemme.

2den smaaklasse. 10 timer.

Læsning af det for klassen bestemte afsnit af læsebogen.¹⁾ Hvert stykke maa først være læst og gennemgaaet paa skolen, for det gives som hjemmelektse. Der lægges fremdeles vægt paa høi, tydelig og lydrigtig udtale, paa samme tid som der stilles større fordringer til forstandig læsning. Skilletegningens betydning for læsningen paavises. Til læsningen knytter sig samtale, uden at dog alle stykker bør gøres til gjenstand for lige indgaaende behandling. Gjenfortælling. Nogle digte læres udenad, dels paa skolen, dels hjemme, og synges.

Skriftlige arbejder. Der fortsættes med afskrift og diktat som i 1ste kl., idet sætningerne udvides, og der indføres flere ord som ikke skrives efter udtalen. Dette bør ikke ske vilkaarlig, men saaledes at ord af beslegtet skrivemaade sammenstilles og indøves, saalænge til der er naad nogenlunde sikkerhed. Afskrifterne og diktaterne fremkommer ved samarbejde mellem læreren og børnene, og opskrives paa vægtavlen med stavelsesdeling. Stoffet kan dels hentes fra læsebogen, dels skaffes tilveie ved samtale om kjendte gjenstande. Ved siden af disse øvelser paa skolen kan der, naar det maatte findes nødvendigt, gives hjemme-afskrift efter bog (et par trykte linjer en gang om ugen). Baade ved arbejderne paa skolen og ved afskrift hjemme lægges stor vægt paa orden i udførselen.

3dje smaaklasse. 9 timer.

Det for klassen bestemte afsnit af læsebogen.²⁾ Der stilles nu større fordringer til forstandig læsning. Samtale og gjenfortælling. Digte udenad.

De grammatiske grundbegreber gennemgaaes i 2det halvaar. Man begynder med den nøgne sætning, som efterhaanden udvides og deles i subjekt og prædikat i videre betydning.

¹⁾ I 1896—97 læst de sidste sider af Holsts læsestykker og derefter Erichsen og Paulsens læsebog, 2den del, 1ste afdeling.

²⁾ Erichsen og Paulsen, 2den del, 2den afdeling.

Dernæst ordklasse: substantiv med artikel, adjektiv og talord; verbum med infinitivsmerke; adverbier; pronomener, konjunktioner og interjektioner. Lærerens forklaring bør holde sig saa nær som muligt til fremstillingen i den norske grammatik som senere skal benyttes. Af høining medtages kun substantivernes tal og verbernes hovedtider. Eksempler til øvelse paa vægtavlen og skriftlig analyse af lette sætninger (fremdeles som samarbeide).

Skriftlige arbeider. Flere uregelmæssig skrevne ord medtages, og rækker af saadanne læres tildels udenad. Af retskrivningsregler nævnes kun de almindeligste, som brugen af *æ* ved omlyd o. l. Særlig behandles ogsaa den forskjellige betegnelse ved den lange og korte aa-lyd, stum *h* og *d*, samt de forskjellige betegnelser af lydene *j*, *h*, *þ*. Dette indøves gennem diktater som er udarbejdet særlig til dette brug, paa samme tid som man ogsaa søger at faa mest mulig anvendelse for det lærte i de sammenhængende arbeider.

Til saadanne benyttes dels stykker af læsebogen, idet hovedindholdet udfindes, vers omskrives til prosa o. l., hvorunder børnene selv saa meget som muligt former sætningerne og forbinder dem til et hele, — dels tilveiebringes stoffet ved samtale om kjendte gjenstande, dyr, billeder, begivenheder i historien (særlig ved indøvelsen af de store bogstaver i egennavne), geografiske skildringer o. l. Børnene skriver nu i regelen uden stavelsedeling, og de øves i selv at bedømme, hvor de skal sætte punktum og komma. Naar et stykke først er skrevet paa skolen, kan ogsaa børnene skrive det hjemme i en særskilt bog efter hukommelsen. Naar de har faat nogen øvelse, kan de skrive hjemme blot efter den mundtlige gennemgaaelse paa skolen.

Man stiller lige fra først af strenge fordringer til børnenes orden; ethvert slurvet arbeide skrives om, til det er ordentligt.

Historie.

Det væsentligste af Norges historie til Harald Haardraades død meddeles omtrent i samme udstrækning som i Siegwart Petersens »Fortællinger af fædrelandets historie«. Undervisningen er helt igjennem mundtlig. Børnene vænnes til at gjenfortælle i sammenhæng og i et ordentligt sprog. Herved opøves

deres færdighed i at udtrykke sig, og deres sprogforraad forøges gennem tilegnelsen af et værdifuldt og for den barnlige alder særlig tiltalende historisk stof. Der lægges ved denne undervisning ikke saa megen vægt paa sammenhængende historisk kundskab eller oversigt. Imidlertid falder det af sig selv, at man nogenlunde følger den kronologiske orden som stoffet selv frembyder. Fortællingerne vil da naturlig gruppere sig om de fremtrædende historiske personligheder. Ved siden af det rent historiske bør man paa en anskuelig maade søge at give børnene et lidet indblik i vore forfædres samfundsforhold og levevis.

2den smaaklasse.

I anden halvdel af skoleaaret anvendes en del af norsk-timerne til at fortælle og gjenfortælle enkelte lette fortællinger af sagnhistorien:

Tor og hans færd til jotunheimen, Balders død, Lokes straf; Sigurd Favneshane, Ragnar Lodbrok og hans sønner, Rolv Krake, Fridtjov og Ingeborg, Halv og hans mænd; (vikingtogene).

3dje smaaklasse. 4 timer.

Fortællinger om Halvdan Svarte, Harald Haarfagre, Islands opdagelse og bebyggelse, Haralds sønner, Hauk Haabrok, Erik Blodøks, Haakon Adelstensfostre tages til konge, paabyder kristendommen, Erikssønnernes færd til Norge, slagene paa Karmø, Fredø og Stord, Harald Graafeld, Haakon Jarl, Jomsvikingernes færd til Norge, Olav Trygvessøns fødsel og ungdom, Olav kommer til Norge, Harald Grenskes død, Olav Trygvesson kristner det sydlige og vestlige Norge, Trøndelagen og Haalogaland, Olav og Sigrid Storraade, Olavs Vendlands-færd og fald, Erik og Svein, Vinland findes (herunder kan ogsaa fortælles lidt om Columbus og hans færd), Olav Haraldssøns ungdom, Olav gjester sin moder, vælges til konge, Torgny lagmand, Olav og kongerne paa Op-landene, Olav og hans halvbrødre, kong Røreks mordforsøg og straf, kong Olav og Dale-Gudbrand, Einar Tambarskjælve og Erling Skjalgsson, Asbjørn Selsbane, Magnus Olavssøns fødsel, Knut den mægtige kræver Norge, Tore Hunds færd til Bjarmeland og til kong Knut, slaget i Helgeaa, Knuts tog til Norge,

Erling Skjalgssons fald, Olavs flugt, Bjorn Stallare, Olavs reise fra Gardarike til Norge gennem Værdalen, Einar Tambarskjælve i England, slaget ved Stiklestad, Tormod Kolbrunarskalds død, Tore Hund forfølger kongens mænd, kong Olavs lig, hans hellighed, Svein Knutsson, Magnus Olavsson tages til konge, Kalv Arnesson og Einar, Haarek og Tore, bersoglisviserne, Magnus og Svein, slaget paa Lyrskogshede, Harald Sigurdsson i Myklegaard, Magnus og Harald deler kongedømmet, Harald Haardraade og Einar, Arnesønnerne, ufreden med Danmark, slaget ved Nisaa, slaget ved Standfordbro.

Geografi.

Undervisningen er mundtlig med globus og kart som hjælpemidler.¹⁾ I 3dje klasse har børnene et geografisk schema (for tiden Marie Krohgs.)

2den smaaklasse. 3 timer.

Først forklares de geografiske grundbegreber. Ved en eller flere udflugter til et sted i nærheden hvorfra man har en større udsigt, orienteres børnene med hensyn til de forskellige himmel-egne, land og hav, halvøer, øer, fjorde, elve, grænser, sletter, fjelde, dale o. s. v. Dernæst tegnes et rids af omegnen paa tavlen, for at vise hvorledes de forskellige ting afbildes paa et kart. Lidt om jordens form, fordelingen af land og vand, jordens bevægelse, dag og nat, årstiderne; verdensdelene og verdenshavene; Europa. Man gaar ud fra fædrelandet og kommer ved at følge de almindelige reiseruter frem til de øvrige lande med deres hovedstæder; landenes grænser; paa disse reiser passerer man de vigtigste havarme og øer og anløber enkelte vigtige byer; en oversigt over Europas betydeligste fjeldsystemer og elve. Fædrelandet mere udførlig. Idet man gaar ud fra Kristiania, følger man de naturlige reiseruter, med dampskib langs kysten indom i fjordene, anløber byerne, hvis forskjellighed fremhæves; paa jernbanen og ad hovedveiene eller paa fodture til det vesten- og nordensfjeldske. Herved kommer man frem til en oversigt over landets naturlige

¹⁾ For 2den klasse anbefales Hoffenbergs kart over Norge og Sverige, for 3dje klasse Johannes Holsts Norsk geografisk skoleatlas.

beskaffenhed, fjeldkjeder, toppe, elve (vandskille, vanddistrikt, hoved- og bielve), dale. Landets næringsveie i nær tilknytning til de forskjellige landsdeles og steders naturlige beskaffenhed; naturskildringer. Tilsidst en oversigt over landets naturlige inddeling. Stadig benyttelse af vægkart og tegning paa vægtavlen. Ogsaa Sverige tages fuldstændigere end de øvrige lande: grænser, naturlig beskaffenhed, næringsveie og de fornemste byer, elve og indsjøer (omtrent efter det schema som bruges i 3dje klasse).

3dje smaaklasse. 3 timer.

Europas lande med hovedstæder og de fornemste byer. Særlig paapeges deres forhold til vort eget land, beliggenhed, handelsforbindelse. Børnene vænnes til ud fra landenes naturlige beskaffenhed og beliggenhed at slutte sig til deres hovednæringsveie, der skildres saa fyldig som muligt; karakteristiske dyr og planter efter billeder. Størrelsen af lande og byer m. m. angives blot omtrentlig og saa vidt muligt i forhold til fædrelandet og kjendte steder. Ved historisk merkelige steder kan særlig vigtige træk af historien omtales i den udstrækning som passer for alderstrinnet. I denne klasse tegner børnene kartet i rudebøger efter lærerens tegning paa vægtavlen. Disse tegninger bruges ved siden af vægkart og atlas. Schemact giver den omtrentlige norm for stoffets omfang.

Ved behandlingen af de forskjellige lande vil børnene efterhaanden have faat en større forstaaelse af klimatiske forhold, v inde nedbør o. s. v., og tilsidst gives en samlet fremstilling af disse, ting tilligemed en udvidelse af det i 2den klasse lærte om jordens form o. s. v., samt om himmellegemerne, formørkelser, aars- og dagstider.

Under repetitionen tages ogsaa Norge og Sverige med.

Regning.

Tallene og de forskjellige regningsarter behandles omtrent efter den i Nicolaisens »Regneundervisningen« fremstillede metode.

1ste smaaklasse (6 timer): 1ste—3dje trin (tallene 1—100).

2den smaaklasse (5 timer): 4de—6te trin (addition, subtraktion, multiplikation).

3dje smaaklasse (4 timer): 8de—9de trin (alle 4 regningsarter).

Ved skriftlige opgaver bruges kun ubenævnte tal, og opgaverne skrives enten op paa vægtavlen eller dikteres. I anden halvdel af 2den kl. og i 3dje klasse gives hjemmeopgaver et par gange om ugen. (I 1ste kl. benyttes tavle, i 2den og 3dje regnebøger).

Paa samme tid som man søger at opnaa sikkerhed i behandlingen af tallene med alle regningsarter, lægger man megen vægt paa hovedregning, og det lærte anvendes stadig paa opgaver fra det daglige liv.

Skrivning.

Her følges Thorsen og Wangs system:

1ste smaaklasse (4 timer): Indøvelse af den rigtige skrivesstilling. Forberedende øvelse paa tavle. I november tages 1ste hefte af Thorsen og Wangs øvelsesbog i brug; grundtrækkene til de smaa latinske bogstaver og bogstaverne selv indøves efter opskrift paa vægtavlen. Delvis øves taktskrivning.

2den smaaklasse (3 timer): 1ste hefte af Thorsen og Wangs skrivebog og øvelsesbog nr. 1: øvelsesbogen benyttes saaledes, at der i 1ste halvaar skrives korte ord med smaa forbogstaver af lignende art som i sidste del af skrivebogens 1ste hefte; i andet halvaar gjenngaaes de store bogstaver, som forberedelse til 2det hefte af skrivebogen.

3dje smaaklasse (3 timer): Thorsen og Wangs skrivebog 1ste hefte ud, derefter 2det hefte; øvelsesbog no. 1. I øvelsesbogen skrives i 1ste halvaar længere ord med smaa forbogstaver; i 2det halvaar korte ord med store forbogstaver, som forberedelse for skrivebogens 3dje hefte.

II. Middelskolen.

Religion.

1 M. (3 t.). Vogts mindste bibelhistorie, det nye testamente læst og repeteret. Katekismens to første parter med Luthers forklaringer (Bangs udgave) læst og repeteret. Nogle salmevers (Landstad).

2 M. (3 t.). Vogts Bibelhistorie for middelskolen,¹⁾ udfyldt ved lærerens fortælling, indtil »Ruth«, læst og repeteret; læsning i bibelen. Katekismens tre sidste parter er læst og alle parter repeteret (med Luthers forklaringer). Fra begyndelsen af kirkeaaaret er gennemgaaet evangelierne for følgende søndag (og festdage). Nogle salmer.

3 M. (3 t.). Vogts Bibelhistorie for middelskolen til det nye testamente, læst og repeteret; læsning i bibelen. Klaveness's forklaring, 1ste part. I de første maaneder (indtil kirkeaarets slutning) fortsat gennemgaaelse af søndagsevangelierne. Nogle salmer.

4 M. (2 t.). Vogts bibelhistorie for middelskolen, fra det nye testamente til »Palmesøndag«. Klaveness's forklaring 2den part læst og repeteret.

5 M. (2 t.). Vogts bibelhistorie for middelskolen læst og repeteret fra »Palmesøndag« og ud. Klaveness's forklaring 2den part læst og repeteret.²⁾

6 M. (2 t.). Repetition af Vogts Bibelhistorie for middelskoler. Klaveness's forklaring læst ud og repeteret.

Norsk.

For norskundervisningen i 1ste—3dje middelklasse er udarbejdet følgende plan som fortsættelse af den tilsvarende del af undervisningsplanen for smaaskolen.³⁾ Den har i alt væsentligt været fulgt i det forløbne skoleaar.

¹⁾ Fra 1897—98 bruges Bretteville Jensen og Svensens bibelhistorie.

²⁾ Fra skoleaaaret 1897—1898 læses i 5 M. forklaringens tre sidste parter.

³⁾ Lærere eller lærerinder som følger denne skoles plan ved undervisning af børn paa 1ste, 2den eller 3dje middelklassens standpunkt, bør sætte sig vel ind i undervisningsplanen ogsaa for de lavere klasser, da undervisningen i middelskolen helt igjennem bygges paa det kundskabsforraad og den færdighed som er vundet i smaaskolen.

1ste middelklasse. 9 timer.

Læsning 4 t., grammatik og analyse 2 t., retskrivningsregler 1 t., skriftlige arbejder 2 t. (Man kan ogsaa anvende 5 t. til læsning og paa disse fordele den ene grammatik- og analyse-time).

Læsning. Pensum: Erichsen og Paulsen II, 3dje afdeling. Ethvert læsestykke bør i regelen gennemgaaes paa skolen, for det gives til hjemmelekse. Under gennemgaaelsen bør børnene saa meget som muligt faa anledning til selv at øve sig i oplæsningen af det ukjendte stof. Læreren maa under gennemgaaelsen sikre sig, at eleverne forstaar indholdet af det læste og kan fastholde traaden i stykket. Vanskelige og ukjendte ord maa forklares. Naar børnene har havt et stykke som hjemmelekse, maa de kunne læse det flydende, med det rigtige tonefald og det rette tryk paa de enkelte ord. Intet slurveri maa tillades. Til indholdet knytter sig samtale. Børnene gjenfortæller det læste, og det maa strengt paasees, at dette sker i ordentligt sprog og rigtig formede sætninger. For at sikre sig at eleverne har arbejdet ordentlig med sin lekse, kan læreren lade enkelte fortælle stykket, før bøgerne aabnes. Et passende udvalg af digte læres udenad.

Med hensyn til udtalen følges de principer som ligger til grund for Aars's retskrivningsregler, sidste udgave (kfr. »Lidt om vort sprog og dets udtale« i indbydelsesskrift for 1880). Man maa i det hele være varsom og respektere den udtale børnene fra dannede hjem er vant til. Af former som nok kan tillades, men ikke bør fremtvinges, kan merkes: naa for nu (lat. nunc), et rike, en bok, eple for æble o. s. v. Ligeledes maa det være tilladt at læse infinitivmærket at som aa, og børnene bør ogsaa gøres opmærksom paa, at dette er den almindelige udtale paa østlandet; men man bør ikke stadig rette udtalen at, allermindst naar aa vilde lyde uskjønt, som efter og og ved sammenstød af vokaler.

Grammatik. Det forudsættes, at børnene fra 3dje smaa-klasse af kan analysere lettere sætninger som bestaar af subjekt, prædikat, objekt og komplement, samt henføre hvert ord til dets ordklasse.

Pensum: Af Hofgaards lille grammatik indledningen § 1—18), den enkelte sætning og dens dele (§ 19—35), formlæren (§ 44—65) med forbigaelse af anmerkningerne.

Hvert afsnit maa være ordentlig gjennemgaaet paa skolen, før det gives som hjemmelektse. Under denne gjennemgaaelse holder læreren sig noie til bogens definitioner, som bør læres udenad af eleverne. Det lærte indøves stadig ved analyse efter eksempelsamlingen, dels mundtlig, dels skriftlig med Hofgaards »tegn«. Naar skriftlig analyse gives som hjemmearbejde, kræves der streng orden og noiaagtighed. Kun de bestemte tegn be nyttes, og disse maa da skrives pent og alle i samme linje.

Skriftlige arbejder. Børnenes sprogsans skal udvikles, og deres evne til skriftlig at udtrykke sine tanker opøves; dette naaes bedst derved at de selv er virksomme under udarbejdelsen af de opgaver som skal skrives.

Stoffet til de skriftlige arbejder hentes naturligt fra læse-bogen. Naar et stykke er læst og ordentlig gjennearbejdet, ud-finder eleverne ved hjælp af de nødvendige spørgsmaal fra læreren gangen og hovedtankerne i stykket. Eleverne gjør selv forslag til de sætninger som skal skrives, og øver sig i at forbinde de enkelte sætninger til lettere perioder og finde passende overgange. I regelen bør hele stykket, eller saa meget som antages passende til en time, være gjennemgaaet, før noget skrives. Saa dikteres det hele periode- eller sætningsvis, og børnene sætter selv tegn. Denne tegnsætning vil for det meste rette sig efter den stans man gjør under oplæsningen af det skrevne, men enkelte hoved-regler vil dog stadig gjentage sig, som semikolon foran thi, komma eller semikolon foran men, som oftest komma mellem to sideordnede sætninger o. s. v. Børnene vil ogsaa ganske uvilkaarlig efterhaanden vænne sig til at skille fra hinanden hoved- og bisætninger, ialfald der hvor der bør sættes tegn, og paa denne maade forberedes indøvelsen af den noiaagtige tegnsætning efter retskrivningsreglerne. Særlig søges den rette brug af punktum ordentlig indøvet.

Rettelsen kan foregaa paa den maade at læreren skriver op en eller flere perioder paa vægtavlen, og børnene skriver de gale ord om i margin.

Som en god øvelse anbefales omskrivning fra vers til prosa med gennemarbejdelse som ovenfor. Enkelte digte egner sig bedst til gjengivelse af hovedindholdet, medens andre kan omskrives i alle enkeltheder, ja endog i udvidet form, idet tænkte biomstændigheder og ledsagende handlinger, foranledning og resultater tilføies.

Stoffet kan ogsaa hentes fra andre fag, f. eks. historien og geografien, eller man kan udarbejde en »stil« ved samtale om et billede eller en gjenstand, f. eks. en kniv, en pen e. l. De arbejder som saaledes er udført paa skolen, skrives derpaa om hjemme efter hukommelsen, og gjengivelsen kan da være mere fri. Kun kræves streng orden, og der bør ved siden af de almindelige karakterer gives en ordenskarakter for hvert arbejde. Slurvede og daarlige arbejder skrives om, til de er ordentlige og nogenlunde rigtige. To timers arbejde paa skolen vil i regelen passe til et hjemmearbejde, saa der kommer til at udføres et saadant hver uge.

Ved siden af disse udarbejdelser kan man ogsaa, om man ønsker det, en enkelt gang lade skrive en almindelig diktat.

Med hensyn til retskrivningen er at merke, at man følger Aars's retskrivningsregler, 12te udgave. Det gjælder som en almindelig regel, at man ikke indøver former som endnu ikke har faat almindelig hævd i litteraturen (som bli, blit; gi, ga, git; ha, hadde, hat; si, sa o. s. v.; sml. de former som staar i parentes § 24 anm. 1, s. 30—31). Endelsen *r* i substantivernes flertal maa ikke tillades udover det almindelig brugte, heller ikke bør en form som skog=skov anbefales, saalænge de fleste mennesker siger skaav eller skau. Af de svage verber som i infinitiv ender paa en betonet vokal, bruges formerne uden e (sy—sydde — syd; naa — naadde — naad o. s. v.); i de almindelige svage verber bruges i imperfektum endelsen ed (retskr. regl. § 7, anm. og § 46, anm.)

I Aars's retskrivningsregler gives passende lekser med tydelig betegnelse af hvad der skal medtages og forbigaaes. Reglerne og de enkelte ord indøves ved dertil udarbejdede eksempler

og diktater. I disse diktater kan ogsaa indflettes de ord man merker sig som vanskelige fra de almindelige skriftlige arbeider.

I denne klasse gennemgaaes §§ 8—9, 12—13, 15—49.

2den middelklasse. 5 timer.

Timerne fordeles saaledes: 1. t. udelukkende læsning, 1 t. læsning og vers, 1 t. læsning og grammatik eller analyse, 1 t. retskrivningsregler og grammatik eller analyse, 1 t. skriftlige arbeider.

Læsning. Pensumet er omtrentlig angivet i fortalen til Erichsen og Paulsens læsebog 3dje del; dog er man ikke absolut bundet til dette udvalg.

I grammatik repeteres det vigtigste af pensumet fra 1 M., og anmerkningerne medtages. Ved analyse indøves sætningslæren, som tilsidst læses efter grammatiken med forbigaaelse af anmerkningerne. Skriftlig analyse dels efter eksempelsamlingen, dels af de norske eksempler i den tyske læsebog.

Skriftlige arbeider som i 1 M. I regelen et hjemmearbeide hver anden uge. Dels gjengives skolearbeiderne som i 1 M., dels skrives der hjemme efter en mundtlig gennemgaaelse paa skolen.

I retskrivningsregler repeteres det vigtigste af pensumet fra 1 M., og som nyt læses afsnittet om sammensatte ord §§ 50—54, om store og smaa forbogstaver §§ 1—6.

Tilsvarende skriftlige øvelser som i 1 M., saa vidt som tiden tillader det.

3dje middelklasse. 5 timer.

Timerne fordeles paa samme maade som i 2 M.

Læsning som før, omtrent efter udvalget i fortalen.

Grammatiken repeteres, og der fortsættes med analyse, skriftlig og mundtlig.

Skriftlige arbeider som i 1 og 2 M., et hjemnearbeide hver anden uge. I denne klasse kan man saa smaat begynde med at lade eleverne forsøge sig med mere selvstændige smaa arbeider.

Retskrivningsøvelser som i 2 M. Af Aars's retskrivningsreglerne læses § 50—55 og det vigtigste af § 56 samt en oversigt over hovedpunkterne af interpunktionslæren § 57—70.

For de øvrige klasser meddeles her, som sedvanligt, kun en oversigt over de pensa som er gennemgaaet, tilligemed fortegnelse over stilopgaverne.

4 M. (4 t.). Erichsen og Paulsens Læsebog, 3dje del: det meste af det for denne klasse opførte udvalg (se fortalen til 5te udgave); stykkerne gennemgaaes altid paa skolen, førend de gives som lekse. — Nogle digte udenad. — Af og til forelæst noget udenfor læsebogen. — Hofgaards En liden norsk grammatik; analyse efter læsebogen. — Aars's retskrivningsregler, udvalgte afsnit. — Hver 3dje uge en hjemmestil, af og til ombyttet med skolestil; opgaver: Fra mine sommerferier. — Hesten. — Den gade jeg bor i (eller: Min vei til skolen). — En overraskelse. — Blakkens livshistorie (fortalt af den selv). — Før jul. — Klassens skitur. — En hyggelig gaard paa landet. — Et dyr jeg er glad i. — Julaften (eller: Fra julen). — Da jeg faldt i vandet. — Høg og due (beskrivelse af en leg). — En gammel skolebog fortæller. — En fridag. — Da Nansen kom. — Da der var tyver hos os. — Bygdo. — Hvorledes jeg lærte at svømme. — Undertiden gjenfortælling eller diktat paa skolen, tildels med skriftlig analyse.

5 M. (3 t.). Erichsen og Paulsens læsebog, 3dje del: det meste af det for denne klasse opførte udvalg (se fortalen til 5te udgave), og en del af Erichsens Norske læsestykker for midtelskolens øverste klasse.

Repeteret Hofgaards grammatik; analyse efter læsebogen. — Aars's retskrivningsregler, udvalgte afsnit. — Stil omtrent hver tredje uge (i regelen skrevet hjemme); opgaver:

I a: Fra sommerferierne iaar. — Blind-Anne (gjengivelse af det mest karakteristiske ved hendes billede; noiagtlig gennemgaaet forud). — I frikvarteret. — Selvvalgt opgave. — Et brev.

— Om hesten og den nytte vi har af den. — Vaaren kommer. — St.Hanshaugen og livet der. — I **b**: Tordenveir. — Da jeg fik høre at Nansen var kommet. — En idrætsleg. — En overraskelse. — En søndags eftermiddag hjemme. — Da der var tyver hos os, (eller: Blind alarm). — Fra julen (i brev). — En hyggelig have. — Kniven. — En jagthistorie.

I begge parallelklasser: Min frimerkesamling (eller: Min verktøiskasse). — Birken.

Desuden ofte gjenfortælling eller diktat paa skolen.

6. M. (3 t.). Læsning efter Erichsens Norske læsestykker for middelskolens overste klasse. Af det læste blev i **alle tre parallelklasser** lagt op til middelskoleexamen: Holberg Den politiske kandestøber, 1ste akt. Wessel Posthuset. Ewald Klagesang over Fredrik den femte. Liden Gunver. H. C. Andersen De røde sko. Welhaven Mandgaren i Holcia. Harald fra Reine. Buesnoren. Nehemias. Wergeland Et frygteligt jevndøgn. Brevveksling med Nils Toskerud. Juleaftenen. Asbjørnsen En sommernat paa Krogskoven. Jørgen Moe Den retfærdige firskilling. Den gamle mester. Ibsen Af Hærmændene paa Helgeland. Bjørnson Ørneredet. Konfirmationen. Olav Trygvesson.

I **6 M. a.** og **b.** blev desuden lagt op: Oehlenschläger Af Hakon Jarl, s. 88—100. Bjerregaard Scener af Fjeldeventyret, s. 133—139. Wergeland Steinbrytervisen. Kongen lider. Bjørnson Olav Trygvesson. Magnus den blinde. Kieland Vaarliv.

I **6 M. c.** blev særskilt lagt op: Holberg Den politiske kandestøber 3dje akt. Oehlenschläger Af Hakon Jarl, s. 74—100. Ibsen Af Hærmændene paa Helgeland.

Litteraturhistoriske oplysninger og oversigter, dels mundtligt meddelt eller dikteret, dels efter Norbys omrids. — Digterterne (i c efter Norbys bog). — Stil hver tredje uge. Opgaver: Mine sommerferier iaar. — En sammenligning mellem det øst- og vestenfjeldske Norge. — Dampkraftens betydning for samfærdsel og industri. — En vakker høstdag (eller vaar- vinterdag). — En dag paa reise. — En dag i slaatennen. — Hvilken aarstid liker du bedst? Hvorfor netop den? (tentamen). — Paa ski i

maaneskin. — En arbejdsdag paa landet. — Vikingetiden i Norge (eller: En hyggelig dag i juleferierne). — Mit værelse som jeg gjerne vilde have det. — Uveir. — Fortæl om birken (eller: P. Chr. Asbjørnsen). — Sneen og dens nytte. — De forskjellige maader at reise paa, deres fordele og mangler. — Til hvilket land vilde du helst reise? og hvorfor netop til det? — Kristiania omegn (eller: St. Hanshaugen og livet der). — Fortæl lidt om naturen paa dit hjemsted. — Hvilken person i historien synes du bedst om, og hvorfor?

Tysk.

2 M. (6 t.).¹⁾ Kr. Lassens tyske læsebog for begyndere, 4de udg. til s. 57 (konjunktiv), og nogle af de sammenhængende læsestykker (tildels lært udenad til gjenfortælling). Taleøvelser. Skriftlige boiningsovelser.

3 M. (6 t.). Kr. Lassens læsebog, fortsat med de sammenhængende læsestykker, idet fremdeles flere er forbigaat. (I alt er læst omtrent 67 sider. Naar et stykke i én time er læst, læres det til næste time til gjenfortælling; samtale paa tysk om indholdet. Til examen repeteret kun nogle faa blade som er lærte til gjenfortælling paa tysk). Hofgaards Kortfattet tysk grammatik: substantivernes og adjektivernes boining, talord, de vigtigste af pronomerne, verberne. En gang om ugen skriftlige øvelser, i tilslutning til læsebogen og grammatiken.

4 M. (5 t.). P. Voss, Deutsches Lesebuch, omtrent 60 sider (i den ene parallelklasse noget mere); i regelen er leksen først oversat, og gennemgaaet i samtale paa tysk, derefter hjemme lært til gjenfortælling eller retrovertering; digte lært udenad. Hofgaard Kortfattet tysk grammatik: repetition af de vigtigste dele af formlæren. Stil paa skolen 1 gang om ugen (i den ene parallelklasse kun hver anden uge) efter Otto Kristiansens Tyske stil- og taleøvelser og sammes retroversioner til Voss's tyske læsebog. Efterat stilen er rettet og gennemgaaet, er den lært udenad til gjenfortælling eller retrovertering.

5 M. (Paa latinlinjen 4, paa engelsklinjen 5 t.). P. Voss, Deutsches Lesebuch i **a** 105, i **b** 88 sider. Fremgangsmaaden

¹⁾ Fra 1897—98 begyndes først med tysk i 3 M.

har i det væsentlige været den samme som i 4 M. I **a** en stil om ugen, i 1ste halvaar kun hjemmestil, i 2det halvaar delvis skolestil, i **b** i regelen to timer hver anden uge stil paa skolen; man har i begge klasser benyttet dels Otto Kristiansens stiløvelser, dels sammes retroversioner til Voss's tyske læsebog. Hofgaards kortfattede grammatik: repeteret partier af formlæren og læst det vigtigste af syntaksen (i den ene klasse dog væsentlig kun kasuslæren).

6 M. (Paa latinlinjen 4, paa engelsklinjen 5 t.: desuden i den største del af aaret 2 extratimer for de elever af engelsklinjen som ikke deltog i klassens undervisning i fransk). Voss *Deutsches Lesebuch*, omtrent 100 sider (i den ene parallelklasse er læst mindre af læsebogen, men en del af Fr. Jacobs *Kleine Erzählungen des alten Pfarrers von Mainau*). Læsestykkerne er ofte frit gjenfortalt, og stoffet, naar det dertil egned sig, benyttet til samtaleøvelser. Hofgaards kortfattede grammatik, de vigtigste partier gennemgaaet og repeteret. Stil 1 gang om ugen, afvekslende hjemme og paa skolen, opgaverne ofte paa forhaand skriftlig analyseret; de rettede stile lært udenad; man har dels brugt Hofgaards, dels Greves, dels Otto Kristiansens opgaver. De ovenfor nævnte extratimer er mest benyttet til mundtlig oversættelse fra norsk til tysk.

Latin.

4 M. (7 t.). Andersens latinske læsebog, 2den udgave, til s. 30; Schreiners grammatik, det vigtigste af formlæren; mundtlig enkelte regler af syntaksen som ofte kom til anvendelse. Stil paa skolen 1 gang om ugen (bøiningsovelser og eksempler fra læsebogen).

5 M. (7 t.). Udvalgte eksempler af Andersens læsebog s. 34—39. Efter Voss's udvalg af latinske klassikere er læst og repeteret af Cornelius Nepos: *Miltiades*, *Themistocles*, *Aristides*, *Pausanias*, *Cimon*, *Alcibiades*; af Cæsar: *De bello Gallico*, 1ste bog, kap. 1—5. Af Schreiners grammatik repeteret formlæren; de vigtigste regler af kasuslæren; læst Hofgaards Hoved- og bisætninger i latin til § 33. Stil paa skolen 1 gang om ugen, i 2det halvaar tillige hjemmestile, i almindelighed hver anden uge; man har dels benyttet Hofgaards trykte opgaver, dels for leilig-

neden udarbejdede opgaver (tildels bearbejdelse af nylig læste stykker i Cornelius Nepos).

6 M. (7 t.). Efter Voss's udvalg: Cæsar de bello Gallico, 1ste bog ud; Phædrus's fabler 500 vers; det hele examenspensum repeteret. Af Schreiners grammatik kasuslæren (med enkelte forbigaaelser); sætningslæren efter Hofgaards Hoved- og bisætninger i latin, for et par punkters vedkommende suppleret efter Schreiners grammatik: formlæren repeteret. Stil efter Hofgaards opgaver, en gang om ugen paa skolen (2 sammenhængende timer), en gang hjemme. (Ved skolestilene er benyttet de ved middelskole-examen tilladte hjælpemidler. Efter gennemgaaelsen læres stilene udenad).

Engelsk.

4 M. (5 t.) Brekke, lærebog i engelsk for begyndere; gennemgaaet I. Udtaleøvelser, s. 1—5; derpaa II. Øvelsesstykker med oversættelse og læsestykker, s. 12—80; IV. Grammatik gennemgaaet og repeteret. Alle øvelsesstykker er lært udenad og skrevet paa tavlen, fornemmelig til indøvelse af retskrivningen. De sammenhængende læsestykker er lært til gjenfortælling. I andet halvaar jevnlig diktat. — Undervisningen har væsentlig været ført paa engelsk.

5 M. (5 t.). Brekkes begynderbog læst ud, Brekkes læsebog for middelskolen (med tilhørende glossar) 80—90 sider. Gloserne lært udenad efter glossaret; flere af de læste stykker er ogsaa lært udenad. Af Westerns grammatik omtr. 30 sider af syntaksen; de uregelmæssige verber. Stil en gang om ugen, dels efter begynderbogens 3dje afdeling, dels efter opgaver udarbejdede paa grundlag af læsebogen. — Samtaleøvelser.

6 M. (5 t.). Læsning efter Brekkes læsebog, dels efter forberedelse hjemme, dels ex tempore, ialt ca. 120 sider; glossar benyttet som i forrige klasse. Ex tempore læst en større del af *The Children of the New Forest*. Westerns grammatik. Stil paa skolen 1 gang om ugen, efter Brekkes opgaver, af og til ogsaa hjemmestil.

Fransk.

6 M. (4 t.). Bodtker og Høst, Lærebog i fransk for begyndere til s. 68; alle dialoger lært udenad. Grammatik efter samme bog.

Historie.

1 M. (3 t.). I første halvaar fortalt og gjenfortalt de vigtigste begivenheder af Norges historie fra Olav Kyrre til 1319. I andet halvaar læst og repeteret Erichsens lille verdenshistorie indtil middelalderen.

2 M. (2 t.). Erichsens lille verdenshistorie fra middelalderen læst og repeteret.

3 M. (3 t.). Ræder, Historisk lærebog for middelskolen til »De nordiske folks historie« (s. 79) læst og repeteret.

4 M. Ræder, Historisk lærebog for middelskolen til »Danmark og Norge 1523—1560« (s. 141) læst og repeteret.

5 M. (3 t.). Ræder, Historisk lærebog for middelskolen til »Norge« (s. 286) læst og repeteret.

6 M. (3 t.). Repetition af Nissens verdenshistorie og Erichsens Norges, Sveriges og Danmarks historie.¹⁾

Geografi.

1 M. (2 t.). De fremmede verdensdele (med M. Krohgs schema til geografien som grundlag). Karttegning.

2 M. (2 t.). Læst og repeteret efter Geelmuydens geografi for middelskolen (7de udgave ved Arstal) Australia og Afrika. Karttegning efter Arstals landomrids.

3 M. (2 t.). Efter Geelmuydens geografi (Arstals udgave) læst Amerika og Asia. Karttegning efter Arstals landomrids.

4 M. (2 t.). Efter Geelmuydens geografi (Arstals udgave) Europa til Frankrige (s. 93—161). Karttegning.

5 M. (2 t.). Efter Geelmuydens geografi (Arstals udgave) ud Norge. Karttegning som før.

6 M. (2 t.). Geelmuydens geografi (Arstals udgave) repeteret, idet nu ogsaa indledningen er medtaget.

¹⁾ Fra 1897—98 benyttes Ræders lærebog ogsaa i 6te klasse.

Naturkundskab.

1 M. (1 t.). Fortalt om nogle udvalgte pattedyr, om nogle af vore almindeligste fugle, og om enkelte insekter.

2 M. (2 t.). Efter en indledning til forstaaelse af naturens hovedafdelinger og om menneskets og dyrenes vigtigste organer læst pattedyr og fugle (Sørensens Dyre- og planterigets naturhistorie), og fortalt træk af dyrenes liv.

3 M. (2 t.). Krybdyr, padder, fiske, bloddyr, insekter, tusendben, edderkopper, krebsdyr. Planternes ydre bygning. (Sørensens lærebog).

4 M. (2 t.). De lavere dyr fra bloddyrene. Menneskets legeme (med særligt hensyn til sundhedspleien). Repeteret planternes ydre bygning, gennemgaaet de vigtigste plantefamilier (Sørensens lærebog); øvelser i plantebestemmelse; i begyndelsen og slutningen af skoleaaret har eleverne samlet og presset planter; ekskursioner.

5 M. (3 t.). Læst og repeteret Henrichsens lærebog i fysik.

6 M. (2 t.). Repereret dyrerigets og planterigets naturhistorie (Sørensens lærebog) og fysiken (Henrichsens lærebog). Øvelse i plantebestemmelse, ogsaa under ekskursioner.

Regning og matematik.

1 M. (4 t.). Repeteret de fire regningsarter med ubenævnte og ensbenævnte tal; senere gennemgaaet regningsarterne med uensbenævnte tal; stadige øvelser i hovedregning. Johannesens regnebog, 1ste hefte.

2 M. (3 t.). Addition og subtraktion af brøk, multiplikation og division af brøk med hele tal; stadige øvelser i hovedregning. Øvelse i regning hjemme og paa skolen. Johannesens regnebog, 2det hefte til side 29.

3 M. (5 t.). Alle fire regningsarter i almindelig brøk; decimalbrøk; hyppige øvelser i hovedregning; hjemmeregning i regelen 1 gang om ugen. Johannesens regnebog, 2det hefte ud.

4 M. (5 t.). Johannesens aritmetik og algebra, 1ste bog. Bonnevies geometri (udg. af Eliassen) til parallelle linjer. I prak-

tisk regning gennemgaat enkelt og sammensat reguladetri efter Johannesens regnebog, 3dje hefte. (Af de 5 timer anvendes i 1ste halvaar 3 til aritmetik, 2 til praktisk regning, i 2det halvaar 2 til aritmetik, 2 til geometri, 1 til praktisk regning. I regelen gives der til hver skoletime, naar der ikke er nogen lekse at læse, et par smaa hjemmeopgaver).

5 M. (6 t.). Johannesens aritmetik og algebra, ud 3dje bog. Bonnevis geometri fra parallele linjer 1ste bog ud, 2den bog, og 3dje bog til nr. 179. Praktisk regning efter Johannesens regnebog, 3dje hefte: procent- og renteregning. (Som regel 3 — eller 2 — timer aritmetik, 2 timer geometri, 1 — eller 2 — timer praktisk regning).

6 M. (6 t.). Johannesens lærebog i aritmetik og algebra, 4de og 5te bog. Bonnevis geometri, 4de, 5te og 6te bog. Johannesens regnebog, 3dje hefte: gennemgaat rabat-, diskonto-, delings og blandingsregning samt rentes rente; flade- og rumberregning efter 4de hefte; i sidste halvaar er til de skriftlige arbejder benyttet Johannesens Blandede opgaver. (2 timer aritmetik, 2 timer geometri, 2 timer praktisk regning).

En del af de kvindelige elever i 6 M. har havt særskilt undervisning og fulgt en noget anden plan; i geometri har de benyttet Eliassens lærebog.

Skrivning.

1 M. (4 timer). Thorsen og Wangs skrivebog 2det og 3dje hefte og sammes øvelsesbog nr. 2, som blev benyttet saaledes, at der en kort tid blev skrevet længere ord med smaa forbogstaver, derefter korte ord med store forbogstaver, som forberedelse for den sidste del af skrivebogens 3dje hefte.

2 M. (2 t.). Thorsen og Wangs skrivebog 3dje og 4de hefte og øvelsesbog nr. 2; skrevet længere ord med store forbogstaver.

3 M. (2 t.). Thorsen og Wangs skrivebog, 4de hefte og øvelsesbog nr. 2, brugt som i 2 M., men med vanskeligere bogstavforbindelser.

4 M., 5 M. og 6 M. har i den største del af aaret hver uge indleveret 1 skriveprøve.

Tegning.

2 M. (2 t.). Kvadrat, trekant, sekskant, ottekant, border med indlagte retlinjede figurer; cirkelen og lette figurer afledede af cirkelen, ovaler og rosetter, femkanten; lette bladformer, baandslyngning af krumme linjer. H. Petersens tegnekursus for folkeskolen, 1ste—3dje hefte.

3 M. (2 t.). Repeteret cirkelen og rosetter; lette bladformer og ornamenten. H. Petersens tegnekursus for folkeskolen, 4de og (de flinkere elever) en del af 5te hefte.

4 M. (2 t., kun paa engelsklinjen). Enkelt og dobbelt spiral; lette ornamenten, bladformer, lotos, palmetter o. l. I nogle maaneder af andet halvaar 1 time om ugen tegning efter lette modeller.

5 M. (1 t., kun paa engelsklinjen). Fladeornamenten; i 3 maaneder af 2det halvaar projektionstegning.

6 M. (1 t., kun paa engelsklinjen). Fladeornamenten og (omtrent i det halve antal timer) projektionstegning.

I 4—6 M. er brugt H. Petersens tegneapparat, 3dje gruppe; ved siden deraf er i 5 og 6 M. benyttet en del af de opgaver som har været givet til middelskole-examen.

Sløid.

I 1 M. er øvet spikning, sugning og lettere hovling; i 2 M. vanskeligere sugning og hovling, samt en del formarbejder; i 3 M. spikning, gradning, fugning, spigring; i 4 M. sammenskjæring og giring; i 5 M. (to lærere) sinkning og repetitionsarbejder; en del elever øvet i geometrisk træskjæring. Enkelte mere typiske gjenstande er udført som fællesarbejder, ligesom værktøiets brug har været gjenstand for klasseundervisning. Der er givet maanedskarakterer.

Sang og gymnastik.

Se side 45.

III. Gymnasiet.

Religion.

1 L. G. (1 t.). Kirkehistorien til Schweizer-reformationen gennemgaaet i foredrag og ved læsning af Vogts lærebog (5te udg.).

1 R. G. Som **1 L. G.**

2 L. G. (1 t.). Vogts Kirkehistorie fra Schweizer-reformationen læst ud og repeteret. Lukas' Evangelium paa græsk kap. 1—4, 13; Platous forklaring benyttet.

2 R. G. (1 t.). Vogts kirkehistorie fra Schweizer-reformationen læst ud og repeteret. Lukas' Evangelium med Platous forklaring, kap. 1—4.

3 L. G. (2 t.). Lukas's evangelium paa græsk med Platous forklaring læst ud og repeteret. Vogts kirkehistorie repeteret.

3 R. G. (2 t.). Lukas's evangelium med Platous forklaring læst ud og repeteret. Vogts kirkehistorie repeteret.

Norsk.

1 L. G. (3 t.). Til litteraturlæsning er benyttet Erichsens Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del; navnlig læst folkeviser, udvalg af litteraturen før Holberg, samt af Holberg, Tullin, Ewald, Wessel, Baggesen, og Oehlenschlägers Guldhornene. Mundtlig og med benyttelse af Erichsens lærebog er der givet en oversigt over den tilsvarende del af litteraturens historie.

Stil hver tredje uge, i regelen efter en kort gennemgaaelse paa forhaand. Opgaver: Da vi fik høre, at Nansen var kommet. — En menneskeskildring (som overskrift et selvvalgt navn). — Kong Sverres betydning for Norge. — Hosten kommer. — Vort selvarbeide og dets betydning. — Dansk aandsliv i tiden nærmest før Holberg. — Gavn og glæde af sneen. — Vor ære og vor magt har hvide seil os bragt. — Dampkraftens betydning for samfærdsel og industri (skolestil). — Vaar (eller: De vigtigste forudsætninger for »Kjærlighed uden strømper«).

1 R. G. a. Som **1 L. G.** **1 R. G. b.** ligesaa (kun med nogle mindre afvigelser i litteratur-udvalget. I stedet for nr. 5 af

ovennævnte stilopgaver er i denne klasse skrevet: Perserkrigenes betydning for Hellas.

2 L. G. og 2 R. G. b. (4 t.). Litteratur: Af Erichsens Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del, stykker af Ewald, Baggesen og Oehlenschläger; af Pauss og Lassens læsebog 4de skoletrin, stykker af Wergeland.

Litteraturhistorie: Med Erichsens Den danske og norske poesis historie som grundlag, fra Ewald til Den nyere norske litteraturs »tredje tidsrum«.

Stil hver tredje uge, tildels efter gennemgaaelse paa forhaand: Ærgjerrighed som en drivfjær til godt og ondt. — Det er ikke guld alt som glimrer. — Mine tanker ved høstens komme. — Middelhavets verdenshistoriske betydning. — Korstogenes vigtigste følger. (Skolestil). — Hvorledes kan sporten blive skadelig? — Hvorledes kan nød og farefulde begivenheder ofte blive en velgerning for et folk? — Aarsagerne til Europas overlegenhed over de andre verdensdele. — Vinterliv i Norge. — Hvorledes fremmes og hemmes industriens udvikling i vort land?

Oldnorsk. Nygaards læsebog for begyndere læst ud. Derefter af Nygaards Udvalg af den norrøne litteratur, 1ste del, Tors færd til Utgardeløke; af Nygaards grammatik formlæren.

2 R. G. a. (4 t.). Litteratur: Af Erichsens Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del, scener af Oehlenschlägers Hakon Jarl og Aladdin, digte af Frimann og Zetlitz. Udvalg af Aars og Erichsens Svenske læsestykker. Af Pauss og Lassens læsebog 4de skoletrin digte af Wergeland og Welhaven, Ivar Aasens Ervingen. Efter Erichsens udvalg 2den del oplæst »Scener af Fjeldeventyret«.

Stil som i 2 L. G. og 2 R. G. b.

Oldnorsk ligesaa (dog nogle sider mindre.)

3 L. G. (4 t.).

Litteratur: Holbergs Erasmus Montanus (Jægers udgave). Af Oehlenschläger: Guldhornene. Af Welhaven: 9 sonetter af Norges dæmring (efter Hofgaards »Tillæg til den norske læsebog«); Ludvig Holberg; Vidjekvisten; Sisyphus; Naar sol gaar ned; En sangers bon. Af Wergeland: Slutningssang af »Mennesket«; Dalvise; Sandhedens armé; Ved Bjerregaards grav; Skibbruddet.

Litteraturhistorie: Erichsen Den danske og norske poesis historie, suppleret mundtlig og for folkevisens, reformations-tidens og det lærde tidsrums vedkommende ved autograferede oversigter (af Hofgaard).

Hofgaard »Lidt sproghistorie« § 16—20.

Stil hver tredje uge: Hvorledes kan man forklare sig, at Island blev den norrøne litteraturs hovedsæde? — Hvilke egenskaber var det hos de gamle romere som bidrog til at skaffe dem verdensherredømmet? — Ludvig Holbergs betydning (eller: betydning som digter). — Lys- og skyggesider ved de gamle nordboers vikingetog. — Kristian den anden. — Hvilken betydning har det for et folk at bevare sine historiske minder? (Tentamen). — Under hvilke ydre og indre forhold var det at Norge i 1814 gjenvandt sin selvstændighed. (Skolestil). — Almindelig vernepligt, dens værd for folket og den enkelte. — Sammenligning mellem de moralske farer som den rige og den fattige er udsatte for.

Oldnorsk. Efter Nygaards Udvalg af den norrøne litteratur, 1ste del, Ashjorn Selsbane, Hirdskikke, Hamarsheimt, brudstykker af Hávámál, Hákonarmál. Repetition af artiumspensumet og af Nygaards grammatik. Hofgaards oversigt over den norrøne litteratur.

3 R. G. a. (4 t.). Som i 3 L. G.; dog istedenfor den 5te af dennes stilopgaver: Kong Sverre. — Desuden: Om en fri forfatning og om dennes fordele sammenlignet med enevældet. —

3 R. G. b. (4 t.). Som i 3 R. G. a, dog istedenfor stilopgave nr. 2: Hvad kan der siges for og mod udvandring til et fremmed land?

Tysk.

1 L. G. (1 t.). Af Voss's Udvalg af tyske forfattere Schillers Wilhelm Tell.

1 R. G. (1 t.). Som 1 L. G.

2 R. G. a. (1 t.). Voss's udvalg s. 78—122.

2 R. G. b. (1 t.). Voss's udvalg s. 82—117.

Latin.¹⁾

1 L. G. (10 t.). Ciceros taler mod Catilina I, II, III og IV c. 1—4; talen pro lege Manilia. Sallusts Catilina. Af Ovids metamorfoser efter Voss og Richters udvalg: De fire tidsaldere, Lykaon &c., Cadmus, Dædalus, tils. 530 vers. Efter Schreiners grammatik kasuslæren. Hofgaards »Hoved- og bisætninger i latin«. En skolestil hver uge i to sammenhængende timer efter Lowums stiløvelser II. (Timefordeling som i 2 L. G.).

2 L. G. (10 t.). Af Ovids metamorfoser efter Voss og Richters udvalg: Philemon og Baucis, Pentheus og Bacchus, Aarstiderne og livsaldrene, Niobe; tils. 535 vers. Ciceros Cato maior. Livius 21de bog og af 22de bog kap. 1—10 og kap. 32—58. Schreiners grammatik § 277—428. Hver uge i to sammenhængende timer et skriftligt arbejde paa skolen, stil efter Lowums stiløvelser II, (fra april maaned dog oftest »oversættelse« efter Gjør og Johanssens opgaver); de som ikke er blevet færdige med sin opgave paa skolen, har fuldført den hjemme; stilene er lært udenad, og oversættelserne oversat paany efter gennemgaelsen. Schreiners vokabularium s. 28—63 læst og repeteret. Schreiners grammatik fra § 368 til »Metrik«. (Af de 10 ugentlige timer er 5 anvendt til forfatterlæsning og vokabularium, 2 til grammatik, 2 til stil (eller oversættelse) og 1 til gennemgaelse af disse.

3 L. G. (9 t.). Vergils æncide II og IV. Tacitus efter Weisses udvalg: Tiber og Seian. Horats Ode I, 1, 6, 9, 22, 24, 32, 37; II, 7, 14, 16, 20; III, 1, 2, 5, 7, 8, 26; tils. 500 vers. (Desuden er læst forskellige ode, i alt 400 vers, som ikke opgives til examen). Breve I, 1—10, 13, 19, 20. Repetition af en større del af de tidligere læste forfattere. Det vigtigste af de romerske antikviteter efter Weisses lærebog; litteraturhistorie efter anhanget til samme lærebog. Af Schreiners grammatik ord-dannelseslæren; repeteret det vigtigste af syntaksen. Skriftlig oversættelse efter Henrichsens opgaver: hver uge 1 paa skolen (i

¹⁾ Under forfatterlæsningen i latin og græsk bliver i hver time først den foregaaende dags lekse oversat om igjen; det forlanges at dette da skal gjøres flydende og sikkert.

2 sammenhængende timer), og i de uger da der ikke skrives norsk stil, tillige i hjemme. Det vigtigste af Schreiners vokabularium repeteret. (Timefordeling som i 2 L. G., dog kun 1 t. ug. til grammatik og antikviteter).

Græsk.

1 L. G. (7 t.). Groteruds læsebog til de sammenhængende stykker samt et par af disse; de tilsvarende dele af Groteruds grammatik (det vigtigste af lydlæren og bøjningslæren). Skriftlige øvelser. Xenofons Anabasis III, kap. 1—2, IV, kap. 1—2 og 4—8.

2 L. G. (8 t.). Repeteret Xenofons Anabasis II og III, kap. 1—2. Herodot (Bloms udgave) VIII, kap. 1—26 og 40—42, 49—71, 74—96. Homer Odysseen I—VIII med større og mindre forbigaelser (ialt læst 2011 vers). Af Groteruds grammatik repeteret formlæren. Sechers mytologi til de heroiske sagn. Aars's litteraturhistorie § 36—43 (om historien) og § 1—18 (epos og lyrik).

3 L. G. (8 t.). Platon Sokrates's apologi. Sofokles Antigone. Aars's litteraturhistorie med enkelte forbigaelser. Antikviteter efter Christensen Det græske statsliv i oldtiden og Aars Athens forfatningshistorie. Repetition af de i gymnasiet læste forfattere og det meste af grammatiken.

Engelsk.

1 R. G. a. (5 t.). Af Sommerfelts Nyeste engelske forfattere i udvalg er læst 236 sider, deraf adskilligt ex tempore (enkelte stykker er taget om igjen i hjemmelekser, med udenadlæring af opgivne vendinger). Det meste af Knudsen og Løkkes præpositioner og synonymmer. Udvalg af Lunds ordsamling (omtr. halvdelen). En skolestil hver uge efter A. Krohgs stiløvelser; (naar stilen ikke er blevet færdig i den dertil bestemte time paa skolen, er den fuldført hjemme; stilene er efter gennemgaaelsen lært udenad).

1 R. G. b. (5 t.). Af Sommerfelts Nyeste engelske forfattere i udvalg vel 180 sider; de vanskeligere stykker repeteret.

Præpositioner og synonymer til ende Forresten omtrent som i R. G. a.

2 R. G. (5 t.). Dels efter forberedelse hjemme, dels ex tempore er læst vel 100 sider af Sommerfelts Nyeste engelske forfattere i udvalg og ligesaa af Løkkes Engelske forfattere i udvalg. Løkkes grammatik er benyttet; Lunds ordsamling til ende. Præpositioner og synonymer efter Knudsen og Løkke. En skolestil om ugen (dels efter Knudsen og Løkkes, dels efter J. Kroghs stiløvelser), dog saaledes at denne er fuldført hjemme, naar den ikke er blevet færdig paa skolen.

3 R. G. (5 t.). Af Sommerfelts Engelsk læsning for gymnasiet omtrent 140 sider, dels statarisk, dels ex tempore; desuden repeteret nogle stykker af Løkkes Engelske forfattere. Præpositioner og synonymer efter Knudsen og Løkke. Lunds ordsamling. Repeteret Løkkes grammatik, især syntaksen. En stil ugentlig paa skolen, fuldført hjemme, dels efter Schrams stiløvelser II, dels efter J. Kroghs. Sommerfelts litteraturhistorie.

Fransk.

1 L. G. (4 t.). Af Knudsen og Wallems læsebog 1ste del ca. 35 sider. Ereckmann-Chatrion Historie d'un conscrit (tildels ex tempore). Carl Michelsen Franske læsestykker 72 sider.¹⁾ 27 sider af Wallems ordsamling. — Det meste af Knudsens grammatik.

1 R. G. Omtrent som i 1 L. G. (dog læst noget mindre).

2 L. G. (2 t.). Carl Michelsen Franske læsestykker. (hele bogen). Derefter Knudsen og Wallems læsebog 2den del, 22 sider. (Næsten halvdelen er læst ex tempore). — Det meste af Knudsens grammatik repeteret. — Wallems ordsamling (omtr. 30 sider).

2 R. G. (2 t.). Omtrent 150 sider af Michelsens læsestykker. Wallems ordsamling (omtr. 30 sider); i den ene parallelklasse repeteret grammatiken til de uregelmæssige verber.

3 L. G. (2 t.). Nyrop Lectures Françaises I, 96 sider, tildels ex tempore. Guizot Louis XI, 65 sider, væsentlig ex tempore. Repeteret grammatik og ordsamling.

¹⁾ Under læsningen understreges jævnlig nye ord og udtryk, som senere repeteres.

3 R. G. a. (2 t.). Erckmann-Chatrian Histoire d'un conscrit s. 128—135. George Sand La mare au diable. Guizot Louis XI, 95 sider. Musset Il faut qu' une porte soit ouverte ou fermée, 24 sider (ex tempore). Repeteret grammatiken fra § 70. En del af ordsamlingen.

3 R. G. b. (2 t.). Omtrent som 3 R. G. a. (Læst lidt mindre af litteratur, men repeteret den hele grammatik. Ved siden af ordsamlingen er lært adskilligt af Frankes Phrases de tous les jours).

Historie.

1 L. G. (3 t.). Oldtidens historie efter Ræders lærebog.

1 R. G. a. Som 1 L. G.

1 R. G. b. Samme lærebog til de flaviske keisere.

2 L. G. (3 t.). Frankriges historie efter Schjøth og Wallem.

2 R. G. Som 2 L. G.

3 L. G. (3 t.). Nordens historie efter Erichsens lærebog. — Desuden etnografi og politisk geografi efter Horns Geografi for latinalgymnasiet. — Repetition af oldtidens og Frankriges historie.

3 R. G. Som 3 L. G. (undt. geografien).

Geografi.

3 L. G. Se under historie.

1 R. G. (2 t.). Politisk geografi efter Gundersens lærebog.

2 R. G. (1 t.). Fysisk geografi efter Haffners lærebog. Matematisk geografi efter Johannesens lærebog (til s. 13).

3 R. G. (1 t.). Johannesens Matematisk geografi. Repeteret en del af den politiske geografi.

Naturkundskab.

1 R. G. (5 t.). Schiøtz's fysik til bølgebevægelse. Skriftlige opgaver dels paa skolen, dels hjemme. Johannesens og Nicolaysens kemi til metallerne.

2 R. G. (5 t.). Schiøtz's fysik fra bølgebevægelse ud varmelæren. I 2det halvaar skriftlige opgaver som i 1 R. G. Hiortdahls kemi fra metallerne ud bogen.

3 R. G. (5 t. naturlære, 1 t. naturhistorie). Schiøtz's

fysik fra magnetisme bogen ud. Skriftlige opgaver fra slutningen af oktober maaned 1 gang om ugen i to sammenhængende timer paa skolen og 1 gang hjemme. Repeteret den hele fysik og kemi. Mineralogi efter Corneliussens lærebog. Repetition af zoologi og botanik; øvelser i plantebestemmelse; Sorensens lærebøger.

Matematik.

1 L. G. (2 t.). O. J. Brochs aritmetik, de 3 første bøger (beviserne for største delen omredigeret); enkelte afsnit repeteret.

1 R. G. (5 t.). Aritmetik: I august og september gennemgaaet ligninger af 1ste og 2den grad med bogstavkoefficienter. Derefter O. J. Brochs lærebog til »Irrationale ligninger« (med mange omredaktioner). Geometri: Holsts plangeometriske kursus til polygonberegning (ogsaa med omredaktioner). Repetition af det læste. En del skriftlige øvelser.

2 L. G. (2 t.). Aritmetik. Brochs lærebog fra begyndelsen af 4de bog og ud. Johannesens trigonometri til § 10. Regning af opgaver hjemme og paa skolen.

2 R. G. (6 t.). Aritmetik: Brochs lærebog til ende. Holsts plangeometriske kursus til ende. Johannesens trigonometri. C. M. Guldbergs stereometri. Repetition af det hele pensum. — Hele aaret skriftlige opgaver hjemme og paa skolen.

3 L. G. (3 t.). Johannesens trigonometri fra § 11 og ud; C. M. Guldbergs stereometri til »sfærisk geometri«. Repeteret aritmetiken fra division, og enkelte afsnit af trigonometri og stereometri. — Blandede opgaver hjemme og paa skolen.

3 R. G. (6 t.). Analytisk geometri efter C. M. Guldbergs lærebog. Funktionslære efter Holsts Høiere rækker. — Repetition. — Stadig skriftlige opgaver hjemme og paa skolen.

Tegning.

1 R. G. (2 t.). Fladeornamenter væsentlig efter Petersens tegne-apparat 3dje og 4de gruppe, afvekslende med modeltegning.

2 R. G. (2 t.). Frihaandstegning, 1 t.: fortsat med fladeornamenter efter Petersens apparat og med modeltegning. Projektionstegning, 1 t.: indøvet begrebet tracer; elementære

opgaver over linjer og planer; legemer i skraastilling til begge projektionsplaner; nedbøining af planer; figurer liggende i opgivet plan. Ugentlige opgaver hjemme.

3 R. G. (2 t.). Frihaandstegning, 1 t.: som i 2 R. G.; fuldført examenstegningerne. Projektionstegning, 1 t.: Skjæring mellem planer og legemer, baade ved hjælp af profilplan og ved hjælpeplaner lodret paa horizontal- eller vertikalplanet. Blandede opgaver hjemme og paa skolen.

Sang.

(I middelskolen og gymnasiet).

1ste—5te middelklasse og 2den og 3dje klasse af gymnasierne har havt 1 times undervisning hver om ugen, parallelklasser sammen. I 1—3 M., hvor endnu klassernes samtlige elever deltager i undervisningen, har der været sunget enstemmig efter Kobberstad og Koppangs »Skolesangbogen«, væsentlig koraler, folkemelodier og fædrelandssange. Desuden skalaer, treklangs- og træffeøvelser i c-dur. I 4 og 5 M., hvor de tonedøve og de som skifter stemme er fritagne fra undervisningen, har der været sunget en-, to- og trestemmig. Forresten som de øvrige klasser. Desuden har der været fortalt om den menneskelige stemme og dens forskellige arter, om orkestrets sammensætning og om folkeinstrumenter. Gymnasieklasserne har væsentlig kun sunget 4-stemmige sange, (de kvindelige elever har iaar ikke deltaget).

Gymnastik.

(I middelskolen og gymnasiet).

Samtlige klasser har i dette aar havt 3 timer om ugen (om partidelingen se ovenfor s. 11 og 13); øvelserne er i det væsentlige drevet efter Louis Bentzens tabeller, med det i kirkedepartementets rundskrivelse af 7de september 1886 opførte maal for øie; delvis har man ogsaa medtaget nogle øvelser udenfor programmet (nærmest som leg).

Tallet af dem som ifølge lægeerklæring ikke deltog i gymnastikundervisningen, udgjorde i middelskolen 18 og i gymnasierne 14, tilsammen 32 eller lidt over 6 procent; desuden var

i aarets løb 54 fritagne »indtil videre«. deraf 43 for længere tid end 1 maaned.

Fortegnelse over de brugte lærebøger.

I religion.

Vogt, En liden bibelhistorie.
 Vogt, Bibelhistorie for middelskolen. 13de oplag.
 Luthers katekismus ved Bang.
 Klaveness's forklaring.
 Vogt, Kirkehistorie.
 Platou, Forklaring til Lukas' evangelium.

I norsk og oldnorsk.

Holst og Rogstad, ABC.
 Holst, Lette læsestykker for barn.
 Erichsen og Paulsen, Norsk læsebog 2den og 3dje del.
 Erichsen, Norske læsestykker for middelskolens overste klasse.
 Erichsen, Udvalg af danske og norske forfattere, 1ste del.
 Hofgaard, En liden norsk grammatik
 Hofgaard, Tegn ved skriftlig analyse.
 Hofgaard, Lidt sproghistorie.
 Aars, Retskrivningsregler, 1ode (i 1—3 M. 11te eller 12te) udgave.
 Jensen, Eksempelsamling.
 Norby, Omrids af litteraturhistorien (6 M. c).
 Norby, Digtarterne (6 M. c).
 Erichsen, Den danske og norske poesis historie.
 Hofgaard, Tillæg til den norske læsebog.
 Pauss og Lassen, Norsk læsebog.

Nygaard, Oldnorsk læsebog for begyndere.
 Nygaard, Udvalg af den norrøne litteratur, I og III.
 Nygaard, Oldnorsk grammatik.
 Hofgaard, Oversigt over den norrøne litteratur.

I tysk.

- Kr. Lassen, Tysk læsebog for begyndere.
 Voss, Deutsches Lesebuch.
 Voss, Udvalg af tyske forfattere.
 Hofgaard, Kortfattet tysk grammatik.
 Hofgaard, Opgaver i tysk stil for 5te og 6te middelklasse.
 Greve, Tyske stilopgaver
 Kristiansen, Tyske stiløvelser for middelskolen.
 Kristiansen, Retroversioner til P. Voss's tyske læsebog.

I latin.

- Andersen, Latinsk læsebog.
 Voss, Udvalg af latinske klassikere.
 Schreiner, Latinsk grammatik.
 Hofgaard, Hoved- og bisætninger i latin.
 Hofgaard, Opgaver i latinsk stil.
 Lowum, Latinske stiløvelser II.
 Gjør og Johanssen, opgaver til latinske oversættelser.
 Henrichsen, Do.
 Schreiner, Latinsk vokabularium.
 Weisse, Romerske antikviteter.

I græsk.

- Groterud, Græsk læsebog.
 Groterud, Græsk grammatik.
 Christensen, Det græske statsliv i oldtiden.
 Aars, Hovedpunkterne i Atens forfatningshistorie.
 Aars, Græsk litteraturhistorie.
 Secher, Græsk mytologi.

I engelsk.

- Brekke, Lærebog i engelsk for begyndere.
 Brekke, Engelsk læsebog for middelskolen.
 Sommerfelt, Nyeste engelske forfattere i udvalg.
 Løkke, Engelske forfattere i udvalg.
 Sommerfelt, Engelsk læsning for gymnasiet.
 Western, Engelsk grammatik for middelskolen.

Løkke, Engelsk grammatik.
 Brekke, Opgaver i engelsk stil.
 Lund, Engelsk ordsamling.
 A. Krohg, Engelske stilopgaver.
 J. Krogh, Engelske stilovelselser for realgymnasiet.
 Schram, Engelske stilovelselser for gymnasiet.
 Knudsen og Løkke, Engelske præpositioner og synonymmer.
 Sommerfelt, Engelsk litteraturhistorie.

I fransk.

Bødtker og Host, Lærebog i fransk for begyndere.
 Knudsen og Wallem, Fransk læsebog 1ste del.
 Carl Michelsen, Franske læsestykker.
 Nyrop, Lectures Françaises, 1ste afdeling¹⁾.
 Felix Franke, Phrases de tous les jours.
 Knudsen, Fransk grammatik.
 Wallem, Fransk ordsamling.

I historie.

Erichsen, En liden verdenshistorie.
 Ræder, Historisk lærebog for middelskolen.
 Nissen, Verdenshistoriens vigtigste begivenheder (6 M.).
 Erichsen, Norges, Sveriges og Danmarks historie.
 Ræder, Lærebog i oldtidens historie.
 Schjoth og Wallem, Frankriges historie.

I geografi.

M. Krohg, Schema til geografien.
 Geelmuyden, Geografi for middelskolen, 7de udgave ved Arstal.
 Arstal, Landomrids.
 Gundersen, Udtog af den politiske geografi.
 Haffner, Fysisk geografi.
 Johannesen, Matematisk geografi.
 Horns Geografi for latinalgymnasiet.

---

¹⁾ I øverste klasse af begge gymnasier er desuden brugt særskilte udgaver af enkelte forfattere.

I naturkundskab.

Sørensen, Dyre- og planterigetets naturhistorie.

Sørensen, Norsk flora.

Henrichsen, Lærebog i fysik.

Schiotz, Fysik.

Corneliussen, Mineralogi.

Hiortdahl, Kemi.

Johannesen og Nicolaysen, Kemi.

I regning og matematik.

Johannesen, Praktisk regnebog, 1ste—4de hefte.

Johannesen, Aritmetik og algebra.

Johannesen, Blandede opgaver.

Bonnevie, Geometri (Eliassens udgave).

O. J. Broch, Aritmetik.

Holst, Plangeometrisk kursus.

Johannesen, Trigonometri.

C. M. Guldberg, Stereometri.

C. M. Guldberg, Analytisk geometri.

Holst, Høiere rækker.

I tegning.

H. Petersen, Tegnekursus for folkeskolen.

H. Petersen, Tegneapparat (i 4—6 M. og i realgymnasiet).

I skrivning.

Thorsen og Wang, Skrivebog.

Thorsen og Wang, Øvelsesbog.

V. Afgangsexamina.**A. Examen artium 1897.**

Til censorer ved examen artiums mundtlige prøve havde kirkedepartementet beskikket følgende herrer:

I religion: pastor Blaker:
 I norsk og oldnorsk: adjunkt Lassen.
 I latin: rektor Schreiner ¹⁾
 I græsk: adjunkt Riis.
 I engelsk: adjunkt Wesenberg.
 I fransk: overlærer Ottesen.
 I historie: skolebestyrer Søraas.
 I geografi: observator Schrøeter.
 I matematik: dr. Holst ¹⁾ og cand. real. A. Larsen.
 I naturfag: amanuensis Tørnøe ¹⁾ og amanuensis Fridtz.

De af undervisningsinspektionen givne opgaver til de skriftlige prøver og projektionstegning var følgende:

Norsk udarbeidelse.

1. Olav Trygvesson.
2. Nyttens af at kunne fremmede sprog.

Latinsk oversættelse.

Efterat de romerske legioner havde maattet gaa under aaget ved Caudium, foreslog konsulen Postumius i senatet, at den ydmygende overenskomst, som han og hans kollega havde sluttet med samniterne, skulde erklæres ugyldig, fordi den var sluttet uden folkets samtykke, og at han selv og hans kollega skulde udleveres til fienden. Dette blev vedtaget af senatet, og konsulerne blev førte tilbage til Caudium.

Progressi fetiales ubi ad portam castrorum Samnitium venire, vestem consulibus detrahi jubent manusque post tergum vinciri. Cum apparitor verecundia majestatis Postumii laxè vinciret. »quin tu«, inquit, »adducis lorum, ut justa fiat deditio? Tum ubi ad tribunal ventum est Pontii ducis Samnitium, A. Cornelius Arvina fetialis ita verba fecit: »Quando hi homines injussu populi Romani sponsionem ¹⁾ fecerunt, ob eam rem hos homines vobis dedo«. Tum Pontius: »Nec ego istam deditioem accipiam, nec Samnites ratam habebunt. Quin tu, Postumi, si deos esse censes, aut omnia irrita facis, aut pacto stas? Samniti populo aut omnes,

¹⁾ Medlem af undervisningsinspektionen.

²⁾ *sponsio* overenskomst.

quos in potestate habuit, aut pro iis pax debetur. Sed quid ego te appello? Populum Romanum appello, quem si sponsionis ad Caudium factae paenitet, restituat inter saltus, quibus saeptae fuerunt, victori legiones. Omnia pro infecto sint; recipiant Romani milites arma, quae per pactionem tradiderunt; redeant in castra sua; quicquid pridie habuerunt, quam in colloquium est ventum, habeant; iis locis, quae ante pacis mentionem habuimus, geramus bellum. Vos, quod petistis per pactionem, habeatis, tot cives incolumes, nos pacem, quam hos vobis remittendo pacti sumus, non habeamus? Hoc secundum jus gentium esse putatis? Ego vero istos, quos dedi nobis senatui placuit, non accipio, neque in mora sum, quominus in civitatem redeant. I, lictor, deme vincula; ubi placuerit, abeant«. Et consules Romam inviolati redierunt. Sannitibus pro superba pace infestissimum cernentibus renatum bellum omnia, quae deinde evenerunt, non in animis solum, sed prope in oculis esse, et sero ac nequicquam laudare prudentissima Pontii patris consilia, qui Romanos inter duos saltus clausos aut omnes inviolatos dimittendos aut ad unum omnes interficiendos censuerat; intellexerunt, denuo se pugnatueros cum iis, quos potuissent in perpetuum vel amicos facere vel inimicos tollere. Tantaque post Caudinam pacem animorum mutatio facta est, ut clariorem inter Romanos deditio Postumium quam Pontium incruenta victoria inter Sannites faceret.

Engelsk stil.

Efterat krigen med Amerika var endt, maatte England indlade sig i en ny og endelig kamp med Frankrig. Ifølge en med de allierede magter sluttet traktat havde keiser Napoleon faaet lov til at beholde en ubetydelig del af sit tidligere rige, nemlig oen Elba, og derfra havde han en tid været en opmerksom iagttaget af de stridigheder, der opstod mellem seierherrerne, saasart de var kommet sammen i Wien for at omordne Europas kart. Især syntes Ruslands og Preussens fordringer at skulle forstyrre freden. De fandt dog modstand hos de andre magter, og den franske gesandt arbeidede kraftig paa at bringe spørgsmaalet til løsning ved vaabenmagt.

I det oieblik da en krig syntes uundgaaelig, landede Napoleon

paa sydkysten af Frankrige den første mars 1815, og fulgt af ni hundrede mand, som trofast havde delt hans landflygtighed, marscherede han imod fæstningen Grenoble. Han regnede, og det med rette, paa folkets ligegyldighed for den gamle kongefamilie, paa hærens længsel efter en ny kamp, som kunde gjenoprette dens ære, og fremfor alt paa den magt, hans navn udovede over de soldater, han saa ofte havde ført til seier. For hans ankomst til Paris havde Ludvig den attende flygtet. Men hvilke forhaabninger Napoleon end havde sat til sine modstanderes skin-syge, blev han snart skuffet; thi ved efterretningen om hans landgang fornyede hans fiender sit gamle forbund i bevidstheden om en fælles fare og tog intet hensyn til hans forsøg paa at aabne fredsunderhandlinger. De bedste tropper af den styrke, som englænderne havde anvendt paa den spanske halvo, var endnu ikke kommet tilbage. Hertugen af Wellington lagde derfor den plan at forene sig med Preusserne, der hurtig nærmede sig under Blücher, medens de andre hære skulde rykke vestover og omringe den franske hovedstad.

Matematik.

Ved klassisk examen artium.

- 1) Fremsæt definitionen af en potens, hvis eksponent er en brøk, og bevis sætningerne om
  - a) at multiplicere to potenser af samme rod, —
  - b) at ophøie et produkt til en potens, —
  - c) at ophøie en potens til en potens,
 naar eksponenterne er brøker.
- 2) I et parallelogram $ABCD$ kjender man afstanden 12,5 m. mellem de modstaaende sider AB og DC , diagonalen $AC = 27.8$ m. og $\angle A = 62^{\circ} 17'$. Beregn siderne og den anden diagonal.
- 3) En ret afkortet ret kegle er omskrevet om en kugle. Vis at keglens side er lig summen af grundfladens og topfladens radier.

Benyt denne egenskab til at udtrykke begge disse radier ved kuglens radius, naar keglen er dobbelt saa stor som kuglen.

Ved realartium.

1. I en cirkelsektor paa 90° med radius $= 1$ er der indskrevet en cirkel, som berører begge radier og buen. Find denne cirkels radius, samt arealerne af de stykker af sektoren, som falder udenfor cirkelen.

I resultaterne, som beregnes uden brug af logaritmer, forlanges tre rigtige decimaler.

2. Paa alle sex flader af en terning som grundflader er konstrueret kongruente regulære pyramider, saaledes at de sideflader i disse, som gaar gennem samme terningkant, ligger i samme plan.

Udtryk kubikindholdet og overfladen af det saaledes om terningen omskrevne 12-fladede legeme ved dettes sidekant s .

3. Hvor stort er det segment af parabelen

$$y^2 = 2px,$$

som afskjæres af normalen i punktet $\left(\frac{p}{2}, p\right)$?

Fysik.

I.

Beskriv forsøgene over elastiske legemers strækning og angiv de deraf udledede resultater.

II.

To gutter af vægt p og q kg. sidder paa hver sin ende af en planke, som er saaledes anbragt over en skarp eg, at gutterne holder hinanden i ligevegt. Paa grund af plankens bøining passer forbindelseslinjen mellem gutternes tyngdepunkter r meter under eggen, hvorpaa planken hviler. Afstanden mellem tyngdepunkterne er S meter. Hvor stor blir svingetiden, naar planken sættes i bevægelse og gutterne vipper op og ned? Plankens vægt og masse sættes ud af betragtning. Gutternes masser tænkes samlet i deres tyngdepunkter. Tyngdens akceleration er g meter. Indfør i det fundne udtryk for svingetiden $p = 20$, $q = 30$, $r = 0.1553$, $S = 4$, $g = 9.82$ og beregn dens værdi.

III.

Niagaras vandmasser styrter h meter ret ned. Vandets hastighed og temperatur er ved toppen af faldet henholdsvis v meter og t^0 og ved foden henholdsvis v_1 og t_1 . Af den ved faldet frembragte energi gaar ingen merkbar del over paa omgivelserne, heller ikke afgir disse energi til vandet. Varmens mekaniske ækvivalent er A og tyngdens akceleration g meter. Beregn h .

Indfør i det fundne udtryk $v = 5$, $v_1 = 2.32$, $t = 15.5$, $t_1 = 15.62$, $A = 425$ og $g = 9.81$.

Paa opgaverne i matematik og fysik var tilføiet:

Kandidaten maa ikke benytte mere end én af de autoriserede logarismetabeller og maa, saavel i den fuldstændige besvarelse som i nævneseddelen, opgive, hvilken han har benyttet, ved under teksten at tilføie: »N. N's logarismetabel«. — Det paalægges ham tillige, idet han afleverer sin besvarelse, at vise sit exemplar af logarismetabellen til den opsynsmand, der har at modtage besvarelserne, for at denne kan forvise sig om angivelsens rigtighed.

Projektionstegning.

Paa et plan, hvis horisontale trace danner en vinkel paa 60^0 og vertikale trace paa 30^0 med grundlinjen ligger det regulære tetraeder ABCD med sidefladen ABC i planet, saaledes at hjørnet A ligger i planets horisontale trace og 4 cm. fra dennes skjæringspunkt med grundlinjen, og siden AB danner en vinkel paa 15^0 med samme trace.

Tetraedrets sidekant er 8 cm.

Konstruer tetraedrets horisontale og vertikale projektion; og find dernæst sidefladen BCD's skjæringslinje med begge projektiionsplaner.

Grundlinjen bør trækkes i en afstand af 12 cm fra papirets øvre kant.

Til den **klassiske examen artium** fremstillede sig samtlige elever af latingymnasiets øverste klasse. En af dem blev rejiceret i latinsk oversættelse; af de øvrige fik 1 hovedkarakter udmerket godt, 9 meget godt, 1 godt:

1. Aubert, Carl Fearnley, f. $^{30}/_3$ 1879, søn af redaktør V. Aubert, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
2. Bergh, Henrik Arnold Thaulow, f. $^{21}/_4$ 1879, søn af regjeringsadvokat Joh.s Bergh, Kristiania. Discipel af skolen i 11 aar.
3. Bjerke, Hans Olaf, f. $^{24}/_7$ 1879, søn af klokker H. Bjerke, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
4. Collett, Arthur, f. $^8/_5$ 1879, søn af afd. brugseier Albert Collett, Kristiania. Discipel af skolen i 10 aar.
5. Erichsen, Edvard Andreas Bredock, f. $^9/_3$ 1878, søn af brugseier Edv. Erichsen, Kristiania. Discipel af skolen i 11 aar.
6. Hauer, August Herman Francke, f. $^{25}/_3$ 1878, søn af vurderingsmand Hauer, Kristiania. Discipel af skolen i 2 aar.
7. Johannesen, William Malthe, f. $^6/_11$ 1878, søn af professor dr. A. Johannesen, Kristiania. Discipel af skolen i 6 aar.
8. Marstrander, Peter Elisæus, f. $^{31}/_1$ 1879, søn af doktor P. E. Marstrander, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
9. Schwabe-Hansen, Ditlef Emil Gottfried, f. $^{17}/_5$ 1879, søn af overretsagfører D. E. G. Schwabe-Hansen, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
10. Staff, Erling Haakon Molstad, f. $^{21}/_9$ 1879, søn af trafik-kontrolør H. F. Staff, Kristiania. Discipel af skolen i 9 aar.
11. Storm, Aage, f. $^{22}/_4$ 1879, søn af professor dr. Johan Storm, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.

Udfaldet af examen for de enkelte elever sees af følgende tabel:

	Norsk stil.	Latinsk overs.	Matem. skr.	Religion.	Norsk og oldt.	Latin.	Græsk.	Fransk.	Historie.	Matem. medl.	Sum.	Hovedkarakter.
Aubert	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	17 : 12	Udm. godt.
Bergh	3	2	2	1	1	1	2	1	1	2	20 : 12	Meget godt.
Bjerke	3	3	3	1	1	2	2	1	1	2	22 : 12	Meget godt.
Collett	4	3	4	2	2	1	2	1	2	2	26 : 12	Meget godt.
Erichsen	3	4	4	2	2	4	4	2	3	2	34 : 12	Godt.
Hauer	4	4	4	1	1	1	2	1	2	1	25 : 12	Meget godt.
Johannesen	3	3	4	2	2	3	3	1	2	1	28 : 12	Meget godt.
Marstrander	4	2	4	2	2	2	2	1	2	1	27 : 12	Meget godt.
Schwabe-Hansen	3	4	2	1	1	1	2	2	1	1	22 : 12	Meget godt.
Staff	3	2	2	1	1	1	1	2	1	1	17 : 12	Meget godt.
Storm	3	3	3	1	2	2	2	3	1	2	29 : 12	Meget godt.

1 elev af skolen paa Hauges minde fremstilled sig til klassisk examen artium som privatist, nemlig Heiberg, Christen; han bestod examen med hovedkarakter Godt (39: 12).

Til **realartium** fremstilled sig fra realgymnasiets øverste klasse 36 disciple. To af dem blev rejiceret ved den skriftlige prøve; af de øvrige fik en hovedkarakter udmerket godt, 23 meget godt, 10 godt:

1. Amundsen, Kristian Vilhelm Herman, f. $17/11$ 1876, søn af cand. jur. J. Schydtz, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
2. Birkeland, Tønnes Stavnæs, f. $11/7$ 1879, søn af lodsoldermand A. T. Birkeland, Egersund. Discipel af skolen i 3 aar.
3. Bøe, Karsten, f. $27/9$ 1879, søn af overretssagfører C. A. Bøe, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
4. Bonnevie, Thomas, f. $12/9$ 1879, søn af statsraad J. A. Bonnevie, Kristiania. Discipel af skolen i 8 aar.
5. Bucher, Harald Michael, f. $21/7$ 1878, søn af blikkenslager J. Bucher, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
6. Collett, Oscar, f. $8/12$ 1877, søn af afd. brugseier Albert Collett, Kristiania. Discipel af skolen i 10 $\frac{1}{2}$ aar.
7. Dahl, Thorvald Henrik, f. $3/2$ 1879, søn af skibsreder J. L. Dahl, Tønsberg. Discipel af skolen i 3 aar.

8. Dedekam, Carsten Fredrik, f. $\frac{29}{7}$ 1879, søn af bureauchef H. Dedekam, Kristiania. Discipel af skolen i 14 aar.
9. Dons, Johan Albert Karl, f. $\frac{2}{7}$ 1878, søn af forstander J. A. Dons, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
10. Ekbo, Olaf Laache, f. $\frac{18}{2}$ 1880, søn af grosserer Nils Christophersen Ekbo. Discipel af skolen i $11\frac{1}{2}$ aar.
11. Fougner, Sigurd Hansen, f. $\frac{10}{9}$ 1879, søn af cand. theol. Frits Hansen. Discipel af skolen i 3 aar.
12. Gerhardsen, Clement, f. $\frac{17}{12}$ 1879, søn af lensmand G. Gerhardsen, Finnaas. Discipel af skolen i $2\frac{1}{2}$ aar.
13. Gjems, Johan Andreas, f. $\frac{16}{10}$ 1879, søn af proprietær A. M. Gjems, Kongsvinger. Discipel af skolen i 3 aar.
14. Gjølme, Bjarne, f. $\frac{15}{10}$ 1875, søn af afd. sogneprest B. A. Gjølme, Nordre Land. Discipel af skolen i $\frac{3}{4}$ aar.
15. Gløersen, Kristian, f. $\frac{5}{9}$ 1878, søn af distriktslæge T. Gløersen, Søndfjord. Discipel af skolen i 5 aar.
16. Gram, Harald, f. $\frac{3}{9}$ 1878, søn af afd. loitnant R. Gram, Kristiania. Discipel af skolen i 12 aar.
17. Heiberg, Sverre, f. $\frac{30}{5}$ 1878, søn af afd. advokat F. Heiberg, Kristiania. Discipel af skolen i $1\frac{1}{4}$ aar.
18. Holm, Gunvor Karoline Fredrikke, f. $\frac{25}{7}$ 1876, datter af doktor J. W. K. Holm, Nes. Discipel af skolen i 3 aar.
19. Holte, Erik Helgesen, f. $\frac{17}{4}$ 1879, søn af gaardbruger H. E. Holte, Søndre Aurdal. Discipel af skolen i 5 aar.
20. Johansen, Carl Wilhelm, f. $\frac{13}{5}$ 1878, søn af gaardeier Berger Johansen, Kristiania. Discipel af skolen i 13 aar.
21. Jørgensen, Lise Marie, f. $\frac{26}{9}$ 1876, datter af kjøbmand Andr. Jørgensen, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
22. Kallevig, Waldemar Gerhard, f. $\frac{24}{9}$ 1878, søn af grosserer August Kallevig, Kristiania. Discipel af skolen i 3 aar.
23. Klingenberg, Oscar Trygvesson, f. $\frac{18}{7}$ 1879, søn af generalmajor T. Klingenberg, Kristiania. Discipel af skolen i $1\frac{1}{4}$ aar.
24. Lærum, Arne, f. $\frac{28}{7}$ 1877, søn af afd. doktor Lærum, Gjøvik. Discipel af skolen i 4 aar.
25. Løchstøer, Johan Kristian, f. $\frac{1}{3}$ 1879, søn af foged J. Løchstøer, Stenkjær. Discipel af skolen i 12 aar.

26. Michelet, Peter Severin Stenstrup, f. $26/10$ 1878, søn af grosserer J. Michelet, Kristiania. Discipel af skolen i 10 aar.
27. Nilsen, Erling Nicolay, f. $20/12$ 1878, søn af kjøbmand K. G. Nilsen, Drammen. Discipel af skolen i 11 aar.
28. Nilssen, Bjarne, f. $5/1$ 1879, søn af inspektør Ole Nilssen, Vestre Aker. Discipel af skolen i 12 aar.
29. Schou, Theodor, f. $23/3$ 1879, søn af afd. distriktslæge H. M. C. Schou, Eidsberg. Discipel af skolen i 5 aar.
30. Simonsen, Bjarne Ingolf, f. $27/12$ 1879, søn af skibsmægler L. A. Simonsen, Bremen. Discipel af skolen i 3 aar.
31. Sorbye, Hans, f. $5/3$ 1879, søn af kjøbmand A. B. Petersen, Horten. Discipel af skolen i 3 aar.
32. Thorén, Alf Valdemar, f. $16/11$ 1877, søn af fotograf P. A. Thorén, Kristiania. Discipel af skolen i $1\frac{1}{4}$ aar.
33. Tveter, Agnes Olga, f. $21/6$ 1877, datter af proprietær H. Tveter, Østre Aker. Discipel af skolen i 3 aar.
34. Zimmer, Albert Edvard, f. $22/11$ 1879, søn af afd. grosserer L. Zimmer, Kristiania. Discipel af skolen i 11 aar.

Udfaldet af examen for de enkelte elever sees af følgende tabel:

	Norsk stil.	Engelsk stil.	Matem. skr.	Fysik skr.	Religion.	Norsk og oldn.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Matem. mtdl.	Naturvidensk.	Tegning.	Sum	Hovedkarakter.
Amundsen . . .	3	3	4	3	2	1	2	2	2	1	3	2	1	29 : 13	Meget godt.
Birkeland . . .	3	3	3	2	2	1	1	1	1	3	2	2	1	25 : 13	Meget godt.
Boe	3	3	3	4	2	1	1	2	1	1	1	1	3	26 : 13	Meget godt.
Bonnevie . . .	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1	3	1	1	19 : 13	Meget godt.
Bucher	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16 : 13	Meget godt.
Collett	4	3	4	4	2	3	2	1	3	3	4	2	2	37 : 13	Godt.
Dahl	4	3	2	4	3	3	3	2	4	2	4	2	1	37 : 13	Godt.
Dedekam	4	4	4	4	2	1	3	2	3	4	4	3	3	41 : 13	Godt.
Dons	4	3	2	3	1	1	2	3	2	1	1	2	1	26 : 13	Meget godt.
Ekbo	4	4	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	24 : 13	Meget godt.
Fougner	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15 : 13	Udm. godt.
Gerhardsen . .	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	17 : 13	Meget godt.
Gjems	3	3	1	1	2	2	3	2	2	2	1	2	2	26 : 13	Meget godt.
Gjølme	3	4	3	4	1	1	3	2	1	1	1	1	2	27 : 13	Meget godt.
Gloersen	3	4	3	3	1	2	3	3	1	1	2	2	1	29 : 13	Meget godt.
Gram	3	3	3	3	1	1	3	3	3	2	4	2	2	33 : 13	Godt.
Heiberg	3	3	4	3	1	2	2	3	2	5	4	2	2	36 : 13	Godt.
Holm	3	3	4	4	1	1	1	1	1	2	3	2	2	28 : 13	Meget godt.
Holte	4	2	2	2	2	4	3	2	2	5	2	2	1	33 : 13	Godt.
Johansen	4	4	2	3	1	2	2	3	2	2	2	2	2	31 : 13	Meget godt.
Jørgensen . . .	3	3	1	3	1	2	2	1	2	1	3	2	1	25 : 13	Meget godt.
Kallevig	3	3	3	4	2	2	1	3	1	3	4	2	2	33 : 13	Godt.
Klingenberg . .	3	3	1	3	1	2	2	1	2	1	1	1	1	22 : 13	Meget godt.
Lærum	3	2	1	3	2	2	2	3	1	2	2	2	1	26 : 13	Meget godt.
Løchstoer	3	3	3	4	2	1	3	2	1	1	2	1	2	28 : 13	Meget godt.
Michelet	3	3	4	4	2	2	2	2	2	3	1	2	3	33 : 13	Godt.
Nilsen, E. . . .	3	3	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	21 : 13	Meget godt.
Nilssen, B. . . .	3	4	1	3	1	2	2	3	2	2	2	2	2	29 : 13	Meget godt.
Schou	3	4	3	4	1	1	1	3	1	3	2	2	3	31 : 13	Meget godt.
Simonsen	3	4	3	5	2	1	3	2	2	3	4	2	3	37 : 13	Godt.
Sorbye	3	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	20 : 13	Meget godt.
Thorén	4	3	4	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	35 : 13	Godt.
Tveter	3	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2	2	3	23 : 13	Meget godt.
Zimmer	4	3	3	4	2	2	1	3	1	2	3	2	2	32 : 13	Meget godt.

12 som indtil examen var elever af skolen, og 1 elev af Kristiania tekniske skole fremstilled sig til realartium som privatister; 6 blev rejiceret ved den skriftlige prøve, de øvrige bestod examen med følgende udfald: Bergsland, Hans, Godt (41: 13), Kjelstrup, Andreas Gerhard, Godt (39: 13), Krekling, Rikard, Godt (38: 13), Lampe, Hans Henry Parr, Godt (41: 13), Landmark, Johannes, Meget godt (31: 13), Nyquist, Nils August, Godt (39: 13), Nøvik, Elias, Godt (35: 13).

B. Middelskoleexamen 1897.

Examenskommissionen for middelskole-examen i Kristiania bestod i 1897 af følgende medlemmer: skolebestyrer Hofgaard formand, skolebestyrer Berle næstformand, rektor Schreiner, skolebestyrerne Jespersen, Lyche og Fredriksen. Som censorer ved denne skole fungerede efter kirke departementets opnævelse følgende:

Ved den skriftlige prøve.

- I norsk stil: Skolebestyrer Fredriksen og cand. mag. Mørland.
 I tysk stil: For skolens elever cand. phil. Bratt og skolebestyrer Vartdal. For privatisterne cand. phil. Bratt og cand. mag. Heyerdahl.
 I latinsk stil: Skolebestyrer Lowum og cand. mag. V. Holst.
 I engelsk stil: Cand. mag. Herrestad og frøken Anna Schjerden.
 I matem. skr. Cand. real. Grette og cand. real. A. Larsen.
 I tegning: For skolens elever cand. real. A. Petersen og stud. real. Bugge. For privatisterne cand. real. A. Petersen og tegnelærer Spjeldnæs.
 I skrivning: For skolens elever lærer T. O. Gran og cand. mag. Ording. For privatisterne sekretær E. Thorsen og lærer T. O. Gran.

Ved den mundtlige prøve.

- I religion: Pastor Conrad Dahl.
 I norsk: Skolebestyrer Fredriksen.
 tysk: Adjunkt Otto Kristiansen.
 I latin: Cand. mag. Fr. Gjertsen.

I engelsk:	Froken Anna Schjerden.
I fransk:	Cand. phil. Bekkevold.
I historie.	Skolebestyrer Christie.
I geografi:	Cand. theol. Gjønnæss, cand. theol. H. Lyche.
I matematik:	Cand. phil. Platou.
I naturfag:	Skolebestyrer Holme.

Opgaverne ved middelskole-examen var følgende:

Norsk stil.

Fortæl om det norske vasdrag, som du kjender bedst.

Latinsk stil.

Efter at have bemægtiget sig Pompeius's leir opmuntrede Cæsar soldaterne til ikke af begjærlighed efter bytte at forsømme leiligheden til at *udføre resten af sin opgave* ¹⁾. Da han havde udvirket dette, begyndte han at omgive fjeldet med forskansninger. Pompeianerne, der nærrede mistillid til dette sted, fordi det manglede vand, forlod fjeldet og begyndte at trække sig tilbage henimod Larissa. Da Cæsar merkede det, delte han sine tropper; en del af legionerne bød han at blive tilbage i Pompeius's leir, en del sendte han tilbage til sin egen leir. Fire legioner førte han med sig og gav sig til at *ile pompeianerne imode* ²⁾ ad en bekvemmere vei. Og da han var rykket frem seks tusind skridt, opstillede han hæren. Da pompeianerne merkede dette, gjorde de holdt paa et fjeld. Forbi dettes fod strømnede der en elv. Cæsar adskilte elven fra fjeldet ved en skanse, forat ikke pompeianerne om natten skulde kunne hente vand.

Tysk stil.

Livingstone er født i en liden skotsk by for otti aar siden. Han har selv fortalt sit livs historie med den elskværdige beskedenhed, som udmerkede denne store og gode helt. Da han var ti aar gammel, maatte han alt tjene sit brød som arbeider i et bomuldsspinderi. For en del af sin første ugeløn købte han en latinsk grammatik, som han lærte, medens hans stod ved maskinen

¹⁾ udføre resten af sin opgave = reliquum negotium gerere.

²⁾ ile imode = occurrere.

og spandt bomuld. I sine faa ledige timer studerede han siden ogsaa naturhistorie, især botanik, og han gjennemstrefede sin fødebys omegn for at finde planter. Det lykkedes ham under hele hans studietid at ernære sig ved sit eget arbeide, uden at nogen hjalp ham. Efter at have bestaaet sin medicinske examen reiste han til Afrika som missionær. Hvad han der udrettede paa sine lange vandringer gjennem hidtil ukjendte egne, kan man læse i hans skjønne bog »Livingstones reiser«. Han var ofte i livsfare. Éngang laa han under en saaret løve, men en af hans sorte ledsagere, som alle elskede ham, reddede hans liv.

Ved at læge de indfødtes saar og frelse dem fra døden vandt han ikke deres guld og land, men deres hjerter.

Engelsk stil.

Et udmerket middel.

Den berømte digter dr. Goldsmith modtog en dag et brev, hvori en fattig kone, der troede, at han var læge, og havde hørt om, at han altid var meget snild mod de fattige, fortalte ham, at hendes mand var meget syg og havde mistet appetiten. Hun spurgte ham, om han vilde være saa snild at sende hende et eller andet lægemiddel. Den godhjertede digter begav sig øieblikkelig til det hus, hvor den fattige kone boede, og fandt den syge mand i en elendig forfatning. Da Goldsmith havde gjort ham nogle spørgsmaal, forstod han imidlertid, at fattigdom var den eneste grund til hans sygdom; han havde nemlig ikke spist noget paa flere dage og var nær ved at dø af sult. Goldsmith lovede, at han om en time skulde sende dem nogle udmerkede piller, og tog derpaa afsked med dem. Han gik lige hjem og lagde ti guineer¹⁾ i en liden æske tilligemed en seddel, hvorpaa han havde skrevet følgende ord: »Disse maa bruges, eftersom behovet kræver. Vær taalmodig og ved godt mod«. Derpaa lod han sin tjener bringe æsken til den fattige mand, og denne fandt, at dette middel var det bedste, nogen doktor nogensinde havde givet ham.

¹⁾ Guinea.

Matematik skriftlig.

Før gutter og piger. (Formiddag).

I.

Et konkursbos aktiva (∴ eiendele) består i:

1. Varer, værdsat til 15 800 kr., der sælges med 26 pct. tab.
2. En bygaard, der sælges for 35 400 kr., hvoraf fragaar $12\frac{1}{2}$ pct. i salgsomkostninger.
3. Udestaaende fordringer til et beløb af 9846 kr., der sælges med $16\frac{2}{3}$ pct. rabat.
4. 5 aktier, hver paa 1000 kr., der sælges til en kurs af 110 pct.

Boets prioriterede gjæld (∴ gjæld, der fortrinsvis skal betales fuldt ud) udgjør 36 880 kr.

Den øvrige gjæld er: til *A* 5 880 kr., til *B* 17 800 kr., til *C* 18 700 kr., til *D* 16 570 kr. Hvor mange pct. faar disse af sit tilgodehavende?

II.

En haverul består af en hul støbejernscyliner med støbejernsbund i begge ender, og fyldt med sand.

Cylindren er 56 cm. lang, og dens diameter 50 cm. udvendig maalt.

Indvendig maalt er dens længde 54 cm., og dens diameter 48 cm.

Beregn vægten af det hele, naar jernets spec. vægt er 7,5, og 1 liter sand veier 1,5 kg.

Før gutter (Eftermiddag).

III.

Konstruer en firkant *ABCD*, hvor diagonalen *AC* er 8 cm., afstanden fra hjørnet *B* til denne diagonal 3 cm., vinkelen *BAC* 45° , siden *CD* 9 cm. og afstanden fra hjørnet *A* til siden *CD* 5 cm.

Beregn firkantens fladeindhold.

Firkanten skal derpaa omdannes til et dermed ligestort kvadrat. — Forklar fremgangsmaaden.

IV.

En mand købte hvede for 450 kr. og rug for 240 kr., 18 hl. mere af hvede end af rug. Hvor meget betalte han pr. hl. for hver sort, naar hveden kostede 1,50 kr. mere pr. hl. end rugen?

For piger. (Eftermiddag).

III.

Konstruer en firkant ABCD, hvor diagonalen AC er 8 cm., afstanden fra hjørnet B til denne diagonal 3 cm., vinkelen BAC 45° , siden CD 9 cm. og afstanden fra hjørnet A til siden CD 5 cm.

Beregn firkantens fladeindhold. Forklar fremgangsmaaden.

IV.

3 dagarbeidere, A, B og C faar ved ugens slutning i arbejds-løn for denne uge tilsammen 52 kr. A har forsomt 2 dage og B 1 dag. Ved slutten af følgende uge faar de ogsaa tilsammen 52 kr. Den uge har B. forsomt 2 dage; men daglønnen er for hver af dem nedsat 25 øre. Ved slutten af 3dje uge faar de tilsammen 41 kr. I den uge har B forsomt 3 dage og C 2 dage, og daglønnen er for hver af disse to yderligere nedsat 25 øre. — Hvor stor var hver mands dagløn oprindeligt?

Projektionstegning.

Et regulært, femkantet prisme staar paa det horisontale plan, saaledes at den ene sidelade staar lodret paa vertikalplanet. Grundfladens større radius er 4 cm., prismets højde 5 cm. og aksens afstand fra vertikalplanet 6 cm.

Paa prismet ligger en regulær, trekantet pyramide, saaledes at aksen ligger parallelt med vertikalplanet og i samme afstand fra dette som prismets akse, og saaledes, at grundfladens ene side gaar gennem et af prismets hjørner.

Grundfladens side er 8 cm. og pyramidens sidekant 12 cm. Se forresten opstillingen.

Til middelskole-examen var anmeldt de 69 disciple af skolens 3 6te middelklasser, 16 paa latinlinjen og 53 paa engelsk-

linjen. Af disse 69 bestod 62 examen, 15 paa latinlinjen og 47 paa engelsklinjen, 11 med hovedkarakter udmerket godt, 39 med meget godt, 12 med godt.

A. Paa latinlinjen.

1. Bugge, Sigurd.	Hovedkarakter	meget godt	(1,89)
2. Grøntvedt, Lars.	—:—	udmerket godt	(1,43)
3. Hansen, Tjostulf.	—:—	meget godt	(2,14)
4. Johannesen, Harriet.	—:—	meget godt	(2,11)
5. Kent, William.	—:—	meget godt	(1,68)
6. Lund, Ole Wilhelm.	—:—	udmerket godt	(1,35)
7. Lütken, Hans.	—:—	meget godt	(2,39)
8. Marlow, Wolmer.	—:—	godt	(2,54)
9. Norby, Ole.	—:—	udmerket godt	(1,29)
10. Næser, Johan Henrik.	—:—	meget godt	(2,11)
11. Olafsen, Ragnvald.	—:—	meget godt	(1,68)
12. Riddervold, Halvor.	—:—	meget godt	(1,58)
13. Røhn, Thorleiv.	—:—	meget godt	(1,89)
14. Schiander, Adolf.	—:—	meget godt	(2,21)
15. Spjeldnæs, Sverre.	—:—	meget godt	(1,54)

B. Paa engelsklinjen.

1. Andersen Aars, Eilif.	Hovedkarakter	meget godt	(1,53)
2. Andersen, Halfrid.	—:—	meget godt	(2,25)
3. Arntzen, Kamma.	—:—	meget godt	(1,67)
4. Bang, Amalie.	—:—	udmerket godt	(1,27)
5. Bay, Kristian.	—:—	meget godt	(2,04)
6. Berg, Anna.	—:—	meget godt	(1,53)
7. Berg, Jakob.	—:—	meget godt	(2,18)
8. Berg, Karen.	—:—	meget godt	(1,63)
9. Biermann, Stener.	—:—	godt	(2,68)
10. Brecke, Andreas.	—:—	godt	(2,71)
11. Bredvold, Marius.	—:—	meget godt	(2,13)
12. Carlson, Carl Oscar.	—:—	meget godt	(1,83)
13. Dahl, Thor.	—:—	meget godt	(1,67)
14. Dybwad, John.	—:—	meget godt	(2,17)
15. Franck, Arthur.	—:—	meget godt	(1,83)
16. Grøndahl, Ingebrigt.	—:—	udmerket godt	(1,40)

17.	Hansen, Ragnvald.	Hovedkarakter	meget godt (2,20)
18.	Hertzberg, Hans.	—:—	meget godt (1,70)
19.	Heyerdahl, Bertrand.	—:—	meget godt (1,97)
20.	Heyerdahl-Hansen, Jens.	—:—	meget godt (1,93)
21.	Jacobsen, Jacob.	—:—	meget godt (2,00)
22.	Johannesen, Johan.	—:—	godt (2,68)
23.	Kaasen, Olav.	—:—	godt (2,79)
24.	Klingenberg, Trygve.	—:—	udmerket godt (1,50)
25.	v. Krogh, George.	—:—	meget godt (2,00)
26.	Kyhn, Johannes.	—:—	meget godt (2,43)
27.	Lassen, Fredrik.	—:—	udmerket godt (1,47)
28.	Liljedahl, Einar.	—:—	meget godt (1,54)
29.	Magelssen, Johan.	—:—	meget godt (1,83)
30.	Marstrander, Nils Kristian.	—:—	meget godt (2,30)
31.	Meyer, Olaf.	—:—	godt
32.	Mohn, Elisabeth.	—:—	meget godt (1,80)
33.	Nielsen, Erik.	—:—	godt (2,63)
34.	Næss, Johan.	—:—	godt (2,89)
35.	Oraug, Andreas.	—:—	meget godt (2,14)
36.	Pande, Rolf.	—:—	meget godt (2,11)
37.	Parr, Fredrik.	—:—	meget godt (2,36)
38.	Pauss, George.	—:—	udmerket godt (1,30)
39.	Platou, Valborg.	—:—	udmerket godt (1,23)
40.	Rasmussen, Kitty	—:—	udmerket godt (1,40)
41.	Roll-Hansen, Jens.	—:—	udmerket godt (1,50)
42.	Sandberg, Aage.	—:—	godt (3,14)
43.	Sandberg, Jørgen.	—:—	godt (2,68)
44.	Schoyen, Arnulf.	—:—	godt (3,04)
45.	Thorsen, Ingeborg.	—:—	godt (2,61)
46.	Voss, Didrik.	—:—	meget godt (2,07)
47.	Wold, Bjørne.	—:—	meget godt (2,18)

Af privatister fremstilled sig til examen paa engelsklinjen 53. af hvilke 46 bestod examen, 2 med hovedkarakter udmerket godt, 38 med meget godt og 6 med godt.

VI. Om skolepenge og fripladse.

Skolepengene beregnes for 10 maaneder af aaret og betales *forskuudsvis den første løsedag* i maanederne september—juni:

i 1ste smaaklasse	5 kr.	maanedlig = kr.	50 pr. aar
i 2den do.	9 »	— = »	90 —
i 3dje do.	14 »	— = »	140 —
i 1ste middelklasse	18 »	— = »	180 —
i 2den og 3dje do.	20 »	— = »	200 —
i de højere klasser	24 »	— = »	240 —.

For den nederste af to brødre fragaar en tredjedel. Af 3 brødre gaar den nederste frit, de to andre betaler helt ud. Af 4 brødre gaar den næstnederste frit, og for den nederste fragaar en tredjedel. Yderligere nedsættelser finder ikke sted. Ved betalingen afrundes altid til femmere af øre, saa at der f. eks. istedenfor $33\frac{2}{3}$ betales 35 og for $66\frac{2}{3}$ betales 65 øre.

Skolepengene beregnes altid for hele maaneder, nemlig fra begyndelsen af den maaned hvori en discipel kommer ind, til slutningen af den maaned hvori han gaar ud. Naar altsaa en discipel indmeldes til et nyt skolecaars begyndelse, betaler han skolepenge fra 1ste september.

Naar en discipel skal forlade skolen, maa udmeldelse ske to maaneder forud. I ethvert fald er han forpligtet til at betale skolepenge for to maaneder foruden den hvori udmeldelsen finder sted. Enhver discipel som er anmeldt til examen artium eller til middelskolens afgangsexamen, betaler skolepenge til 30te juni.

For adgang til middelskole examen erlægges en afgift stor kr. 14.00, som indbetales inden den skriftlige prøves begyndelse.

Naar skolepengene ikke er betalt for to maaneder, kan bestyrelsen negte vedkommende discipel adgang til skolen.

Fripladse eller nedsættelse i skolepengene tilstaaes i regelen kun saadanne som i længere tid har været disciple af skolen, og hvis forsørgere enten er døde eller kommet i saadan økonomisk stilling, at de ikke længere er istand til at betale fulde

skolepenge; endvidere kræves, at vedkommende discipel har vist god optørsel og gjort god fremgang i skolen. Under den nuværende sterke konkurrence om fripladsene maa det overhovedet fraraades forældre at indmelde børn i skolen med tanke paa om kortere eller længere tid at kunne opnaa friplads eller nedsettelse af skolepenge. I forberedelsesskolen uddeles ikke fripladse uden i ganske særegne tilfælde.

Renterne af **John Heuchs's** legat (stiftet af nuværende biskop Heuch og frue 28de mai 1875) blev, som ifjor, den 5te april tildelt Thorleif Arneberg, elev af 3dje middelklasse; renterne af **Aars og Voss's skoles** legat (stiftet af forhenværende elever af skolen i anledning af dennes 25aars jubilæum i 1888): blev for dette skoleaar ligesom for det forrige tildelt Eigel Helland-Hansen, elev af 5te middelklasse.

VII. Blandede meddelelser.

Uddrag af skolereglerne.

De som indmelder sine børn i skolen, vedtager derved for sit vedkommende de i skolen gjældende regler; blandt disse merkes særlig følgende:

1. Disciple hvis forældre ikke bor her i byen, maa anbringes hos personer som kan skaffe dem et passende hjem og i forældrenes sted være deres **foresatte**.
2. Naar en discipel ved sygdom er hindret fra at møde paa skolen, maa der snarest mulig sendes skriftlig anmeldelse derom fra hans foresatte. Udenfor sygdomstilfælde maa disciplene ikke udblive nogen dag eller time fra skolens undervisning uden forud indhentet **samtykke af bestyrelsen**.
3. Skolens disciple maa ikke røge tobak paa byens gader eller pladse eller andre offentlige steder; heller ikke maa de besøge kafeer eller restaurationer, medmindre de er i følge

med sine forældre eller foresatte eller andre paa disses vegne. Dersom disciple af skolen ønsker at danne foreninger sig imellem eller at være medlemmer af andre selskabelige foreninger, maa de dertil have bestyrelsens samtykke. De maa ikke uden bestyrelsens samtykke paa nogen maade optræde offentlig (f. eks. ved dramatiske forestillinger, koncerter, turnfester m. m.).

KATALOG

OVER

AARS OG VOSS'S SKOLES

DISCIPEL-BIBLIOTEK

Forord til 2den udgave af katalogen (1873).

Aars og Voss's skoles discipel-bibliotek blev grundlagt i august 1865. Det første forraad af bøger tilveiebragtes væsentlig ved gaver fra skolens bestyrere og lærere. Samlingen er senere stadig vokset saavel ved indkøb for medlemmernes kontingent som ogsaa ved de tildels værdifulde gaver der fra lærere, disciple og enkelte udenfor skolen staaende mænd er blevne det tildel. Uden de sidste vilde bibliotekets forøgelse være bleven betydelig mindre, da af kontingenten en stor del medgaar til indbinding, reparation og udslidte bøger erstatning ved nye eksemplarer. Bibliotekarens løn og udgifter til inventarium bestrides af skolens kasse.

Biblioteket har i de senere aar havt gennemsnitlig 60 laantaagere aarlig. Forberedelsesklasserne har ikke havt adgang til at benytte det. Hver løsedag har det været åbent til ombytte af bøger; for ferierne har laantagerne havt anledning til at erholde flere bøger paa en gang. Kontingenten er 30 skilling halvaarlig. Uden særskilt godtgørelse har medlemmerne modtaget kataloger; i 1868 tryktes en saadan over bibliotekets daværende beholdning, og senere er nu og da tilveiebragte kataloger udgivne.

Biblioteket har været bestyret af en af skolens lærere, i den første tid efter dens oprettelse af L. Daae, senere af Joh. Storm, og siden 1868 af A. E. Erichsen.

Forord til 3dje udgave.

Fra 1877 overtog S. W. Hofgaard biblioteket. I aarene 1889—1896 har dets virksomhed været indstillet, og i denne tid har det heller ikke modtaget nogen forøgelse. I indeværende skoleaar er bogsamlingen revideret, mange udslidte eller lidet heldige bøger udskilt, og fra februar d. a. blev biblioteket atter åbnet til udlaan. Kontingenten er den samme som før, 1 krone halvaarlig. Laantagernes antal har i dette halvaar været 94.

Som bibliotekar er ansat cand. theol. Sven Svensen.

17de juni 1897.

---

i. Eventyr. Folkesagn. Mindre fortællinger.
Fabler og digte for børn.

- Ahlfeld. Forvalteren og hans Søn. Kr. 1864.
Edmondo de Amicis. Hjertet paa rette sted. Ovs. af A.M. Corneliussen. Kr. 1889.
Carl Andersen og H. J. Greensteen. Prosa og Vers.
Ny Billedbog for store og smaa. Kh. 1876.
— Islandske Folkesagn. Kh. 1862.
H. C. Andersen. Billedbog uden Billeder. Kh. 1866.
— Nye Eventyr og Historier. 1 Række 1 Samling.
Kh. 1865.
— Nye Eventyr og Historier. 2 Række 3 Samling.
Kh. 1865.
— Nye Eventyr og Historier. 2 Række 4 Samling.
Kh. 1866.
— Nye Eventyr og Historier. 3 Række 2 Samling.
Kh. 1872.
— Tre nye Eventyr og Historier. Kh. 1870.
Historier fra svundne kristelige Aarhundreder. Ved Kr. Arentzen.
Kh. 1851.
P. Chr. Asbjørnsen. Juletræet for 1850. Kr. Med Bill.
— Juletræet for 1852. Kr. Med Bill.
— Juletræet for 1866. Kr. (2 eksplr).
Eventyr fra fremmede Lande. Efter Asbjørnsen og Grässe Kr.
1860. M. Bill.
P. Chr. Asbjørnsen og Jørgen Moe. Norske Folkeeventyr,
Niende Tusende. Kr.
— Norske Folke-Eventyr. 2den udgave. Kr. 1852.
(3 eksplr.)
— Juletrold. Udv. Folke- og Børne- Eventyr. Kr. M. Bill.
— Eventyrbog for Børn. Norske Folkeeventyr med Illustr.
af E. Werenskjold og Th. Kittelsen. Kr. 1883.

- P. Chr. Asbjørnsen. Norske Folke-Eventyr. Ny Samling.
Kr. 1871.
- Norske Huldre-Eventyr og Folkesagn. 1—2 D. Kr.
1859 og 1866.
- D'Aubigné. Bayards Historie. Kr. 1880.
- For Børn. Ved A. B. 12 farvede Bill. Drammen. 1869.
- K. F. Becker. Achilles. En Fortælling for Ungdommen.
Kh. 1851.
- Bedstefaders Fortællinger for Børn. Efter Aug. Moritz. 1—4 d.
i 1 b. M. Bill. Kr. 1870.
- Bedstemoders Skatte. Fortælling for Børn. Arendal 1866.
- N. A. Bjørn. Fortællinger og Eventyr for Børn. Udvalg af
Børnevennen. Kr. 1868.
- Brudekronen. En Fortælling for Folket. Kr. 1855.
- Brøchner. 100 Digte for Børn. Kh. 1850.
- Ellen Burton. Slave-Martin. 2 Fortællinger ved V. K. Kh.
1864.
- Børnevennen. Udg. af J. Holst. M. Bill. Kh. 1871.
- Annette Colbjørnsen, Fortællinger for Ungdommen. M. 4
Lithogr. Kh. 1853.
- L. Daae. Norske Bygdesagn. Kr. 1870.
- Day. Sandford og Merton. En Fortælling for Børn. Kr. 1838.
- Defoë. Robinson Kruso. Ved A. Bang. M. Bill. Kr. 1863.
- Robinson den yngre. Ved Campe. M. Bill. Kh. 1852.
- Robinson Krusos mærkværdige Hændelser. Kr. 1867.
- De gamle Fe-eventyr. Overs. fra Eng. af H. C. Knutsen. M.
45 Bill. Kr. 1875.
- Den blinde Dreng. Overs. af M. Bojesen. Kh.
- Den lille Somand eller Nordens Undere. Ved Chr. Schmidt.
Kr. 1857.
- Maria Edgeworth. Kurvemagersken, Fødselsdagsgaven, de
forældreløse. 3 Fortællinger for Børn. Kh. 1863.
- Efter Guld. En Indianerfortælling. Kr. 1871.
- Ei blot til Lyst. Fortællinger og Vers for Børn. Kh. 1880.
- Miss Elliot. Fuglereden. M. 3 Kobbere. Kh.
- Eva. En Moders Fortællinger for smaa Børn. Kh.
- Et Barns Erindring om et Marked. Kh. 1865.

- Eventyrbogen. Ved H. Herrmann. 1—2 d. Kh. 1862.
- 100 Eventyr og Sagn for Børn af danske, norske og svenske
Forfattere, udg. af en Borneven. 2det opl. Kh.
1883.
- H. C. F. Eventyr og Eortællinger. Kr. 1862.
- Familien Brun. En Bjørnehistorie. ved V. A. Med Illustr. Kh.
1879.
- Studenten og Bornene paa Hof. Overs. af Falek Ytter. Kr.
1862.
- V. Fausboll. Smaahistorier fra Østerland. Kh. 1852.
- A. Faye. Norske Folkesagn. Kr. 1844.
- Fem Fortællinger. Kh. 1851.
- Fortællinger for Børn. Ovs. fra Engelsk af M. Kr. 1876.
- Fortællinger om vore Husdyr. I. M. kolor. Lithogr. Kh.
- Fortællinger om Skibe og Søfolk. Overs. fra Engelsk af O. Løkke.
M. Bill. Stavanger. 1871.
- J. A. Friis. Lappiske Eventyr og Folkesagn. M. 3 Træsnit.
Kr. 1871.
- G. G. Fra Mark og Skov. Eventyr og Fortællinger. Kh. 1854.
- Fr. Gerstäcker. Det første Juletræ. Overs. af H. Sødring.
Kh. 1860.
- Gil Blas de Santillane. Ved. M. Bojesen. M. Bill. Kh. 1850.
- Gonzalez. Vilfried den haarrige, historisk Billede fra Carl den
skaldedes tid. Overs. fra spansk. Brg. 1884.
- Grave. Nationale Fortællinger. Kr. 1858.
- A. L. Grimm. Sagn og Eventyr fra Grækernes og Romernes
Heltetid. 2den del. Kr. 1876.
- Brødrene Grimm. Udvalgte Eventyr. Kr. 1864.
- E. H. Vinterblomster. Smaa Fortællinger for Børn. Arendal.
1872.
- Augusta Hagerup. Kryb, saa gaar det. En Fortælling for
Børn. Kr. 1873.
- Hahn. Nygræske Folke-Eventyr. Overs. af Chr. Winther. Kh.
1864.
- S. T. Hall. Onkel Sams Pengeskrin. Overs. af E. A. Hagerup.
Kr. 1867.

- Helena eller Fortrøstning til Gud. Overs. fra Fransk af H. L.
Kr. 1874.
- Hjalmar. Hvordan Maria sankede Pengene. Brg. 1889.
- Franz Hoffmann. To Fortællinger for mine unge Venner.
Kr. 1860.
- E. T. A. Hoffmann. Nøddeknækkeren og Musekongen. To
Eventyr. Kh. 1856.
- Hofsten. Barnehistorier. Bergen. 1886.
— Ny Samling Barnehistorier. Bergen. 1887.
- H. P. Holst. De rige fattige og de fattige rige. Fortællinger
for Børn. Kh. 1841.
— Fortællinger for store og smaa. Kh. 1850. (2 eksplr.)
— Fortællinger og Sagn. Kh. 1864.
- Hvidere end Sne. Intet Arbeide, intet Brod. To Fortællinger.
Overs. fra Eng. Bergen. 1872.
- I Skumringen. Smaa Fortællinger for Børn. Kh. 1863.
Julegave for 1867. Kr.
- Karls Billedbog. Med 8 kolor. Bill. Kh. 1861.
- Ronda Kerfstedt. Smaa og store. Ved Ragna Aubert. Kr.
1888.
- Kingston. Fredrik Markham i Rusland. M. Bill. Kh. 1859.
Kongens datter. Efter engelsk. Kr. 1858.
- Korte Streiftog i Øst og Vest. Reisebilleder for Ungdommen.
M. 8 Bill. Kh.
- I. L. Krebs. I Mørkningen. Fortællinger for Ungdommen.
Kh. 1864.
- G. A. Krohg. Islandske Folkesagn. Kr. 1863.
- J. Krohn. Fortællinger for Børn. M. tegninger. 2det opl. Kh.
1880.
- J. Laurie. Jule-Eventyr. Overs. fra Engelsk. Kh. 1864.
- Bernt Lie. Sorte Ørn. Kr. 1894.
- Lille Aggies Snekløkker. Efter Engelsk. Kr. 1867.
- Lille Alf. Frit overs. efter Elis. Phelps. M. 19 Illustr. Kr.
1872.
- Lille Harald Franke. Fra det engelske. Kr. (2 eksplr.)
Lygtemændene. Et Eventyr. Overs. fra Tysk af J. B. Kr.
1867.

- A. M. Helene. En Fortælling. Kh. 1864.
- I. C. Magnus. Fortællinger og Eventyr. Kh. 1868.
- Hector Malot. Frændelos. Bearb. af Anna Broch. Illustr. af K. Gamborg. Kh. 1889.
- Margrethe. Doktorens Børn. Kr. 1884.
- Emilie Marryat. Georg og Harry eller to unge Englænderes Reiser og Eventyr i Norge. M. Bill. Kh.
- Henriks Skolegang. M. Bill. Kr.
- Lange Aftener. M. 4 Lithografier. Kh. 1861.
- E. Mau. 400 Fortællinger. Kh. 1856. Den samme 1877.
- Jørg. Moc. I Brønden og Tjernet. Smaahistorier for Børn. Kr. 1851. (4 eksplr.)
- Molbohistorier. Paany udgivne af L. Pio. Kh. 1870.
- J. Moldenhawer. Læsning for smaa Børn. M. Tegn. af H. Olrich. Kh. 1872.
- Morskabslæsning for Ungdommen af begge Kjon. 1—2 b. Kh.
- Musäus. Æventyr. Overs. af Fr. Winkel Horn. Kh. & Kr. 1896.
- J. P. Møller. Folkesagn og andre mundtlige Minder fra Bornholm. Kh. 1867.
- Baron Münchhausens vidunderlige Reiser og Eventyr. M. Tegn. Sarpsborg.
- Napoleon den store som Barn og Yngling. Kr. 1868.
- J. D. Nielsen. Sognir fraa Hallingdal. Kh. 1868.
- Nogle Aftener i en Prestegaard. Efter Jacobs. Kh. 1858.
- Nor. En Billedbog for den norske Ungdom. Kr. 1865.
- Nyeste Billedbog. En Foræring for flittige Børn. Fr.hald.
- Olger Danske. M. 6 Tegn. Kr. 1866.
- J. Pedersen. Sange for Smaabørn. Odense. 1869.
- Porchat. Tre Maaneder under Sneen. Kh. 1862.
- P. B. Pover. Hvad Nytte kan et Barn gjøre? Overs. af P. B. Kr. 1871.
- Pressensé. Det hvide Hus. Fortælling for Ungdommen. Kr. 1862.
- Gotfred Rode. Fortællinger og Vers for større og mindre. M. 63 Bill. Kh. (2 eksplr.)
- Rolfsen. Da jeg var Gut. Bergen. 1888.

- Rosegger. Mit Skoghjem. Ved Ingeborg v. d. Lippe Konow.
Brg. 1890.
- S. S. Hvad Lønnetræet fortalte. Kr. 1871.
- Fr. Schaldemose. Fabler for unge og gamle. Kh. 1839.
— Sagn og Eventyr. 1—2 d. Kh. 1842. (2 eksplr.
af 2den del.)
- Chr. v. Schmid. Udvalgte Fortællinger for alle Aldere. Udg.
af P. Chr. Asbjørnsen. Kr. 1862.
— Udv. Fortællinger for alle Aldere, udg. af P. Chr.
Asbjørnsen. Ny og forøget. Udg. Kr. 1862.
— Rosa af Tannenburg. Kr. 1861.
— Rosa af Tannenburg. Efter det tyske. Kr. 1889.
- H. Schou. Græske Sagn fortalte for Ungdommen. M. Bill.
Kr. 1867.
- Smaa Fortællinger for Børn af en Prestekone. Trondhjem. 1860.
- E. Souvestre. Frants den fri. Overs. af Arthur Hanson. Kr.
1858. (2 eksplr.)
- Otto Specter. Udvalgte Fabler m. Bill. Overs. af K.
Thronsen. Kr. 1856.
— Udvalgte Fabler m. Bill. Overs. af K. Thronsen.
1—2. Kr. 1870.
- Spøg og Alvor. 3dje Samling. M. Træsnit. Kolding. 1865.
- O. Stave. En Samling smaa Fortællinger. Kr. 1866.
- Henr. Steffens. Fjeldsagn. Overs. af C. F. Güntelborg.
Kh. 1839.
- Storaker og Fuglestvedt. Folkesagn, saml. i Lister og
Mandals Amt. 1ste Del. Flekkefjord. 1881.
- Hesba Stretton. Alene i London. Overs. fra Eng. M. 12
Bill. Bergen. 1870.
— Bedes Legat. Overs. fra Eng. Bergen 1872.
— Stephen Fern. Overs. fra Eng. M. 13 Bill. Bergen
1873.
— Lille Megs Børn. Overs. fra Eng. M. 13 Bill. Ber-
gen. 1873.
— Enoch Rodens Læreaar. Overs. fra Eng. M. 5. Bill.
Bergen. 1873.
— Livets Storm. 7 Billeder. Brg. 1887.

- Swift. Gullivers Reise til Lilleput. Illustr. Kr. 1878.
- Laura Temple. En Fortælling for Ungdommen. Overs. fra Eng. af J. P. Dahl. Kr.
- J. M. Thiele. Danske Folkesagn. Anden Samling. Kh. 1819.
- Topelius. Børnefortællinger. 2den Samling. M. 6 Billeder. Kh. 1871.
- Læsning for Børn. Ved N. Rolfsen. 2den Saml. Kr. 1879.
- Læsning for Børn. Ved N. Rolfsen. 3dje Saml. Kr. 1880.
- Tusind og en Nat. Østerlandske Fortællinger og Eventyr. Overs. af Gustav Weil. Kh. 1879.
- Udvalgte Eventyr og Fortællinger. Kr. 1856.
- Till Uglspeil. M. Bill. Kr. 1860.
- Till Uglspeil. M. Afbildn. Kr. 1866.
- Underlig og sælsom Historie om Till Uglspeil. M. Bill. Kh. (2 eksplr.)
- Wilberforce. Klippeøen og flere Fortællinger for Børn. Kr. 1864.
- Chr. Winther og Const. Hansen. ABC. M. Bill. Kh.
- Ærlighed varer længst. To Fortællinger. Overs. fra Engelsk af F. G. Haslund. Kr. 1853.
- Æventyrbogen. Ved K. A. Winter-Hjelm. Kr. 1878.

II. Den dansk-norske fælleslitteratur.

- Ludv. Holberg. Komedier i et Bind. Ved I. Levin. Kh. 1861 (2 eksplr.)
- Komedier. Udg. for det holbergske Samfund af P. L. Liebenberg. 2det og 3die B. Kh. 1847.
- Peder Paars. Ved F. L. Liebenberg. M. Bill. Kh. 1863.
- Jeppe paa Bjerget. Kh.
- Henrich og Pernille. Den pantsatte Bondedreng. M. 2 Bill. Kh. 1872.
- Udvalgte Skrifter. Ved H. Lassen. Kr. 1860.

- T. Reenberg. Udvalgte poetiske Skrifter. Ved Schaldemose.
Kh. 1834.
- Edv. Storm. Udvalgte Digte. Udg. af H. P. Holst. Kh.
1871.
- Chr. B. Tullin. Udvalgte Skrifter. Ved Schaldemose. Kh. 1833.
- Joh. Ewald. Digte og dramatiske Arbejder samt Levnet og
Meninger. 1—2 D. Kr. 1856.
- C. Frimann. Digte. Ved J. S. Welhaven. Kr. 1851.
- J. H. Wessel. Samlede Digte. Ved I. Levin. Kh. 1862.

III. Nyere norsk litteratur.

- S. Aars. I Skoven. Kr. 1886.
- Paul Agathon. Ragnvald eller Folkehøiskolelæreren. Kr.
1874.
- Anthologi af nyere norske Digtere. Kr. 1860.
- Anthon Bang. Fortællinger for Folket. Bergen. 1857.
- Bjørnstjerne Bjørnson. Smaastykker. Bergen. 1862.
- Fortællinger 1—2 D. Kh. 1872.
- Arne. Bergen. 1858.
- Arne. 2det opl. Kh. 1868.
- Halte Hulda. Bergen. 1858.
- Synnøve Solbakken. Bergen. 1860.
- Sigurd Jorsalfar. Kh. 1862.
- Sigurd Slembe. Kh. 1863.
- Maria Stuart i Skotland. Kh. 1864.
- De nygifte. Kh. 1865.
- En glad Gut. Kh. 1868.
- Fiskerjenten. Kh. 1868.
- Arnljot Gelline. Kh. 1870.
- Digte og Sange. Kh. 1870.
- Redaktøren. Skuespil. Kh. 1874.
- Magnbild. Kr. 1877.
- (G. P. Blom). Fordum og nu. 1801—1838. Kr. 1849.
- M. Colban. Lærerinden. Kr. 1869.

- C. Collett. Amtmandens Dotre. 1—2 del i 1 b. Kh. 1860.
- I de lange Nætter. Kr. 1863.
- Fortællinger. Kr. 1864.
- Sidste Blade. Erindringer og Bekjendelser. Kr. 1868.
- Erindringer og Bekjendelser. Kr. 1873.
- Jonas Dahl. Noveller og Studier. Kr. 1880.
- Konrad Dahl. Løven. Fortælling fra en Finmarksfjord. Kr. 1874. Den samme 1877.
- Israel Dehn. Skizzer fra London. Kr. 1862.
- Aslak Elg. Bergens Sommer. Kr. 1849.
- Alexander Erbe. Fra Skjærgaarden. Larvik. 1872.
- Const. Flood. Listerlandet. 2den Udg. Kr. 1867.
- Fra Fjeldet og Skjærgaarden. Kr. 1879.
- Liv ved Kysten. Kr. 1879.
- Ritter & Co. Kr. 1883.
- J. W. Flood. Fra Land og Sjø. Sandfærdige Fortællinger. Kr. 1882.
- Fra en Storbygd. En Fortælling. Kr. 1873.
- J. A. Friis. Fra Finmarken. Kr. 1881.
- Laila. Kr. 1890.
- H. O. Hansen. Brødrene. Kr. 1862.
- Mauritz Hansen. Noveller og Fortællinger. Udg. af C. N. Schwach. 7 dele. (2—8). Kr. 1856—58.
- B. Herre. En Jægers Erindringer. Kr. 1864.
- Henr. Ibsen. Catilina. Drama i 3 Akter. 2den Udg. Kh. 1875.
- Gildet paa Solhaug. Kr. 1856.
- Hærmændene paa Helgeland. Kr. 1858.
- Kjærlighedens Komædie. Kr. 1862.
- De unges Forbund. Kh. 1869.
- Brand. Et dramatisk Digt. Kh. 1871.
- Digte. Kh. 1871.
- Kongs-Emnerne. Fjerde Udg. Kh. 1875.
- Samfundets Stotter. Kh. 1877.
- Kr. Janson. Norske Dikt. Bergen. 1867.
- Ei Slaastkjempa. Bergen. 1868.

- Kr. Janson Sigmund Bresteson. Bergen. 1872.
 F. O. Juell. En gammel Jægers Meddelelser. Kr. 1875.
 Kornbaand til Jul. Kr. 1868.
 Kornbaand til Jul. Kr. 1869.
 O. T. Krogh. Spydet Selshævner. Saganovelle. Kr. 1848.
 Henr. Krohn. Geirstad-Trond. Bergen. 1868.
 I. L. Vesle Kari. Kr. 1858.
 — Ketil. En Julegave for de smaa. Kr. 1860.
 — Steffen. 1861.
 — Et Levnetsløb. Kr. 1866.
 H. Lassen. Tillæg til Ole Vigs Sange og Rim. Kr. 1868.
 Jonas Lie. Den fremsynte eller Billeder fra Nordland. Kh.
 1870.
 — Tremaesteren »Fremtiden« eller Livet nordpaa. Kh.
 1872.
 — Fortællinger og Skildringer fra Norge. Kh. 1872.
 — Lodsen og hans Hustru. Kh. 1874.
 — Faustina Strozzi. Kh. 1875.
 — Thomas Ross. Kh. 1878.
 — Familien paa Gilje. Kh. 1883.
 Lili. Brands Dotre. Kr. 1869.
 Lærkedal. Original Fortælling. Kr. 1863.
 H. Meltzer. Smaabilleder af Folkelivet. 1—2 del. Kr. 1862.
 (2 eksplr. af I.)
 — Af H. Meltzers efterladte Papirer. Kr. 1872.
 Jørgen Moe. Digte. 2det Oplag. Kr. 1856.
 A. Munch. Salomon de Caus. Dramatisk Digtning. Kr. 1854.
 — En Aften paa Giske. Kr. 1855. (2 eksplr.)
 — Digte og Fortællinger. Kr. 1855.
 — Pigen fra Norge. Kr. 1861.
 — Nyeste Digte. Kr. 1861.
 — Hertug Skule. Kh. 1864.
 — Moder og Søn. Kh. 1871.
 — Pave og Reformator. Kh. 1880,
 Novelletter. Af tre Signaturer. Kr. 1874.
 Carl A. Olsen. En Guldgravers Historie. Kr. 1882.
 — Mit Ungdomsliv tilsjøs. Kr. 1883.

- Carl A. Olsen. Tyve Aar i Nordsjoen og Kattedag. Kr. 1883.
- C. P. Riis. Til Sæters. Kr. 1860.
- Immanuel Ross. Han gik tilsøs. Fortælling for ungdommen.
Bergen. 1885.
- Øriget. Bergen. 1885.
- Nabogaardene. Bergen. 1886.
- H. Schulze. Smaastykker. Kr. 1870.
- Udvalgte Skrifter. I 3 b. Kr. 1883.
- Sigv. Skavlan. Fra Hav og Havn. To Fortællinger og nogle
Digte. Bergen. 1868.
- Skibsbibliothek. Stavanger. 1865.
- P. M. Søgaard. I Fjeldbygderne. Kr. 1868.
- Magdalena Thoresen. Et rigt Parti. Skuespil. Kh. 1870.
- Nyere Fortællinger. Kh. 1873.
- A. Vibe. Billeder og Minder fra mit Kystmaalerliv. Kr. 1860.
- J. Storm Wang. Liljen. Nytaarsgave for 1847. Molde. 1846.
- Den navnløse. En Novelle. Molde. 1846.
- A. Welde. Paa Pligtens Vei. Hamar. 1881.
- Elisabeth Welhaven. Fra gamle Dage. Kr. 1871.
- Fra Staden og Stranden. Smaaskildringer. Kr. 1870.
- J. S. Welhaven. Norges Dæmring. Et polemisk Digt. Kr.
1834.
- Digte, udkomne 1839. 2den Udg. Kr. 1855.
- Nyere Digte. Kr. 1845.
- En Digtsamling. Kr. 1860.
- Henr. Wergeland. Jøden. Kr. 1842.
- Mennesket. Kr. 1845.
- Jødinden. Kr. 1847.
- Nordmandens Katekisme. Cæsar. Spaniolen. Barne-
mordersken. Den indiske Kolera. (H. Lassens udg.)
- Farcer af Siful Sifadda. (H. Lassens udg.) Kr.
1857.
- Udvalgte Skrifter. Ved H. Lassen. Kr. 1859.
- N. R. Østgaard. Østerdolen hemkömnen fraa Amerika. Kr.
1853.
- Fra Skov og Fjeld. Kr. 1838. (3 ekspl.)
- En Fjeldbygd. Kr. 1862.

IV. Nyere dansk litteratur.

- H. C. Andersen. O. T. Original Roman. Kh. 1854.
 — Kun en Spillemand. Original Roman. Kh. 1854.
 — Mit Livs Eventyr. Kh. 1876. (1ste bind af Samlede Skrifter, 2den udg.)
- Carl Andersen. Genrebilleder. Ny, samlet Udg. Kh. 1872.
- Carl Bernhard. Samlede Noveller og Fortællinger. 1, 2, 5, 6, 9, 10, 11 del. Kh. 1856—57.
 — Krøniker fra Erik af Pommerns Tid. 4de Udg. Kh. 1880.
- St. St. Blicher. Fem Noveller og to jyske Sange. Kh. 1844.
 — Gamle og nye Noveller. 8 dele. Kh. 1861—62.
 — Hosekræmmeren. Kh. 1868.
 — Noveller i Udvalg ved P. Hansen. 1—3. d. Kh. 1873.
- Erik Bøgh. Dramatiske Arbejder. 1—5 d. Kh. 1858—62.
 — Syv Forelæsninger. 3dje Opl. Kh. 1860.
 — Jonas Tværmoses Ærgrelser. Kh. 1864. Den samme illustr. Kh. 1874.
 — Om Forladelse. Farce med Sang i 1 Akt. Kh. 1870.
 — Eventyr. Kh. 1872.
 — Udvalgte Fortællinger, gamle og nye. 1ste del. Kh. 1876.
- Fru Elisabeth. I Storm og Læ. Kh. 1885.
- Carit Etlar. Gjennem Brændingen. Fortællinger. Kh. 1876.
 — Folk i Nød. Kh. 1878.
 — Tordenskjold i Marstrand. Kh. 1880.
 — Salomon Baadsmænd. Kh. 1881.
 — I Stormveir. Kh. 1885.
 — Gjøngheovdingen. Kh. 1890.
- H. F. Ewald. Anna Hardenberg. Historisk Roman. 2den Udg. Kh. 1881.
 — Frants Bockmann. Kh. 1861.
 — Johannes Falk. 1—2 del. Kh. 1865.

- H. F. Ewald. Valdemar Krones Ungdomshistorie. 1—2 del i
1 bind. Kh. 1865.
- Knut Rydbjergs Livseventyr. Kh. 1868.
- Hvad Ellen vilde. Kh. 1869.
- Familien Nordby. 1—3 del. Kh. 1872.
- Mindre Fortællinger. Kh. 1873.
- Agathe. Nutidsfortælling. Kh. 1873.
- Knud Gyldenstjerne. 2den del. 2det opl. Kh. 1876.
- Svenskerne paa Kronborg. 1ste del. Kh. 1878.
- Smaafortællinger. Kh. 1880.
- Den skotske Kvinde paa Tjele. 1—2den del. Fjerde
opl. Kh. 1883.
- Niels Ebbeson. Kh. 1886.
- J. J. F. Friis. Magnus Heinesen. En historisk Roman. Kh.
1870.
- Lærepenge. En Fortælling. Kh. 1876.
- Lybekkerne i Nakskov. Kh. 1877.
- Svenskerne paa Lolland. Kh. 1884.
- M. Goldschmidt. Den vægelsindede paa Graahede. Kh.
1867.
- Kjærlighedshistorier fra mange Lande. Kh. 1868.
- Rabbien og Ridderen. Kh. 1869.
- Avrohmche Nattergal. En Fortælling. Kh. 1871.
- N. F. S. Grundtvig. Paaske-Liljen. 4de Udg. Kh. 1874.
(Fru Gyllembourg). Skrifter af Forf. til en Hverdagshistorie.
12 dele. Kh. 1849—51.
- Fr. Hammerich. Heltedange. Kh. 1841.
- N. Juel-Hansen. Erik Sjøblads Hændelser. Kh. 1882.
- M. Mørk-Hansen. Den hellige Elisabeth. Et Livsbillede fra
Korstogenes Tid. M. 4. Bill. Kh. 1877.
- C. Hauch. Søstrene paa Kinnekullen. 2det Opl. Kh. 1871.
- Søstrene paa Kinnekullen. Kh. 1872.
- Samlede Romaner og Fortællinger. 7 b. Kh. 1873
—75.
- J. L. Heiberg. Digte og Fortællinger. 1—2 d. Kh. 1834
—35.

- J. L. Heiberg. Prosaiske Skrifter. 3die del. Kh. 1843.
(Indhold: Recensioner og Monografer).
- Poetiske Skrifter. 10 dele. (1—4; 6—11) Kh.
1862. (Indhold: 1 og 2. romantiske Komedier. 3.
Dramaer. 4. Lystspil. 6 og 7. Vaudeviller. 8 og
9. Blandede Digte. 10. Noveller, Amors Liv. Nye
Digte. Nøddeknækkerne. 11. Oversættelser og Be-
arbejdelser. Forsøg i fremmede Sprog).
- Henr. Hertz. Tyrting. Et nordisk Digt. Kh. 1849.
— Eventyr og Fortællinger. Kh. 1862.
- C. Hostrup. Samlede Skrifter. 2det, 3dje og 4de bind. Kh.
1865.
- B. S. Ingemann. Huldregaverne. Kh. 1831.
— Kunnuk og Naja. Kh. 1842.
— Samlede Eventyr og Fortællinger. 1—13 del i 7
bind (1 og 2 mgl.) Kh. 1853—64.
— Erik Menveds Barndom. 1—3 d. Kh. 1877.
— Waldemar Seier. 1—3 d. Kh. 1860. (3 eksplr.)
— Kong Erik og de Fredløse. 1—2 d. 1894.
- K. V. Kaalund. Samlede Digte. Kh. 1840.
- P. Castberg Krebs. Vestfjorddal. Kh. 1868.
- Richard Kaufmann. Noveller. Kh. 1874.
- Fr. Paludan-Müller. Ivar Lykkes Historie. 1—3 d. Kh.
1866—73.
- Poul M. Möller. Efterladte Skrifter. 1 og 3—6 d. Kh.
1855—1856.
- Anton Nielsen. To gode Venner. En Fortælling. Kh. 1869.
— Fattigmands Færd. Kr. 1885.
- Nytaarsgave fra Askov, udg. af U. Birkedal, J. L. Harrekilde,
P. Riemann, A. M. St. Arctander, Joh. Lange. Kh.
1873.
- P. P. Peter Tordenskjold. 3die Opl. 1—4 d. i 2 bind. Kh.
1864.
— Nils Juel og hans Samtid. 3dje Opl. 1—4 d. i 2
bind. Kh. 1865.
- Fortællende Digte over Æmner fra Livet i Danmark gennem
Tiderne. Saml. af H. V. Rasmussen. Kh. 1877.

- Rasmussen. Danske Ordsprog. Kh. 1869.
 Chr. Richardt. Smaadigte. Kh. 1871.
 A. Rosenkilde. Anders Tikjøb. Kh. 1889.
 J. M. Thiele. Pilegrimmen. Sorgespil. Kh. 1820.
 Henr. Scharling. Ved Nytaarstid i Noddebo Prestegaard.
 Kh. 1869.
 Chr. Wilster. Digtninger. Kh. 1840.
 Oehlenschläger. Nordens Guder. Kh.
 — Kjartan og Gudrun. Tragedie. Kh. 1848.
 — Fredriksberg. Kh. 1817.
 — Amleth. Tragedie. Kh. 1847.
 — Tragedier i 1 Bind. Kh. 1853.
 — Tragedier. 1—9 d. i 5 bind. Kh. 1841—44.
 — Digterverker 1—9 d. Kh. 1835—39. (Indh. 1. St.Hansaften-Spil, Vaulundur, Aly og Gulhundy. 2. Noveller. 3. Helge, Yrsa. Hroars Saga. 4. Fiskeren. 5. Digte. 6. Aladdin. 7. Nordens Guder. 8. Hrolf Krake, Noveller. 9. Komedier).

V. Oversættelser.

- Sofokles. Tragedier. Overs. af Fibiger. 2den del. Kh. 1822.
 (Indh. Antigone. Trachinierinderne. Ajas. Filoktetes).
 Æschylos Tragedier. Overs. af Dorph. Kh. 1854. (Indh.
 Prometheus. Perserne. De hønfaldende. Syv mod
 Theben).
 Dante. Den guddommelige Komædie. Overs. af C. K. F.
 Molbech. 1—4 d. Kh. 1865—66.
 Alessandro Manzoni. De Trolovede. Overs. af I. C. Barth.
 2 dele i 1 bind. Kh. 1874.
 J. Th. Thoroddsen. Indride og Sigrîd. Overs. fra Islandsk af
 Kr. Kålund. Kh. 1874.
 Paul Féval. Kaptein Simon. Kh. 1852.
 Prosper Mérimé. Colomba. Paa dansk ved S. M. Kh. 1863.
 Emile Souvestre. En Draabe Vand. Overs. af P. B. Blicher.
 Kh. 1846.

- Emile Souvestre. En Haandverkers Optegnelser. Bearb. af
H. P. Holst. Kh. 1852.
- Almqvist. Nybyggerne paa Grimstahamn. Kh. 1868.
- B. v. Beskow. Torkel Knutson. Sorgespil. Overs. af Oehlen-
schläger. Kh. 1837.
- August Blanche. Prestemandens Optegnelser. Kh. 1877.
— Hist og her. Kh. 1818.
- Lodbrok. Ivan Mazeppa. Overs. ved St.—S. Bergen. 1887.
- G. H. Mellin. Karl Knutssons. Bryllup. Kh. (2 eksplr).
- G. Starbäck. Engebrekt Engebrektsen. Overs. af P. Bjordal.
— Kongekronen. Overs. af P. Bjordal. Brg.
— Guldhalsbaandet. Overs. af B. Bjordal. Illustr. Bergen
& Kr.sund.
- Es. Tegner. Frithjofs Saga. Overs. af H. Foss. Kr. 1860.
- P. Thomasson. Konge-Eventyr. Overs. fra svensk. Kh. 1881.
- Topelius. Feltlægens Historier. Paa Dansk ved Fr. Winkel-
Horn. I—V. Kh.
— Fra det høie Nord. I—V. Kh. 1882—85.
— Spaadommen. Romantisk Skildring. Kh. 1864.
- H. af Trolle. Krone og Torne. Fortælling fra den finsk-
russiske Krig 1808—1809. Overs. af J. P. V. Petersen.
Kh. 1885.
- B. Auerbach. Storbonden og hans Sonner. Frit overs. af N.
R. Østgaard. Kr. 1858.
— Josef i Sneen. En Fortælling. Kh. 1861.
- Caspari. Skolemesteren og hans Son. Kh. 1868.
- Georg Ebers. En Ægyptisk Kongedatter. Overs. af O. Borch-
senius. 1—2 del. Kh. 1879.
— Uarda. Overs. af Borchsenius. Kh. 1880.
— Nilbruden. Overs. af Borchsenius. 1—2. Kh. 1882.
- Ernst Eckstein. Familien Claudius. Roman fra den romerske
Keisertid. 1—3. Overs. af Edgar Collin. Kh. 1884.
- N. Fries. Krongaarden og Fyrlyset. Overs. af P. B. Kr. 1880.
- V. Hauff. Lichtenstein. Overs. af B. Liisberg. Kh. & Kr.
- Hippel. Prestefamilien i Kurland. 1—2. del. Kh. 1861.
- Hoefler. Rolof. Rekrutten. Kr. 1855.

- Heinrich v. Kleist. Michael Kohlhas. Overs. af F. Winkel Horn. Kh. & Kr. 1897.
- Fritz Reuter. Fra Napoleonstiden. En Fortælling. Kh. 1869.
- Smaafortællinger. Kh. 1870.
- Den lykkelige forer Bruden hjem. Kh. 1873.
- Landmandsliv. 3dje Opl. Kh. 1874.
- Emmy von Rhoden. Vildkat. Overs. af M. S. Kr. 1887.
- Henrich Smidt. Glückstads Beleiring. En Sø-Roman. Overs. af Ferd. Bræmer. Kh. 1840.
- F. Spielhagen. Søndagsbarnet. 1—6 d. i 1 bind. Overs. fra tysk. Kh. 1893.
- Margaretha Spörlin. Livsbilleder fra Elsass. Efter det tyske. Kh. 1883.
- Henr. Steffens. Malkolm. En norsk Novelle. Overs. af J. R. Reiersen. 1—2 d. Kh. 1835.
- Hvad jeg oplevede. Overs. af Schaldemose. 1—10 d. Kh. 1845.
- H. Zchokke. Guldmagerbyen. Overs. af Christian Nielsen. Kh. 1861.
- Ainsworth. Dronning Annas Hof. Overs. af Jac. Hovland. 1—3 d. i et bind. Kr. 1845.
- Windsor Castle. Overs. af Jac. Hovland. 1—3 d. i 1 bind. Kr. 1845.
- Joh. Ashworth. Sælsomme Fortællinger fra Dybet af Folkelivet. Overs. fra Engelsk. Bergen. 1875.
- Byron. Bruden fra Abydos. Kh. 1855.
- Cooper. Lodsén. Overs. af P. S. Petersen. 1—3 d. i 1 bind. Kh. 1826.
- Grænseboerne. Overs. af Schaldemose. 1—2 d. Kh. 1846.
- Hedningemuren eller Benediktinerne. Overs. af Schaldemose. 1—2 d. Kh. 1833.
- Kolonisterne. Overs. af A. C. Clausen. 1—2 d. Kh. 1834.
- Mercedes af Castilien. Overs. af Fr. Schaldemose. 1—2 d. Kh. 1843.

Cooper. Amerikanske Fortællinger, bearb. for Ungdommen af Fr. Hoffmann.

I. Den sidste Mohikaner. Kh. 1877.

II. Stifinder. Kh. 1878.

III. Læderstrømpe. Kh. 1879.

IV. Prærien. Kh. 1880.

V. Spionen. Kh. 1881.

VI. Bijægeren. Kh. 1884.

Ch. Dickens. Juleeventyr. Overs. af L. Moltke. Kh. 1853.

— Udv. Fortællinger, bearb. for Ungdommen af O. Hockert. I—III. Kh. 1884. (Indh. I. Et Hitebarns Hændelser (Oliver Twist). II. I Skjæbnens Skole (Martin Chuzzlewit). III. En Mørkets Gjerning (Barnaby Rudge.)

— Et Julekvad i Prosa eller en Spøgelschistorie om Julen. Overs. af L. Moltke. Kh. 1854.

— Klokkeslagene. Overs. af L. Moltke. Kh. 1856.

— Lille Dorrit. Overs. af L. Moltke. 1—2 d. Kh. 1856.

— David Copperfield. Overs. af L. Moltke. 1—3. d. Kh. 1856.

— Martin Chuzzlewits Levnet og Eventyr. Overs. af L. Moltke. 1—2 d. Kh. 1859.

— Nicholas Nicklebys Levnet og Eventyr. Overs. af L. Moltke. 1—2 d. Kh. 1864.

— Vor fælleds Ven. Overs. af L. Moltke. 1—2. Kh. 1866.

— Store Forventninger. Overs. af Moltke. Kh. 1878.

— Bleak House. Overs. af Moltke. Kh. 1878.

— En Fortælling om to Byer. Overs. af L. Moltke. Kh. 1863.

— Oliver Twist. Overs. af L. Moltke. Kh. 1880.

— Strenge Tider. Overs. af L. Moltke. Kh. 1880.

Mindre Fortællinger. Overs. af L. Moltke. Kh. 1867.

100 Digte efter det engelske, ved Caralis. M. 4 Portr. Kh. 1867.

Edv. Ellis. Blokhuset i Urskoven. M. 4 bill. Kr. 1895.

- Fr. W. Farrer. St. Winifred eller Livet i en engelsk Skole.
Kh. 1877. (2 eksplr).
- Fra Luthers Tid. Overs. fra engelsk. Kr. 1883.
- Nathaniel Hawthorne. Skarlagensbogstavet. En romantisk
Fortælling. Kr. 1854.
- Horace. Af Forf. til »Mod Himmelen«, Kr. 1874.
- James. Morley Earnstein. Overs. af Jac. Wetlesen. Kr. 1843.
- Charles Tyrrell.] Overs. af M. Strom. 1—2 d.
Kh. 1844.
- Arabella Stuart. Overs. af Jac. Wetlesen. 1—3 d.
i et Bind. Kr. 1844.
- Arrah Niel. Overs. af J. Gram. 1—3 d. i 1 bind.
Kr. 1845.
- Washington Irving. Alhambra. Paa Dansk ved Rud. Schmidt.
Kh. 1860.
- Grace Kennedy. Samtlige Verker. 1—2 d. Kr. 1850—51.
- Anna Ross. Kr. 1852.
- Jessy Allan. Kr. 1852.
- Familien Aberley. Kr. 1854.
- Helene Leslie. Overs. fra Engelsk ved F. G. Haslund. Kr.
1861.
- Ch. Lever. Familien O'Donaghue. Overs. af L. Moltke. 1—
2 d. Kh. 1846.
- Ridderen af Gwynne. Overs. af Ferd. Bræmer.
1—3 d. Kh. 1848—49.
- St. Patriks Aften. Overs. af P. B. Blicher. Kh.
1855.
- Familien Martin til Cro Martin. Overs. af Ferd.
Bræmer. 1—4 d. Kh. 1858.
- En Dags Ridt. Et Livs Roman. Overs. af L. Moltke.
Kh. 1861.
- Marryat. Kapergasten. Overs. af Fr. Jensen. 1—2 d. Kh.
1846.
- Jakob Ærlig. 1—2 d. Kh. 1855.
- Joseph Rushbrook eller Krybskytten. Overs. af L.
Moltke. 1—2 d. Kh. 1858.
- Den fattige Jack. Overs. af P. V. Grove. 1—2 d.
Kh. 1859.

- Marryat. Nybyggerne i Kanada. Overs. af P. V. Grove. 1—2 d. Kh. 1860.
- Soroveren og de tre Kuttere. Overs. ved M. Strom. Kh. 1857.
- Masterman Flink. Overs. af Schaldemose. Kh. 1858.
- Snarleyyaw eller den djævelske Hund. Overs. af H. Ipsen. 1—2 d. Kh. 1855.
- Snarleyyaw eller Helvedshunden. Ved J. P. V. Petersen. Kh. 1883.
- Kongens Æie. Overs. af P. V. Grove. 1—2. d. Kh. 1856. — Den samme. Ved J. P. V. Petersen. Kh. 1879.
- Percival Keene. Overs. af J. P. V. Petersen. Kh. 1883.
- Percival Keene. Overs. af L. Moltke. 2den Udg. Kh. 1869.
- Peter Simple. Overs. af L. Moltke. Kh. 1865.
- Japhet, der søger efter sin Fader. Overs. af L. Moltke. Kh. 1867.
- Dødsseileren eller den flyvende Hollænder. 1—2 d. Kh. 1867.
- Dødsseileren eller den flyvende Hollænder. Kh. 1879.
- Børnene i Nyskoven. Overs. af J. P. V. Petersen. Kh. 1881.
- Violets Reiser og Hændelser i Kalifornien. Ved J. P. V. Petersen. Kh. 1884.
- Soroveren. Minneapolis. 1891.
- Nybyggerne paa Long Arrow. En kanadisk Fortælling. Overs. af Falck Ytter. Kr. 1863. (2 eksplr.)
- Raynal. Forlis i Sydhavet eller tyve Maaneder paa Aucklandsøerne. Udg. ved pastor Storjohann. Bergen 1881.
- Charles Reade. George Fielding. Overs. af Wm. Mariboe. 1—2 d. Kh. 1857.
- W. C. Russel. En farefuld Reise. Overs. af Børgun Hulen. Kh. 1892.
- W. Scott. Talismanen. Overs. af Rasmussen, 2den d. Kh. 1826—27.

- W. Scott. Talismanen. Overs. af Boye. Kh. 1856.
- Woodstock eller Ridderen. 1—5 d. i 2 Bind. Kr. 1827—28.
- Woodstock eller Cavaleren. Overs af L. Moltke. Kh. 1862.
- Nigels Hændelser. Overs. af V. Herman. Kh. 1855.
- Guy. Mannering eller Astrologen. Oversat af Hviding. Kh. 1857. Samme overs. af Grove 1881.
- Waverley eller Skotland for 60 Aar siden. Overs. af A. P. Ljunge. Kh. 1857.
- St. Valentins Dag eller Perth's fagre Mo. Overs. af L. Moltke. Kh. 1860.
- Quentin Durward. Overs. af L. Moltke. Kh. 1861.
- Kenilworth. Overs. af L. Moltke. Kh. 1863.
- Peveril fra Aasen. Overs. af L. Moltke. 2den d. Kh. 1865.
- Klosteret. Overs. af L. Moltke. Kh. 1867.
- Abbeden. Overs. af L. Moltke. Kh. 1868.
- Fortællinger fra Canongate. Overs. af L. Moltke. Kh. 1869.
- De skotske Presbyterianere. Overs. af L. Moltke. Kh. 1870.
- Bruden fra Lammermoor. Overs. af L. Moltke. Kh. 1871.
- Ivanhoe. Overs. af P. V. Grove. Kh. 1881.
- Grev Robert af Paris. Ved H. H. Gjødbad. Kh. 1881.
- Montrose og Den sorte Dværg. Overs. af Fr. Winkel Horn. Kh. 1886.
- W. Shakespeare. Kjobmanden i Venedig. Overs. af H. Lassen. Kr. 1882.
- Julius Cæsar. Overs. af H. Lassen. Kr. 1882.
- Macbeth. Overs. af H. Lassen. Kr. 1883.
- (Solstraale-Fortællinger.) En glædelig Jul. Kh. 1862.
- Kun. Kh. 1863,
- Efter mange Dage. Kh. 1864.
- Helenas Pligter. Kh. 1864.

- (Solstraale-Fortællinger.) Amys Kjøkken. Kh. 1865.
 — Huset paa Klippen. Kh. 1865.
 — Da vi var unge. Kh. 1867.
- Stanley. Kalulu. Med 8 illustr. Kh. 1879.
- H. B. Stowe. Onkel Toms Hytte. Med Bill. Kr. 1883.
- Kitty Trevelyan. En Fortælling. Overs. fra Engelsk. Kr. 1874.
- Frances Trollope. Tremordyn Cliff. Overs. af Ferd. Bræmer
 1—2 d. Kh. 1843.
- Den gifte Enke. Overs. af Ferd. Bræmer. 1—2 d.
 Kh. 1844.
- Enken Barnaby. Overs. af Ferd. Bræmer 1—2 d.
 Kh. 1844.
- Mikal Armstrong, Fabrikdrengen. Overs. af Ferd.
 Bræmer. 1—2 d. Kh. 1845.
- Constance Ridley. Overs. af Ferd. Bræmer. 1—2 d.
 Kh. 1847.
- Hedley Vicars's Liv og Død. Kr. 1860.
- Miss Young. Perlebaandet eller Familien Ribeaumont. Kr.
 1870.
- Felix Bungener. Julien. Et Livsbillede fra det 18de Aarh.s
 Slutning. Overs. af C. A. Ravn. Kh. 1857.
 1—4 d.
- Laurie. Skoleliv i England. Kr. og Kh. 1890.
- Jules Verne. Den hemmelighedsfulde Ø. Overs. af J. L. W.
 Dietrichson. 1—3 d. Kr. 1876.
- Reise til Maanen. 1—2 d. i 1 bind. Kh. 1876.
 (2 eksplr.)
- Kapteinen paa femten Aar. Kh.
- Fra det nordligste Amerika. 1—2 d. i 1 bind. Kh.
 1880.
- Matthias Sandorf. Ved Götzsche. Kh. 1886.
- Matthias Sandorfs Hævn. Ved Götzsche. Kh. 1887.
-

VI. Fremmede sprog.

- Epistolae obscurorum virorum. Lipsiae. 1864.
- Afzelius. Svenska Folkets Sago-Häfder. 1—8 d. i 2 bind.
Sthlm. 1839—57.
- N. J. Andersson. En Verldsomsegling. 3 d. Stockh. 1853
—54.
- De Chambray. Franska arméens expedition til Ryssland.
1—3 d. Stockholm. 1825—26.
- Anders Fryxell. Berättelser ur Svenska Historien. 46 d. (i 22
bind). Sth. 1831—78.
- Lejeune. Belägringarne af Saragossa 1808 og 1809. Sth.
1841.
- Rosa. Vittert Album. Stockholm. 1845.
- J. L. Runeberg. Fänrik Ståls Sägner. I. Örebro. 1854.
II. Örebro. 1861.
— Kungarne på Salamis. Örebro. 1863.
- John Russel. Resa i Tyskland och Illyrien. 2 d. i 1 bind.
Upsala 1828.
- Henry M. Stanley. Huru jag fann Livingstone. M. 54 illustr.
og 4 kartor. Svensk bearbetning af C. A. Swahn.
Stockholm. 1873.
- W. Svenska Skalde-Stycken. Stockholm. 1845.
- Es. Tegnér. Axel. Stockholm. 1859.
- Becker. Erholungen. Leipzig. 1796.
- Deutsches Volkskalender 1872. Herausgeg. v. Gustav Nieritz.
Leipzig.
- Gymnasial-Bibliothek. Herausgegeben von Dr. S. Polmey und
Hugo Hoffmann. Gütersloch. 1891—94.
- Erstes Heft. Troia und die Troas. Von Dr. R. Menge.
- Zweites Heft. Alexander der Grosse. Von Oscar Jäger.
- Sechstes Heft. Eine Gerichtsverhandlung in Athen. von
Dr. S. Wagner.
- Zwölftes Heft. Die Altgriechische Kolonisation. von Dr.
Hertzberg.
- Vierzehntes Heft. Aus Sicilien. Von Dr. E. Ziegler.

- Achtzehntes Heft. Ein Tag im alten Athen. Von Dr. M. Kleemann.
- H. Goll. Kulturbilder aus Hellas und Rom. 1—3 Th. Leipzig 1863—67.
- Göthe's Schriften. 1—4 Bd. Leipzig. 1787—91.
- H. P. Holst. Sicilianische Novellen und Skizzen. Deutsch v. Henr. Helms. Leipz. 1855.
- Koldewey. Die aegyptische Expedition. Berlin. 1877.
- Kühne. Béranger. Berlin. 1875.
- Victor Hugo. Berlin. 1876.
- Lessing. Lustspiele. 1—2 Th. (i 1 bind). Leipzig. 1780.
- Pliny Miles. Streifzüge in Island. Aus dem Engl. von W. E. Dragelin. Leipzig. 1855.
- Mirabeau. Ausgewählte Reden. I—III. Berlin. 1878.
- W. Prescott. Das Klosterleben Karls V. Aus dem Englischen von Julius Seybt. Leipzig. 1857.
- Reisen der Spanier und Portugisen im 15ten Jahrhundert. 3 dele 1 bind. Stuttgart. 1792.
- Schiller. Wallenstein. Tübingen. 1801.
- Die Braut von Messina. Stuttg. 1818.
- Wilhelm Tell. Stuttg. 1823.
- Sämmtliche Verker. 1ster Th. Stuttg. 1838.
- Louis Thomas. Das Buch der denkwürdigsten Entdeckungen. Leipzig. 1863.
- Bulwer. The last days of Pompeii. Leipzig. 1842.
- Pelham. Leipzig. 1842.
- Ch. Dickens. David Copperfield the younger. 1—3. Leipzig. 1849—50.
- Dombey and Son. 1—3. Leipzig. 1847—48.
- Hard Times. Leipzig. 1854.
- Master Humphreys Clock 1—3. Leipzig. 1846.
- Nicholas Nicklèby. I—II. Leipz. 1839.
- Daniel de Foe. Robinson Crusoe. Leipz. 1845.
- Oliver Goldsmith. The select Works. Leipzig. 1842.
- Bret Harte. Prose and Poetry. 1—2. Leipzig. 1872.
- Samuel Johnson. The lives of the English poets. 1—2. Leipzig. 1856.

- Marryat. The children af the new forest. Leipzig. 1848.
 — Percival Keene. Leipzig. 1842.
 — Mr. Midshipman Easy. Leipzig. 1869.
- Pliny Miles. Nordurfari or Rambles in Iceland. London. 1854.
- W. Scott. Ivanhoe. Leipzig. 1845.
 — Tales of a Grandfather. Bielefeld und Leipzig. 1891.
 — Waverley. Leipzig. 1845.
- H. Schütz. Historical Series. 1—3. Bielefeld. 1863.
- H. B. Stowe. Uncle Tom's Cabin. 1—2. Leipzig. 1852.
- Washington Irving. The Sketch-book. Leipzig. 1843.
- Biard. Voyage au Brésil. Berlin. 1893.
- Boileau. Satires. Berlin. 1862.
 — L'Art Poétique. Berlin. 1877.
- Bonnechosc. Bertrand du Guesclin. Paris. 1873
- Chénier. Poésies. Berlin. 1879.
- Corneille. Le Cid. Berlin. 1863.
- Chateaubriand. Itinéraire de Paris a Jérusalem. Berlin. 1876.
- Cicéron. Les auteurs Latins. Paris. 1870.
- Alphonse Daudet. Contes du Lundi. Paris. 1879.
 — Contes du Lundi. Paris. 1880.
- Depping. Expéditions maritimes. Berlin 1877.
- Dræger. Répertoire dramatique. 1—2. Berlin. 1870.
- Ducondray. Simples récits d'histoire ancienne, Grecque, Romaine. Paris. 1870.
- Jules Duval. Notre Pays. Paris. 1874.
- Erckmann-Chatrian. Histoire d'un Conscrit de 1813. Bielefeld und Leipzig. 1893.
- Ferry. Nouvelles Mexicaines. Altenbourg. 1869.
- Florian. Choix de Fables. Altenbourg. 1867.
- Jules Gérard. Le Mangeur d'Hommes. Berlin. 1863.
- Girardin. La joie fait peur. Berlin. 1864.
- Grossen. Histoire de mon temps. Berlin. 1876.
- Guillemin. La Lune. Paris. 1870.
- Guizot. Histoire de la Révolution d'Angleterre. Berlin. 1878.
- Victor Hugo. Marion de Lorme. Bruxelles. 1835.
- Joinville. Histoire de Saint Louis. Paris 1872.
- Laboulaye. Contes et Nouvelles. Paris. 1873.

- Lafontaine. Choix de Fables. Berlin. 1862.
- J. Belin-de-Launay. Voyage au Brésil. Paris 1872.
- Macaulay. Morceaux choisis des Essais. Paris 1872.
- Marmier. L'Avare et son Trésor. Paris. 1863.
- Xavier de Maistre. Nouvelles. Altenbourg. 1869.
- Molière. Le Misanthrope. Altenbourg. 1867.
- Molière. Les Précieuses Ridicules. Berlin. 1879.
- Monnier. Pompéi et les Pompéins. Paris. 1865.
- Montesquieu. Considérations sur les causes de la grandeur
des Romains. Berlin. 1877.
- F. T. Perrens. Jérôme Savonarole. Paris 1859.
- Piotrowski. Souvenirs d'un Sibérien. Paris. 1870.
- Ponsard. L'Honneur et L'Argent. Berlin. 1863.
- Racine. Athalie. Berlin. 1863.
- Reclus. Les Phénomènes Terrestres. Les Continents. Paris.
1870.
- Les Phénomènes Terrestres. Les Mers et les Météores.
Paris. 1872.
- Olivier Ritt. Histoire de l'isthme de Suez. M. karter. Paris.
1869.
- Rollin. Histoire d'Alexandre le Grand. Berlin. 1877.
- George Sand. Le Marquis de Villemer. Paris. 1879.
- Jules Sandeau. Mademoiselle de la Seiglière. Berlin. 1863.
- Bernardin de Saint-Pierre. Paul et Virginie. Berlin. 1876.
- Schwalbach. Discours de la Méthode. Berlin. 1879.
- C. Schütz. Théâtre français. Bielefeld. 1867.
- H. Schütz. Les grands faits de l'histoire de France. Hannover.
1870.
- Scribe. Le verre d'eau. Berlin. 1863.
- Villemain. Histoire de Cromwell. I—II. Berlin. 1877.
- Wallon. Jeanne d'Arc. Paris. 1869.
-

VII. Historie

(De tre nordiske landes historie.)

- Snorre Sturlesen's Norske Kongers Krønike, overs. af Peder Clausen. (2den udg.) Kh. 1757. 4to. I samme bind: Peder Clausen's Norges Beskrivelse. (2den udg.)
- Egils Saga. Gjenfortalt af Lefolii. Kh. 1867.
- Morkinskinna. Norske Kongesagaer. Udg. af C. R. Unger. Kr. 1867.
- Njaals Saga. Overs. af Sommerfelt. Med 2 Karter. Kr. 1871.
- Sagaen om Vølsungerne. Overs. af Ullmann. Kh. 1873.
- Sigmund Brestessons Saga. Overs. af O. Rygh.
- J. Aars. Udvalgte norske Oldkvad, som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv. Kr. 1864.
- J. L. Heiberg. Nordisk Mythologi. Ved Chr. Winther. Kh. 1862.
- R. Keyser. Den norske Kirkes Historie under Katolicismen. 1—2 d. Kr. 1856 og 58.
- Efterladte Skrifter. 1—2 d. Kr. 1866—67, (Indh. 1. Nordmændenes Videnskabelighed og Literatur. 2. Norges Stats- og Retsforfatning og Nordmændenes private Liv).
- Nordmændenes Religionsforfatning i Hedendommen. Kr. 1847.
- Norges Historie. 1—2 d. Kr. 1866 og 68.
- J. Aall. Erindringer som Bidrag til Norges Historie fra 1800 til 1815. 2den Udg. ved Chr. Lange. Kr. 1859.
- L. Daac. Krigen nordenfjelds 1564. Kr. 1872.
- A. Faye. Norge i 1814. Kr. 1863.
- Karl den XII i Norge. Kr. 1868.
- J. M. Hansen. Hamar og dets Biskopper. Hamar 1866.
- Hexevæsen og Troldskab i Norge. Kr. 1865.
- Chr. Lange. De norske Klostres Historie. Kr. 1856.
- P. A. Munch. Underholdende Tildragelser af Norges Historie. M. 8 kolor. Bill. Kr. 1847. (2 eksplr.)

- Y. Nielsen. Grev von Platens Statholderskab 1827—1829.
 — Norges Historie efter 1814. I—III. Tillæg til Folkevennen. Kr. 1880—88.
 — Grev Sandels's Statholderskab 1818—1827. Kr. 1873.
 — Ældre Forsøg paa at forene Norge og Sverige. Kr. 1871.
- Siegw. Petersen. Fortællinger af Fædrelandets Historie. Kr. 1863.
 — Peter Tordenskjold. Kr. 1863.
- Nordahl Rolfsen. Vore Fædres Liv. Kr. 1894.
- J. E. Sars. Udsigt over den norske Historie. 1—4. Kr. 1873.
- D. Schnitler. Det første Aarhundrede af den norske Hærs Historie. Kr. 1874.
- Henr. Wergeland. Karl Johans Historie. Kr. 1847.
- Overland. Vikingetog og Vinlandsfærder. Kr.
- Allen. De tre nordiske Rigers Historie under Hans, Kristjern 2, Fredrik 1, Gustav Vasa, Grevefeiden. 1—5 d. i 7 bind. Kh. 1864—73. (I, III. 2, IV. 2, 1—4. 5.)
- Carl Andersen. Rosenborg. Mindeblade fra de danske Kongers kronologiske Samling. M. Bill. Kh. 1857. 4to.
- Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie. 1841—48. Kh. 3 bind.
- Antikvarisk Tidsskrift. 1843—1847. 1849. 1854. Kh. 5 Bind.
- Fr. Barfod. Fortællinger af Fædrelandets Historie. Fjerde Udg. 1—2 d. Kh. 1872—74.
- Joh. Brunsmann. Beretning om Kjøge Huskors. Paany udg. af L. Pio. Kh. 1870.
- L. Helveg. Den lutherske Kirkereform i Danmark. Kh. 1877.
- Axel Larsen. Dansk-norske Heltchistorier 1700—1814. Kh. 1895.
- N. M. Petersen. Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude. 1—3 d. Kh. 1862—63. (Indh. 1. Egils Saga. 2. Njaals Saga. 3. Eyrbyggja og Laxdöla Saga).
- Rosenberg. Gustav Adolf. Med 2 stentrykte Tavler. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. Kh. 1879.

- Fr. Sneedorffs samlede Skrifter. 1—4 d. i 5 bind. (III mgl.)
(Indh. I. Reisebreve. II. Statistik. III, 2. Revolutionernes Historie. IV. Danmarks Historie.)
- I. B. Tuxen. Nils Juel og Tordenskjold. M. 2 Portr. og 1 Kart. Kh. 1872.
- Otto Vaupell. Krigen i 1848. Kh. 1863.
- Slaget ved Isted samt Schleppegrells og Læssøes Levnetsløb. Kh. 1875.
- Fredriksstads Forsvar samt Helgesens Levnetsløb. Kh. 1875.
- Ryes, Schleppegrells og Helgesens Liv. Kr. 1875.
-
- L. M. B. Aubert. A. M. Schweigaards Barndom og Ungdom 1808—1855. Kr. 1883.
- J. Belsheim. Oversigt over Kirkens Salmesang i de nordiske Lande. Kr. 1877.
- P. Botten Hansen. Peter Andreas Munch. Kr. 1863.
- L. Daae. Jacob Langebeks første Besøg hos Fr. Rostgaard. Kr. 1872.
- Optegnelser til Ludv. Holbergs Biografi.
- L. Dietrichson. Den norske Poesis Historie. 1—2 d. Kh. 1866 og 1869.
- Conradine B. Dunker. Gamle Dage. Erindringer og Tidsbilleder. Kh. 1871.
- B. S. Ingemann. Levnetsbøg, skrevet af ham selv, udg. af J. Galskjot. Kh. 1862.
- H. Lassen. Henrik Wergeland og hans Samtid. Kr. 1866.
- Henr. Wergeland. Breve. Udg. af H. Lassen. Kr. 1868.
- A. Munch. Barndoms- og Ungdoms- Minder. Kr. 1874.
- Claus Pavels. Autobiografi. Udg. C. P. Riis. Kr. 1866.
- Anton Rosing. Ungdomstid og Reiseliv. Kr. 1869.
- H. Schwanenflügel. Henrik Wergeland. Kh. 1877.
- Anders Vang. En Skolelærers Levnetsløb, samt Bryllupsskikke og Kjøgemestervers fra Valdres. Kr. 1870.
- J. S. Welhaven. Ewald og de norske Digtere. Kr. 1863.
- Henr. Wergelands Digtekunst og Polemik. Kr. 1832.

- (N. Wergeland). Forsvar for det norske Folk og Kritik over
»Norges Dæmring«. Kr. 1835.
- Henr. Wergeland. Jødesagen i det norske Storting. Kr. 1842.
— Kommentar til Papegoien. Kr. 1835.
- Henr. Wergeland og Norge i hans Dage. Af en Landsmand.
Kh. 1873. (2 eksplr.)
- M. Hammerich. Thorvaldsen og hans Kunst. M. 4 Træsnit.
Kh. 1870.
— Ewalds Levnet. M. Portr. Kh. 1861.
- C. Hauch. Minder fra min Barndom og Ungdom. Kh. 1867.
- Paul Pry. Henrik Ibsen. Biogr. Skizze. M. Portr. Kh. 1871.
- C. W. Smith. Holbergs Levnet og populære Skrifter. Kh. 1858.
- L. Kr. Ulfeldts Jammers-Minde. Udg. af S. Birket-Smith.
2den Udg. Kh. 1869.
- J. M. Tiele. Berthel Thorvaldsen. Kh. 1849.
- Oehlenschläger. Barndoms- og Ungdomserindringer. Udg.
af A. Listov. Kh. 1871.

(Fremmede landes historie).

- J. Aars. Sokrates. Kr. 1882.
- Böttiger. Verdenshistorie i Levnetsbeskrivelser. 1—8 d. Kh.
1840—45.
- L. Daac. Martin Pechlin. En Søroverhistorie fra det 16de
Aarhundrede. Kr. 1871.
— Historiske Skildringer. Kr. 1873.
- Erik Eiegod. Historiske Fortællinger. Overs. fra Svensk af
St.—s. I—IV i et Bind. Bergen. 1885.
- Garibaldi. En biografisk Skildring. Overs. fra Tysk af H.
Sødring. Kr. 1859.
- Josef Garibaldi. Paa Norsk ved Anthon Bang. Kr. 1861.
- Guizot. Den europæiske Civilisations Historie. Kh.
— Kongeligt Frieri. Overs. af Jacob Brun. Kh. 1863.
- A. S. Guldberg. Arkimedes. Kr. 1872.
- Kirsten D. Hansen. Charles Gordon som Christen og Soldat.
Bergen. 1885.

- Historisk Archiv. Et Maanedsskr. for populære Skildringer af historiske Personer og Begivenheder. Udg. af Joh. Petersen og Fredrik Granzow. Kh. 1869—71. (6 bind).
- A. Ingerslev. Herodes den store. Kh. 1874.
- Keiser Nero, Romerne og Paulus i Rom. Hammerich Oltidsbilleder. Kh. 1873.
- Ingerslev og Holm. Den peloponnesiske Krig. Kh. 1854.
- Liebenberg og Schram. Biografisk Arkiv. Kh. 1841.
- J. Lieblein. Nutidens Opdagelser om de gamle Ægypter. Kr. 1865.
- Jakob Lökke. Bogtrykkerkunstens Opfindelse og første Udbredelse. Kr. 1871.
- Macaulay. Fredrik den anden af Preussen. Kh. 1864.
- Chr. Nielsen. Sagn og Historier om store Kunstnere i Oldtiden med 8 Afbildninger. Kh. 1894.
- R. Tønder Nissen. Sex kirkehistoriske Foredrag. Kr. 1867.
- Nyholm. Omrids af Sveriges og Norges Statsforfatning. Kh. 1880.
- W. Prescott. Erobringen af Peru. 1ste d. Overs. af L. Moltke. Kh. 1857.
- Erobringen af Mexiko. Overs. af L. Moltke. 1—2 d. Kh. 1856.
- Silvio Pellico. Mine Fængsler. Overs. af Herman Roosen. M. Portr. Kr. 1874.
- C. Rosenberg. Internationale. En historisk Fremstilling. Kh. 1872.
- Scener af Frankrigs Historie; fremst. i en Række af Noveller. Efter Dr. Spazier. 1—3 d. Kh. 1833.
- W. Scott. Bedstefaders Fortællinger eller Skotlands Historie. Overs. af L. Moltke. 1—3 d. Kh. 1860—61.
- P. O. Schjøtt. Et Afsnit af den romerske Historie. Kr. 1875.
- Steenstrup. Englands Erobring ved Hertug Wilhelm af Normandie. Kh. 1877.
- Dr. Gustav Storm. Christofer Columbus og Amerikas Opdagelse. M. 42 Bill. og Karter. Kr. 1893.
- A. Thiers. Den franske Revolutions Historie. 8 dele. (3—10.) Kh. 1854.

- S. B. Thrige. Den franske Revolutions Historie. Kh. 1875.
 — Den franske revolutions historie. Kr. 1877. (2 eksplr.)
 — Historisk Aarbog. 1878. 1879. Kh. 1878 og 1879.
 — Fortællinger om Perserkrigene efter Herodot. M. Kart
 og Træsnit. Kh. 1872. (2 eksplr.)
 J. C. Tuxen. Kristofer Kolumbus. Kh. 1869.
 Utheim. Sagn og Fortællinger af Oldtidens Historie. I—II.
 Kr. 1879.
 Weber. Lærebog i Verdenshistorien for hoiere Skoler og til
 Selvbelærelse. Bergen. 1865.
 Wohlfahrt. Filip Melanchthons Levnet. Overs. af H. Sodring.
 Kh. 1860.
 Thomas Saga Erkebiskups. Ved C. R. Unger. Kr. 1869.

VIII. Geografi. Reisebeskrivelser.

- Ch. J. Anderson. Floden Okavango. Reise- og Jagt-Eventyr.
 M. 16 større illustr. Kh. 1863.
 E. Astrup. Blandt nordpolens naboer. Kr. 189.
 Th. Bang. Landmaalerliv i Finmarken. M. 1 kart. Kh. 1873.
 Heinr. Barths Reiser og Opdagelser i Nord- og Mellen-Afrika.
 Ved J. Michaelsen. M. Portr. og Illustr. Kh. 1860.
 J. B. Barth. Den norske Natur. Kr. 1879.
 I. D. Barth. Optegnelser fra mit Jægerliv. Kr. 1865.
 Fredrikka Bremer. Livet i den gamle Verden. Dagbogs-
 optegnelser.
 Axel Bruun. Breve fra Amerika. Kr. 1870.
 F. Bätzmänn. Sverige. Kr. 1869.
 Custine. Rusland i Aaret 1839. 2 dele. Kh. 1844—45.
 L. Daae. Pierre Daniel Huets Reise i Norden. Kr. 1872.
 Ludv. Kristensen Daa. Skisser fra Lapland, Karelstranden
 og Finland. M. 1 Kart. Kr. 1870.
 De vigtigste Opdagelser i forskjellige Verdensdele. Kr. 1869.
 L. Figuiet. Jordkloden før Syndfloden. M. Bill. Kh. 1867.

- E. Flemmer, Skildringer fra Italien. Kh. 1866.
- J. A. Friis. Tiltjelds i Ferierne. M. 1 Kart. Kr. 1876.
- Chr. Hansteen. Reise-Erindringer. Kr. 1859.
- Amund Helland. Om Jordklodens Bygning. M. 153 Træsn.
Kr. 1878.
- Hjelm Hansen. Om Nordamerika. Kr. 1874.
- L. Holst. Kjøbenhavn og Kongerigets Kjøbstæder for omtrent
100 Aar siden. Kh. 1862.
- Hoppe og Erman. Kalifornien. Kh. 1850.
- A. v. Humboldts Reiser i det europæiske og asiatiske Rusland.
Kh. 1856.
- A. C. Hviid. Udtog af en Dagbog paa en Reise gennem
Tydskland, Italien, Frankrig og Holland. 2. del i
bind. Kh. 1787.
- M. Irgens. Jæderen. Forsøg til en Landbrugsbeskrivelse. M.
9 Træsnit. Kr. 1872.
- Henrik Jæger. Bergen og bergenserne. Bergen. 1889.
— Kristiania og kristianenserne. Kr. 1890.
- Richard Kaufmann. I Norge. Kh. 1869.
- G. Krohn. En Fodtur gennem Wermeland og Dalarne. Kr.
1862.
- N. A. Larsen. Erindringer fra en Reise rundt Jorden. Kr.
1871.
— Et Orlogstogt til Kanada. Kr. 1877.
- H. Lassen. Natur- og Folkelivsbilleder fra Norge. M. 4 Træsnit.
Kh. 1869.
- Lavollée. Reise i China. Kh. 1858.
- Orla Lehmann. Norge og Nordmændene. Reise-Erindringer
fra 1836 og 1865. Kh. 1865.
- N. Lund. Reise gennem Nordlandene og Vestfinmarken. Kr.
1842.
- Fra det indre Syd-Afrika. Efter J. Mackensie. M. Kart og Bill.
Kh. 1873.
- L. Moltke. Nyt Tidsskrift for Reisebeskrivelser. 2 dele. Kh.
1844. (Indh. 1 og 2. Bells Reise i Cirkassien),
- A. Munch. Rejeminder. Kr. 1865.
- Nansen. Paa ski over Grønland.

- Nansen. Fram over Polhavet. Kr. 1896.
- Nordenskiöld. Vegas Reise omkr. Asia og Europa. Ved B. Geelmuyden. I—II. Kr. 1881.
- C. W. Pajkull. En Sommer i Island. M. illustr. Kh. 1867.
- Siegw. Petersen. Jordbeskrivelse. Kr. 1862.
- A. Rasmussen. Reisebeskrivelser og Naturskildringer for Ungdommen. Kh. 1820.
- Reisebilleder fra Italien Vaaren og Sommeren 1872. Bergen.
- J. Riises Arkiv for Historie og Geografi. 1—16de Bind. Kh. H. R(osen). Reiseskitser fra Norden. Kr. 1858.
- C. Rosenberg. Om og fra Danmark og Danskerne. Kr. 1871.
- Rundt paa Jorden. Udg. af «Fra alle Lande»s Redaktion. M. Bill. Kh. 1868. 1871. 1875.
- W. C. Samuelson. En Fodvandring i fire Verdensdele. M. Portr. Kh. 1861.
- Fr. Schaldemose. Tidsskrift for Reisebeskrivelser. 6 dele. (1, 2, 7—10). Kh. 1838—42. (Indh. 1 og 2 Semilassos Reise i Afrika. 7 og 8 Ruppels Reise i Abyssinien. 9 og 10 Pöppigs Reise i Sydamerika.).
- Henr. Scharling. Grækenland. En Reisebeskrivelse. Kh. 1866.
- En Sommer i Norge. Kh. 1867.
- H. Schulze. Fra Lofoten og Solør. Kr. 1865. (2 eksplr.).
- Vald. Schmidt. Reise i Grækenland, Ægypten og det hellige Land. Kh. 1863.
- Skildringer af Livet i Australien. Efter det engelske ved Anthon Bang. M. 12 Træsnit. Kr. 1863.
- Henry M. Stanley. Gjennem det mørke fastland. I—II. I. Kr. 1882.
- I det mørkeste Afrika. Overs. af Geelmuyden og Delgobe. I—II. Kr. 1890.
- Joh. Storm. De romanske Folk og Sprog. Kr.
- Sverige. Land og Folk. 1—2 d. Kh. 1876.
- Hother Tolderhund. Billeder fra Orienten. Erindringer fra en Reise. Kh. 1875.
- Dr. Ingvald Undset. Fra Akershus til Akropolis. Kr. & Kh. 1892.

- J. Utheim. Fra fremmede Lande. Kr. 1878.
 Herman Vámbéry. Reise i Mellemasien. Overs. fra Tysk
 af L. Moltke. M. 1 Kart. Kh. 1865.
 A. O. Vinje. Ferdaminni fraa Sumaren 1860. I. Kr. 1861.
 V. Vogt. Reise i det hellige Land og Syrien. M. Bill. Kr.
 1865.
-

X. Blade og Tidsskrifter.

- Dansk Folkekalender for 1848. Udg. af M. L. Nathanson. Kh.
 Dansk Maanedsskrift. Redigeret og udgivet af Dr. M. G. G.
 Steenstrup. 1—28 d. indb. i 14 b. Kh. 1855—68.
 Den gamle. Et Maanedsskrift. udg. af Balthasar Buck. 1ste
 (eneste) Hefte. Kr.
 Falck-Ytter. For Ungdommen. 1ste Aarg. Kr. 1868. 4to.
 — For Ungdommen. 4de Aarg. Kr. 1871.
 Folkekalender for Danmark for 1864, 1865, 1870, 1871, 1872,
 1873, 1874. M. Bill. Kh.
 Folkevennen. Et Tidsskrift, udgivet af Selskabet for Folkeop-
 lysningens Fremme. Kr. 1863—96.
 For Hjemmet. Udg. af A. Munch og P. A. Munch. 2det til
 6te bind. Kr. 1862—1865.
 Hjemmet og Skolen. Et Ugeblad for Børn. 1ste Aargang.
 M. Bill. Kr. 1872.
 I Hjemmet 1—3. Kh. 1862—64.
 Illustreret Folkeven. 2det bind. Kh.
 Illustreret Kalender for 1853. Kr.
 Korsarens to første Aargange. Udvalg. Kr. 1845.
 Kristiania-Postens Feuilleton. Kr. 1856.
 Magasin for Ungdommen. M. Staalstik, Lithogr., Kobberstik og
 Træsnit. Udg. af E. C. Monrath. Kh. 1860.
 Nordiske Billeder. Prospekter fra Danmark, Norge og Sverige i
 Træsnit med Text. 2 dele. Kr. 1866—67.
 Nordisk Billedmagasin for 1864 og 1866, 3dje Kvartal. Redi-
 geret af J. H. Halvorsen. Kh.

- Nordisk Penning-Magazin. Et Billedblad. 1—12 bind. Kh.
1848—1854. (M. omtr. 100 Afbildn. i hvert Bind).
- Norsk Maanedsskrift. Udg. af P. A. Munch. 1—6te bind.
Kr. 1856—60. (2 ekspl. af 1 og 3 bind).
- Norsk Folkekalender for 1852. Kr.
- Nytaarsgave for Illustreret Nyhedsblads Abonnenter for 1860—62.
Udg. af P. Botten-Hansen. 1—3dje bind. Kr. (2
ekspl. af aarg. for 1860).
- Skandinavisk Folkekalender. Udg. af L. Moltke og Fr. Barfod.
1—4de bind. Med Lithogr. og Træsnit. Kh. 1843
—46.
- Skilling-Magazin. 3dje Aargang. M. 176 Afbildn. Kr. 1838.
35te Aarg. 1869.
- Skolen og Hjemmet. Et Tidsskrift for Ungdommen. Ved J. C.
Gerson. Kh. 1852.
- Yduns Aarsgave. Udg. af C. Molbech. Kh. 1854.

X. Skrifter af blandet Indhold.

- Arago. Populære Forelæsninger over Astronomien. Ovs. af
Chr. Langberg. M. 40 Lithogr. Tegn. Kr. 1841.
- A. Blytt. Spiselige Lavarter. M. 1 farvetrykt Blad. Kr. 1870.
- Robert Collett. Fra Insektverdenen. Kr. 1871.
- Rugekasser for vore nyttige Smaafugle, deres Indret-
ning og Beboere. Kr. 1870.
- Rugekasser for vore nyttige Smaafugle. Kr. 1872.
- De fysiske Kræfter. Frit overs. fra Fransk af Camillo Tychsen.
Kh. 1871.
- A. S. Guldberg. Lidt om Solen. Kr. 1871.
- Om Sandsynlighedsregningen. Kr. 1873.
- Haandverksbog for Smaagutter. Bearbejdet efter E. Barth og W.
Niederley. M. Illustr. Kr. 1874.

- Birger Hall. I de fremmede Havne. Erindringer fra Somandsmissionen. Kr. 1892.
- B. Hanson. Spiselige Muslinger. Kr. 1876.
- Hazeland. Selvhjælp. Kr. 1877.
- N. Hertzberg. Skolen og Kristendommen. Kr. 1882.
- Af Opdragelsens Historie: Jean Jaques Rousseau. Kr. 1893.
- K. Knutsen: Er Norsk det samme som Dansk? Kr. 1862.
- Modersmaalet som Skolefag. Kr. 1864.
- Skolen og Fremmedordene. Kr. 1881.
- Af Maalstriden 1881.
- Latinskole uden Latin. Kr. 1884.
- Tyskhed i norsk og dansk. Kr. 1888.
- Kortfattet Redegjørelse fra det dansk-norske Maalstræv. Kr. 1888.
- Lauritzen. Underholdende og dannende Legemsøvelser for unge Mennesker. M. Bill. Kh. 1865.
- H. Lehmann. Velstandslære. 2 dele. Kr. 1872 og 1874.
- Jakob Løkke. Beretning om det nordiske Retskrivningsmøde. Kr. 1870.
- Wm. Maribo. Hvorledes skal man sørge for sig selv? Ovs. fra Engelsk. Kh. 1862.
- H. Mohn. Om Vind og Veir. M. 34 Træsnit og 23 Karter. Kr. 1872.
- Naturvidenskabelig Læsning. Kr. 1868.
- E. Petit og Aug. Thørnem. Populære Naturskildringer. M. 1 Kort og 5 Træsnit. Kh. 1851.
- Ivar Sahlertz. Billeder af Dyrelivet til Belysning af Kommunismen og Socialismen. Kh. 1874.
- W. M. Schøyen. De for Ager, Eng og Have skadeligste Insekter og Smaakryb. Kr. 1875.
- Smaastykker. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. 4—6te bind. Enkelte hefter af andre aarganger. Kh. 1871—76.
- Strøm. Betegnende Træk af Dyrenes Liv. Kh. 1846.
- E. Sundt. Om Husfliden i Norge. Kr. 1868.

Tissandier. Videnskabens Martyrer. Ovs. af H. J. Müller.
Kr. 1880.

John Tyndall. Varme og Kulde. Sex Foredrag for unge Til-
hørere. Paa Norsk ved J. L. W. Dietrichson. M. 34
Træsnit. Kr. 1874.

Vore bedste spiselige Soparter. M. i farvetrykt Blad. Kr. 1869.

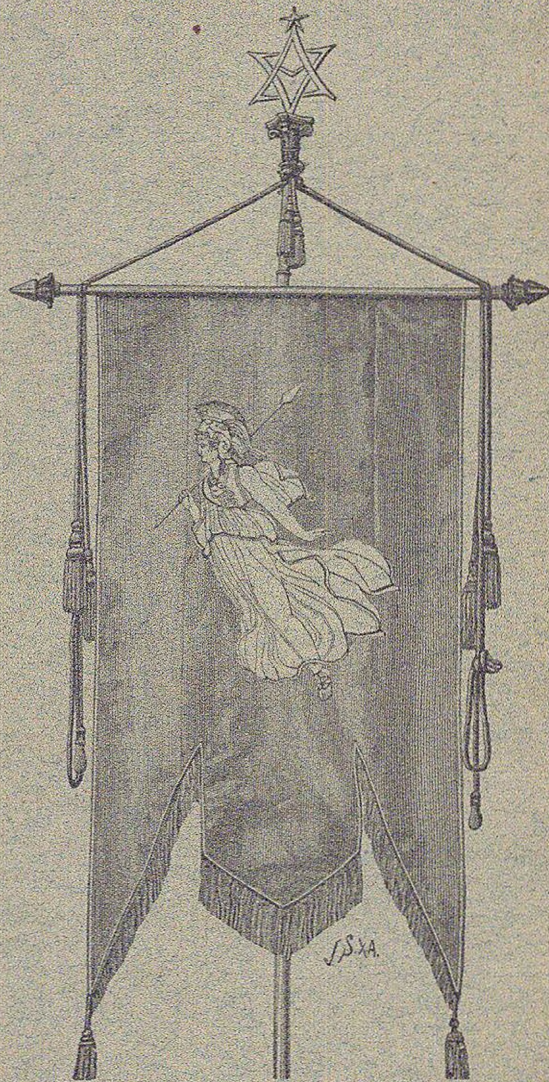
G. F. Ursin. Betragtninger over Himlen. Efter Gelpke. M. 5
Kobbertavler. Kh. 1834.

Folkelæsning. I. Mohn. Om Polarforskning.

II. K. Bonnevie. Træk af Livet under Havfladen.
Kr. 1897.

GRÖNDAHL & SÖNS BOKTRYCKERI